

na occultata inventario describan-  
tur: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 167. p. 128.*

Coram quo iudice actio pro celatis per-  
tractanda sit? Ante partitiones co-  
ram illarum iudice; postea verò co-  
ram iudice occultantis: *tr. 1. l. 1. c. 9.*  
*n. 168. p. 128.*; & sic quilibet privile-  
giatus post partitiones forum decli-  
nare valet: *ibi n. 169. p. 129.*

In nostro Regno ob occultationem, &  
subtractionem bonorum, duo or-  
phanorum Scribæ furcâ suspensi, &  
unus iudex jugulatus fuere: *tr. 1. l. 2.*  
*c. 5. n. 9. p. 192.*

Ad bona inventario abscondita quo re-  
medio uti possit? *tr. 9. q. 54. num. 7.*  
*p. 300.*

Cætera in verb. *Occultatio* invenies.

*Non conficientes inventarium quâ pœnâ*  
*puniantur?*

Pater, mater, aliusvè ascendens inven-  
tarium non conficiens successione fi-  
liorum, & usufructu privantur: *tr.*  
*1. l. 1. c. 2. n. 7. p. 77. & l. 4. c. 13. n. 2. 3. 11.*  
*p. 654. & n. 23. p. 657.*; & nequeunt esse  
tutores: *dict. c. 13. n. 72. p. 662.*; ad  
quos casus ejusmodi pœna exten-  
datur? *l. 4. c. 13. n. 3. p. 654.*; in quibus  
casibus cesset? *ibid. n. 4.*; ad incur-  
rendas dictas pœnas an requiratur  
sententia declaratoria? *ibi n. 5. p. 655.*;  
& etiam dictas pœnas incurrit, si il-  
lud faciat, & aliqua bona occultet:  
*n. 12.*; filii an possint remittere hanc  
pœnam? *n. 14. p. 656.*; si pater, vel  
mater ob impedimentum inventa-  
rium non conficiant, an liberentur  
à pœnis non conficientium? Quidni?  
*tr. 1. l. 4. c. 13. n. 54. p. 661.*; sed si fuerint  
minores restituuntur: *ibi n. 55.*; nec  
etiam in tales pœnas incurrunt ob  
non confectum inventarium hæredi-  
tatis, quæ aliunde ad filios pervenit:  
*ibi n. 93. p. 665.*; sed aliter est loquen-  
do de inventario bonorum adven-  
titorum filii: *n. 94.*; & si mater de istis  
bonis illud non conficiat, tutelâ

privatur: *ibid. num. 96. p. 665.*

Tutor, si cum debitis solemnitatibus in-  
ventarium non faciat, in duplum pu-  
nitur: *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 11. p. 401.*; & si  
neque inventarium, neque libros rati-  
onum faciat, adversus eum in li-  
tem juratur: *ibi n. 17. p. 402.*; ast nec  
libros, nec inventarium facere tene-  
tur tutor, si sic pupillo utiliùs fue-  
rit: *ibi n. 21. p. 403.*

Mulier non faciens inventarium, non  
habet provisionem anni luctûs: *tr. 1.*  
*l. 1. c. 10. n. 130. p. 148.*; idem est etiam,  
si illud fecit, ast dolosè, & non inte-  
grè: *n. 131.*; & idem etiam, si rem  
magni valoris scienter, ac dolosè oc-  
cultavit: *n. 132.*; manet tamen in ca-  
pite Cafalis, estò inventarium non  
conficiat: *ibi n. 133.*; & itidem, si il-  
lud faciendo aliquam rem scienter,  
& dolosè omittat: *n. 138. p. 148.*; &  
multò magis ex occultatione rei par-  
vi valoris: *n. 139.*; nec etiam quan-  
do impedita fuit: *n. 140. 141. p. 149.*;   
stante autem dilapidationis periculo  
cogenda est, ut descriptionem faciat:  
*n. 136. p. 148.*

Hæres non conficiens inventarium ul-  
trâ hæreditatis vires obstringitur:  
*tr. 1. l. 2. c. 11. n. 1. 2. p. 242. & n. 80. p.*  
*250.*; quia contra eum insurgit præ-  
sumptio, quòd bona surripuit: *ibi n.*  
*82. p. 251.*; an hoc procedat in foro  
conscientiæ? *ibi à n. 6. ad 17. à p. 242.*  
Nota tamen, quòd hæres in plus non  
obstringitur in foro interno, quàm  
defunctus: *n. 8. p. 243.*; in foro autem  
poli nemo adstringitur ad solvendum  
ultrâ vires suas: *n. 9.* Menti traden-  
dum, regulam ubi proximè positam  
in *n. 1. & 2.* locum habere, tam in hæ-  
rede extraneo, quàm in suo, tam in  
maiori, quàm in minori: *ibi n. 18.*  
*p. 244.*; in donatario hæreditatis: *n.*  
*28. 29. p. 245.*; an in Ecclesia proce-  
dat? *à n. 32. ad 38. à p. 245.*; an in Cle-  
rico? *à n. 40. ad 43. p. 246.*; an in mili-  
te? *n. 44. 45.*; an in muliere, & rusti-  
co? *n. 46.*; an in cohærede non con-

ficiente inventarium, si alius cohæres illud fecit? *n. 52. 55. p. 247.*; an uno in conjugè, eò quòd alius conjux inventarium confecerit? *n. 54.*; an in filco? *n. 56. & seqq. p. 248.*; an in hæredibus anómalis? *ibi n. 61. p. 248.*

Ascendentes, & descendentes, damnatorum bona sine inventario capientes, ultrà hæreditatis vires non coguntur, ex beneficio *Aubent. bona damnatorum: tr. I. l. 2. c. 11. n. 62. p. 248.*

Rex, Princeps, pater tutor, adiens nomine pupilli, absque factiõne inventarii tenetur: *ibid. n. 63. p. 248.*; & adversùs eos juratur in litem in omnibus casibus, in quibus adversùs alios juratur: *n. 64. p. 249.* Nullus tamen hæres tenetur, quantumvis inventarium non conficiat, quando creditores, & legatarii fatentur alia in hæreditate non esse bona præter illa, quæ hæres ostendit: *ibi n. 65.*; & idem est si aliundè, quàm ex confessione creditorum, & legatariorum constet alia non adesse bona: *n. 70.*

Hæres illius, qui non tenebatur, ultrà, quàm facere poterat, an ultrà vires adstringatur? *tr. I. l. 2. c. 11. à n. 77. ad 85. à p. 250.*; & an idem sit in hærede habente tale privilegium, quod non teneatur ultrà, quàm facere quit? *ibi n. 86. p. 251.*

Non tenetur ultrà vires hæres ad quem onus adimplendi vota realia defuncti transivit: *n. 87. p. 251.*; & ad vota personalia nec intrà vires tenetur: *n. 88. p. 251.*; an idem procedat in hærede miræ bonitatis, & sanctitatis? *n. 89. 90.*; quid quandò ex dispositione legis, vel testatoris obligatio est restricta ad vires patrimonii, tenebitur nunquid hæres non conficiens inventarium? *ibid. n. 91. p. 252.*; quid quandò testator iussit legata solvi de bonis suis, tenebiturnè hæres? *n. 93.*; quid quandò una tantùm res in hæreditate invenitur? *n. 94.*; vel quandò hæreditas est certa? *de n. 95. ad 97.*; quid quandò mulieri opponitur

confessio emissa in inventario ab ea facta? *dict. c. 11. n. 144. p. 258.*

Ultrà hæreditatis vires non obligatur hæres quando ad adendum dolo creditorum, & legatariorum inductus fuit: *tr. I. l. 2. c. 11. n. 101. p. 253.*; nec si coactè adivit: *ibi n. 102.*; & in isto casu, nec legata cogitur persolvere: *n. 103.*; nec quando statutum tollit pœnas: *n. 106.*; nec ad alimentata non taxata tenetur ultrà vires: *n. 107.*; nec cum hæres cum legitimo successore transigit: *n. 108.*; nec cum hæres adhuc hæreditatem non adivit: *n. 109.*; nec cum erroneè adivit: *n. 110. & seqq.*; nec quando obligatio defuncti est nulla: *n. 115. 116. p. 254.*; maximè si omni jure est nulla: *à n. 118. ad 120.*, quamvis sit juramento vallata: *n. 121.*; nisi per juramentum obligatio defuncti validetur: *n. 122.*; nec quando defunctus solummodò taxativà se obligavit: *n. 128. 129. p. 256.*; nec quando ita actum fuit, quòd obligatio ad hæredes non transiret: *n. 136. p. 256.*

Non confecto inventario per hæredem primi ordinis, secundus (si itidem non conficiat) ultrà vires obligatur: *tr. I. l. 2. c. 11. n. 147. p. 259.*

Omissio inventarii minimè nocet, si certus est hæreditatis status: *tr. I. l. 2. c. 11. n. 96. p. 252.*; nec si hæres in illo conficiendo plus impenderet, quàm valeret hæreditas ipsa: *ibi n. 98. p. 252.*; quod intelligitur, quando notoriè de testatoris paupertate constat: *n. 99.*

Coram supremis iudicibus pariter non officit inventarii omissio, quoties de veritate constat: *ibi n. 104. 105.*, ubi ratio.

Inventarium semper est jus excipiendi an teneatur ultrà hæreditatis vires: *tr. I. l. 2. c. 13. n. 3. p. 272.*

Numnè legitima amittatur ob non confectum inventarium? Nervosè discutitur in *tr. I. l. 3. c. 1. tot. à p. 277.*; sed *ibidem n. 8. & 16. p. 278. & 280.* animosè vincit pars negativa: sed hæres non

non conficiens debitum suum perdit: *ibi n. 6. p. 278.*; legataque integra persolvere cogitur: *ibid. n. 3. p. 278.*

Trebellianicam utrū amittat hæres inventarium non conficiens? Pro una, alteraque parte discutitur in *tr. 1. l. 3. c. 3. à n. 3. p. 289.*, & pro negativa resolvitur in *n. 28. p. 292.* Qui hanc negativam sequuti fuerint, illam limitabunt, quando testator hæredi gravato vetaverit trebellianicam deducere: *ibi n. 66. p. 297.* Qui affirmativam amplexi fuerint, itidem limitabunt, quando testator hæredi gravato confessionem inventarii remiserit: *ibi n. 65. p. 297.*

An pari modo amittat falcidiam hæres, inventarium non conficiens? Affirmativum redditur verbum in *tr. 1. l. 3. c. 3. n. 5. p. 289.*

Minores facti maiores an ad pœnas non conficientis inventarium agere possint contra parentes? *tr. 1. l. 4. c. 13. n. 99. p. 666.*; sed tacentes usque ad maiorem ætatem an videantur pœnas remittere? *ibi n. 101.*; parentes nihilominus haud tenentur ante sententiam declaratoriam: *ibid. n. 100. p. 666.*

Querella authoris adversum malam executionem pœnarum inventarium non conficientium: *tr. 1. l. 4. c. 13. n. 97. p. 665.* Negligentes iudices illarum executionem lethalter peccant, & ad restitutionem tenentur: *ibi n. 98.*

Inventario non confecto, legatariis post sententiam, creditoribus antea, adstringitur hæres in solidum: *tr. 1. l. 1. c. 5. n. 20. p. 95.*

Ad sequestrum ob non confectum inventarium quandò procedi debeat, nec ne? *tr. 2. l. 6. c. 12. de n. 49. ad n. 62. à p. 675.*

Inventarium ab uno confectum quandò alteri proficit ad vitandas pœnas non conficientium?

Factum ab uno ex hæredibus, cæteris non conficientibus prodest: *tr. 1. l. 2.*

*c. 13. n. 1. 2. 5. p. 271.*; quamvis factum sit per procuratorem: *ibi n. 6. p. 272.*

Pupilli inventarium substituto prodest: *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 7. p. 272.*

Factum ab instituto sub conditione, qui bonorum possessionem petiit, ipsi prodest, si postmodum conditio verificetur: *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 8. p. 272.*

Factum ab instituto, qui hæreditatem non adivit, prodest vulgari substituto: *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 9. p. 272.*

Factum ab hærede gravato de restituendo fideicommissio, prodest fideicommissario: *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 10. p. 273. & l. 3. c. 2. n. 36. p. 286.*

Factum ab hærede ei prodest, ut de portione sibi postea accrescente novum facere non teneatur: *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 11. p. 273.*

Factum à tutore, suffragatur pupillo: *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 12. p. 273.*

Factum ab hærede, commodum affert uxori: *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 14. p. 273.*

Factum à cessionario an proficit hæredi? *tr. 1. l. 2. c. 13. n. 14. 15. p. 273.* Et contra inventarium hæredis, cessionario suffragatur: *ibi dict. c. 13. n. 17. p. 273.*

Factum ab emptore, hæredi prodest: *dict. c. 13. n. 19. p. 274.*

Factum ab usufructuario, hæredi prodest: *ibid. n. 22. p. 274.*

Factum à defuncto paulò ante mortem an proficit hæredi? *dict. c. 13. num. 21. p. 274.*

Factum ab hærede in vita defuncti, num proficit ei post mortem defuncti? *dict. c. 13. n. 26. p. 275.*

Quò ad beneficium inventarii.

Apprimè cõmendatur inventarii beneficium, quoniam sine illo difficile, imò fermè impossibile foret totius hæreditatis divisio, & rationum dispunctio: *tr. 1. l. 1. c. 1. n. 10. 11. p. 71.*

Prohibere potest testator hæredi hæreditatem adire cum beneficio inventarii: *tr. 1. l. 1. c. 5. n. 25. 28. 29. p. 95. 96.*; per statutum ita similiter cave-

ri potest: *ibi n. 26. 27. p. 96. & seqq.*

Inventarii beneficio hæres sibi actionem conservat: *tr. 1. l. 3. c. 4. n. 5. p. 299.*; & eo neglecto, amittit: *ibi n. 6.*; estquæ indolo præsumpto: *n. 7.*; quapropter filius, se se immiscens hæreditati paternæ absque inventario, fundum à patre alienatum recuperare non valet: *n. 7. p. 300.*

Hæres adiens hæreditatem inventario confecto (seu, ut vulgò dicitur cum beneficio inventarii) ultra vires hæreditatis non adstringitur: *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 1. p. 317.*; hoc liquidem beneficium operatur, ut maneat hæres taliter, ac si hæreditatem non adiisset: *ibi n. 2.*; & hæres esse non videtur: *n. 3.*; incolumis omnis damni servatur: *n. 4.*; de bonis propriis nil solvere cogitur: *n. 5.*; judicatur hæreditas ceu jacens: *n. 6.*; potius administrator, quam hæres censetur: *n. 7.*; & idem prædicandum de hærede hæredis beneficiati: *n. 8.*; tamen si agatur de debito dotis: *n. 9.*; & hæres, qui inventarium facit, fundatam habet intentionem, quod non sint alia bona: *n. 10. 11. p. 317.*; modò sit legitimè confectum: *n. 12. p. 317.*

Prodestne hocce beneficium, aditâ hæreditate sine protestatione inventarii, quod postea sit infra legitimum tempus? Utiquè: *tr. 1. l. 3. c. 8. à n. 15. ad 20. p. 318.*; sed limitatur ut *à n. 21. ad 25.*

Nummè hæres adstringatur ex proprio, quandò bona hæreditaria post additionem, mortemvè testatoris pereunt, vel decreseunt? Negamus procul ab hæsitatione: *tr. 1. l. 3. c. 8. à n. 26. ad 28. p. 319.*; nisi sit in mora solvendi, vel ejus culpâ perierint: *ibi n. 29.*; & optimè intelligitur usque ad *n. 49.*

Numquid hæres beneficiatus deducere possit expensas factas ad ejus defensionem contrâ alios pettendentes se esse hæredes, antequàm debita hæreditaria persolvat? Utiquè: *tr. 1. l. 3.*

*c. 8. n. 50. 53. p. 321.*; similiter deducit expensas pro defensione rerum hæreditatis: *n. 54.*; nisi eas calumniosè defendat: *n. 55.*; deducit pariformiter factas in funere, & infirmitate defuncti: *n. 56. 57. p. 322.*; quorum respectu omnibus aliis creditoribus præfertur: *n. 58. p. 322.*

An hæres juvetur inventarii beneficio quandò erat defuncti fidejussor? Securè inficiatur: *tr. 1. l. 3. c. 8. à n. 70. ad 74. p. 323.*

An beneficiatus hæres possit solvere debitum, seu relictum creditoribus, & legatariis primò venientibus? Audaculus foret inficians: *tr. 1. l. 3. c. 8. à n. 75. ad 81. à p. 324.*

Utrum hæres gaudeat beneficio inventarii nulliter confecti? Negative in dict. *c. 8. à n. 82. p. 325.*; quippè, ut ejus beneficio fruatur, illud solemniter factum ostendere obstringitur: *ibi n. 85. p. 325.*

Beneficiatus hæres non tenetur exigere hæreditaria credita: *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 95. p. 396.*; nec de nominibus non exactis rationem reddere: *ibi n. 94.*; nisi ejus culpâ inexigibilia fierent: *n. 96.*; & quandò hæredis culpa si facta dicantur? *n. 97.*; sicut etiam non tenetur vindicare bona penes tertios existentia: *n. 98. 99.*; nec rationem reddere de pecuniis, quæ paulò antè defuncti mortem apud illum erant: *n. 100.*; nec de mobilibus non solidæ materiæ: *n. 101. 102.*; secus est in hærede gravato: *n. 103.*; obstringitur è converso hæres beneficiatus rationes reddere de fructibus rerum hæreditatis, post scientiam creditorum perceptis: *n. 104. 105. p. 327.*; de debitis solutis post creditorum scientiam: *n. 107.*; & sufficit ad hoc, quòd hæres possit suspicari hæreditatem non esse solvendo: *ibid. n. 108. 109.* Tenetur etiam conficere rationum libros: *n. 116. p. 328.*, contrarium verò in *n. 118. 119.* Et quandò adversus eum juretur in litem?

Du-

Dudum invenies in verb. *Juramentum*.

An si fuerit infimul hæres, & successor maioratus, valeat reivindicare bona à defuncto alienata? Post non parvam disceptationem affirmativè resolvitur in *tr. 1. l. 3. c. 8. ex n. 122. usque 142. à p. 329.* Et pro limitationibus disquires forsitan:

An dentur in jure casus, in quibus hæredi inventarium non profit? Quis ibi inficias? Undecim videsis in *tr. 1. l. 3. c. 8. à n. 143. ad 155. p. 330.*, quò te invito, ne multus hic videar.

An hæres, non obstante inventarii beneficio, cogatur legata solvere cum augmento accedente post conditum testamentum? Quis ambigit? *tr. 1. l. 3. c. 8. à n. 156. ad 161. p. 331.* Et quid quò ad fructus post conditum testamentum? Idem autumamus: *l. 3. c. 8. à n. 162. ad 181. à p. 331.*, ubi multifariam intelligitur.

An extraneus, se offerens ad adeundam hæreditatem sine inventario, sit audiendus, & præferendus hæredi suo volenti adire cum beneficio inventarii? Negative in *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 182. p. 333.*

Hæres promittens solvere creditoribus debita hæreditaria, & legatariis legata, censetur facere actum contrarium privilegio inventarii: *tr. 1. l. 3. c. 11. n. 2. p. 363.*; & tunc ex propria promissione, & obligatione an teneatur? Affirmativè in *n. 4. 5. 7.*; negativè à *n. 8. ad 23. à p. 363.*

Beneficio inventarii non juvatur hæres quò ad proprias obligationes: *dict. c. 11. n. 3. p. 363.*; quia hæres conventus nomine proprio inventarii beneficio non juvatur: *ibi n. 6. p. 363.*

Beneficium inventarii, licet debeat hæredem præservare, ne sit in damnum, non tamen debet esse in creditorum perniciem, ac damnum: *tr. 1. l. 2. c. 9. n. 162. p. 129. & n. 122. p. 131.*

Rex an uti queat beneficio inventarii? *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 97. p. 520.*

An acceptans hæreditatem paternam sub protestatione beneficii inventarii, illo gaudeat immiscendo se bonis, & postea nullo facto inventario patris sub velamento, quòd prius matris inventarium confiscandum erat? *tr. 9. q. 72. tot. à p. 408.*

*Quò ad probationem.*

Quam probationem inducat inventarium quodlibet, & inventarium bonorum delinquentium? Aspicias verb. *Probatio.*

Inventarium allegans an illud probare teneatur? Quidni? *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 149. p. 259.*; & non sufficit indicare Notarium, penes quem factum esse dicit: *n. 150. p. 259.*

Facto inventario, non admittuntur tutores, & curatores ad probandum bona ibi scripta tanta non esse: *tr. 4. l. 2. c. 9. n. 25. p. 121.*

*Quò ad remissionem.*

Inventarii factio remitti nequit usufructuario: *tr. 1. l. 4. c. 2. n. 3. p. 423.*; imò nec à Principe remitti valet: *ibid. n. 4.*; etiam si testator pœnam privationis apponat usufructuario conficiendi inventarium: *n. 5.*; semper tamen remissio testatoris aliquid operatur, de quo *ibi n. 6. p. 423.*

Confectio inventarii remitti potest à testatore: *tr. 1. l. 1. c. 5. num. 1. p. 93.*; etiam quando ex lege, statutove fieri debuisset, modò justa adsit causa: *ibi n. 2. p. 94.*, quacum etiam iudex remittere valet: *n. 3.*; remissa tamen à testatore, à iudice decerni potest, si minoribus profit: *n. 4. p. 94.*

Quid contineat liberatio generalis de non conficiendo inventarium à marito uxori facta? *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 37. pag. 8.*

Reliqua in verb. *Remittere.*

*Invidia* carpitur: *Prolog. in vers. Ulterius accipe.*

*Inventus* cogitur debitor accipere à creditoribus beneficium dilationis quinquennalis: *tr. 1. l. 4 c. 11. n. 61. p. 615.*

*Inventus* emere, vel vendere nullus cogitur: *tr. 7. c. 21. n. 110. p. 293.*

*Ira* qui rapitur, limina justitiæ excedit: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 187. p. 42.*

*Ira* odium generat: *tr. 8. palestr. 1. lect. 22. p. 116. in fin.*

*Iracundia.* Quæ calore iracundiæ fiunt, irrita sunt: *tr. 2. l. 2. c. 1. n. 117. p. 121.*

*Iter.* Videtis verb. *Servitus.*

*Judæi.* Agitur de dirivatione hujus nominis *Judeus*; de statu, ac ruina hujus nationis in *tr. 8. palestr. 2. lect. 6. p. 211. col. 2. & seqq.* Quomodo è variis Regnis expulsi fuerunt? *ibid. p. 212. col. 2. & p. 214. col. 1. in pr.*

*Judæi* ad judicis officium, muneravè pubblica, nullatenus vocandi: *tr. 1. rubr. part. 1. n. 184. p. 21.*

*Judæi* regulariter sunt infideles, proditores, mendaces, increduli, indomabiles, ambitiosi, avari, mali sequaces, ingrati, supersticiosi, vindices, seditiosi, & malè morigerati: *tr. 8. palestr. 2. lect. 6. p. 213. col. 1.*

*Judex.* Unde hoc nomen dirivetur: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 1. p. 28.*

Verbum hoc adeò generale est, ut omnes illos comprehendat, qui publicè judicandi auctoritate funguntur: *tr. 6. l. 5. c. 12. n. 3. p. 329.*

Definitur: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 1. p. 28.*; dividitur: *ibi n. 2.*; definitur ordinarius: *n. 3.*; definitur delegatus: *n. 5.*; differentiaè unum inter, & alium: *n. 6. p. 28.*

*Judex* delegatus quis? *tr. 6. l. 5. c. 5. n. 1. p. 294 & n. 4. p. 295.*

Ordinarius qualis? *ibi dict. c. 5. n. 2. 3. p. 294.*; at verò ordinarius iste superioribus superior redditur, si à Principe ei aliqua fuerit demandata jurisdictione cum clausula, ut ad ipsum solum appelletur: *tr. 6. l. 5. c. 5. n. 21. p. 297.*

Autoritas judicandi quædam est potestas à Deo hominibus collata: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 7. p. 28.*; quamobrem

Dii vocantur judices, Deumquè representant: *ibid. n. 8.*; Sacerdotes appelluntur: *n. 9.*; partes nuncuntur corporis Principis: *n. 10.*; tutela publica denominantur: *n. 11.*; stellæ fulgentes dicuntur in Regno Dei: *n. 12.*; beati in sacris literis appellantur: *n. 13.*; vices Dei gerere dicuntur: *n. 14. p. 19.* Caveant verumtamen, nè gloriantur ex hoc; quia: Deus judicantium opera scrutabitur: *tr. 1. rubr. part. 1. n. 29. p. 4.*

Priusquam judex judicandi munus suscipiat, vires suas examinare oportet: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 15. p. 29.*; aliter injustè agit: *n. 16.*; & ubi primum agnoverit se non sufficere ad tale munus, illud dimittere tenetur: *ibid. n. 17. p. 29. n. 74. p. 33. n. 150. p. 38.*; aliàs ad restitutionem damnorum adstringitur: *n. 18.* Debet esse justitiæ observantissimus custos: *n. 19.*; quia justitia omnibus valentior rebus: *n. 20.*; & qui legem imperare jubet, Deum imperare vult: *ibid. n. 21.*; lex quippe nullo affectu rapitur, nec movetur: *n. 22.* Rectam intentionem præ oculis habere debet judex: *ibi à n. 54. ad 56. p. 31.*; ejus officium, non initio, sed sine pensandum est: *n. 57.*; & iste finis solus est Deus: *à n. 58. ad 60. p. 31.*

*Judex* quandò partibus teneatur? Videtis verb. *Dammum.*

In causis expediendis diligens esse oportet: dicemus in verb. *Negligentia.* Partes audire recusare non debet: *ibi n. 99. p. 34.*; nec peritiores consuleri: *n. 100.* Flecti non debet petentium intercessionibus: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 142. & seqq. à p. 39.*; non debet esse partialis uni, verum è contrà æqualis omnibus: *ibi n. 164. 165. p. 40.*; nec personam pauperis, & divitis discernere: *n. 166. 167.*; debet summo perè abstinèri à partium familiaritate: *n. 169.*; maximè Scribarum, ac officialium: *ibid. n. 170.*; propriis affectibus inservire non debet: *n. 175.*

p. 41. ; quia amore , timore , odio , & cupiditate humanum pervertitur judicium : n. 176. ; mansuetus , & non iratus esse congruit : n. 190. 191. p. 42. ; motus animi non debet vultu detegere : n. 198. ; neque recipere munera , ac dona : à n. 205. & 213 à p. 43 ; sed qui nil recipit miraculosus reputatur : n. 206. p. 43. Non debet esse surdus , nec mancus , sed cæcus : n. 218. p. 44. ; non surdus , quia judex in audiendo facilem se præbere congruit : n. 219. 220. ; non mutus , quia debet erga partes urbanitatem habere , & affabilitate gaudere : n. 222. ; cæcus , ut non personas , sed causas respiciat , muneraquæ nulla accipiat : n. 227. p. 45. Adulatores , nec non delatores , vulgò *lizongeiros* , & *mixeriqueiros* , judex exulare debet : *ibid.* n. 243. & *seqq.* p. 46.

Judex positus est ad sagittas , tanquàm signus , & scopus : *tr.* 1. *rubr.* part. 2. n. 247 p. 46. ; obrectatione , & detractatione vexatur : *ibi* n. 253. p. 47. ; quia multos habet adversarios : igitur adversus judicem probatio non attenditur ; ni testium multitudine fiat : *ibid.* n. 276. p. 49.

Judices debent esse concordantes : *tr.* 1. *rubr.* part. 2. à n. 277. p. 49.

Judex orphanorum , judex est ordinarius : *tr.* 1. l. 4 c. 14. n. 109. p. 683.

Orphanorum quatuor judices in Ulyssipone , tres scilicet Civitatis divisam per Parochias habentes jurisdictionem , & quartus termini Civitatis : *tr.* 1. l. 1 c. 3. n. 27. p. 86.

Orphanorum judices , si munus suum expleverint , apud Deum plus merebunt , quàm Prædicatores : *tr.* 1. *rubr.* part. 3. n. 17. p. 55. ; Deumquæ retributorem habebunt : *ibi* n. 18. Munus horum judicium reipublicæ periculosissimum : n. 19. Patres orphanorum , viduarumquæ defensores esse debent : n. 20 p. 55. & n. 54 p. 58 ; eorum fidei omnes fortunæ , atque orphanorum personæ committuntur : n. 21. p.

55. ; formidabile est eorum officium : n. 25. p. 56. ; triginta anubus habere debent : n. 23. 28. p. 56. ; debent esse uxorati : n. 29. ; debent suorum Scribarum vitam diligenter scrutari : n. 47. p. 58. ; quia ( sciant , ignorentvè ) tenentur in utroque foro de eorum malefactis , tam in omittendo , quàm in committendo : *rubr.* part. 3. à n. 47. ad 49. p. 58. ; sanguinis lachrymis carpitur judicium orphanorum oblivio circa orphanos , ac viduas , miserabilesquæ personas : *ibi* num. 53. p. 58. Denique , quæ requisita habere oporteat orphanorum judicem ? *rubr.* part. 3. n. 121. p. 66. ; & quales se præbere soleant ? n. 122. ; & hoc lachrymatur : n. 123. ; & animadvertuntur judices , ut suum munus ritè adimpleant : n. 124. 125. p. 66.

Judicis orphanorum præsentia an requiratur præcisè , nec ne , in confectioe inventarii ? *tr.* 1. l. 1 c. 8. à n. 1. p. 105. , ubi n. 4. 5. 6. de consilio pro affirmativa , de necessitate pro negativa resolvitur.

Judices orphanorum soli apud Nos tutores , & curatores dant : *tr.* 3. l. 8. c. 4. n. 4. p. 301. ; in criminibus verò nullam habent jurisdictionem : *ibi* num. 6. p. 301.

Orphanorum judices quandò teneantur subsidiariè pupillis , seu adultis solvere quidquid eorum tutor , curatoremvè non solvit , eo quod ab eis satisfactionem petere neglexerint , vel non idoneam acceptaverint ? *tr.* 3. l. 2. c. 10. à n. 1. & *per tot.* p. 78. ; & ista actio transit itidem adversus judicis hæredes : *dict.* c. 10. n. 35. p. 82. , intelligendo ut in n. 37. ; & etiam competit eademmet actio pupillorum , ac minorum successoribus : *ibi* n. 38. ; sed hoc intelligitur in legitima , aut dativa , non verò in testamentaria tutela : *ibi* n. 40. Et quandò Provisores teneantur in subsidium judicium ? *dict.* c. 10. p. 81.

In nostro Regno ob occultationem , ac sub-

- subtractionem bonorum unus iudex jugulatus fuit, & duo orphanorum Scribæ suspensi fuere: *tr. 1. l. 2. c. 5. n. 9. p. 192.*
- Nullus iudex se potest intromittere in jurisdictionem alterius: *tr. 1. l. 1. c. 3. n. 27. p. 86.*; imò se continere debet intra suæ jurisdictionis limites: *l. 4. c. 14. n. 110. p. 684.*, sit iudex superior, sitve inferior: *ibi n. 111. p. 684.*
- Judices, qui cum partibus rem veneram habent, puniuntur: *tr. 1. rubr. part. 3. n. 35. p. 57.*; sed gravius orphanorum iudices: *ibi n. 36.*
- Ex uxorum factis obligantur, non solum civiliter, sed & criminaliter, modo sciant, & consentiant: *tr. 1. rubr. part. 3. n. 42. 43. 44. p. 57.*
- An possint judicare per propriam conscientiam, vel necessario debeant per allegata, & probata? *tract. 1. rubr. part. 3. n. 60. p. 59.*; relicta opinione probabiliori, nequeunt secundum minus probabilem judicare: *ibi n. 67. p. 60.*; siquidem ex arbitrio suo nihil facere debent: *ibi n. 100. p. 64.*; & in dubio pro reo, pro dote, pro causa pia, judicare coguntur: *n. 99. 100. p. 64.*; & an iudex inferior teneatur judicare juxta sententias Senatûs, & stylum Curia? Videtis verb. *Sententia, Judicare.*
- Bonus iudex quid facere debeat, ut ritè, ac rectè se ipsum in mûnere suo dirigat? *tr. 1. l. 2. c. 2. n. 16. p. 178.*
- Cum, mutato iudice, non mutetur scriba: *tr. 1. l. 1. c. 3. n. 30. p. 87.*; rogabis: qui iudices possint mutare, aut eligere Scribam? Si cupis scire, verb. *Mutatio* patefaciet.
- In causa propria nemo iudex, nec uxoris, liberorum, consanguineorum intra quartum gradum, Familiarium, ac Officialium: *tr. 1. l. 4. c. 5. n. 33. p. 460.* & *tr. 6. l. 3. c. 7. n. 11. p. 89.* & *c. 15. n. 20. p. 106.* & *l. 4. c. 8. à n. 8. p. 169.*; benè tamen potest injuriam sibi ratione officii factam, uxori, liberis, & cæteris punire: *dict. c. 15. n. 21. & 38. p. 108.*; vel ob defectum iudicis, & periculum in mora: *tr. 6. l. 4. c. 8. n. 79. 80. p. 178.*; vel in causis levibus, & brevibus: *dict. c. 8. n. 83. & seqq. p. 179.*
- Prælatus non potest esse iudex in causa suæ Ecclesiæ: *tr. 6. l. 4. c. 8. n. 35. 36. p. 172.*
- Collega unus non est legitimus iudex in causa alterius Collegæ: *tr. 6. l. 4. c. 3. n. 15. p. 141.*; quia præsumuntur amici, & dicuntur personæ conjunctæ: *ibi n. 16. p. 141.*
- Pater iudex esse valet in causa, in qua filius est Advocatus: *tr. 6. l. 3. c. 5. n. 23. p. 83.*
- Sæcularis iudex est respectu ecclesiasticorum incapax: *tr. 6. l. 3. c. 7. n. 10. p. 89.* Nihilo tamen minus:
- Sæcularis iudex non est incompetens ad cognoscendum de bonis temporalibus Clericorum: *tr. 1. l. 4. c. 14. num. 49. p. 675.*
- Judices sæculares connumerantur inter Reges, Principesque superiorem non habentes: *tr. 6. l. 2. c. 1. n. 1. p. 23.*
- Privativus iudex ordinario præfertur iudici: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 87. p. 681.*; & trahit ad se omnes causas, in quibus personæ, de quibus est iudex, litigant inter se: *ibid. n. 157. p. 689.*
- Judices privati tenentur inferere privilegium in requisitoriis: *tr. 7. c. 3. n. 33. p. 111.*
- Iudex privativus potest inhibere, procedereque contra usurpantes suam jurisdictionem: *tr. 7. c. 19. num. 22. p. 207.*
- Ordinarius iudex fundatam habet intentionem adversus omnes in suo territorio existentes: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 107. p. 683.*; & contrarium suadentibus incumbit onus probandi: *ibid. num. 108. p. 683.*
- Delegare potest iudex ordinarius: *tr. 9. q. 22. n. 17. p. 112.*; non tamen extrà territorium suum: *ibid. n. 18. p. 113.*; quia iudex extrà territorium suum deprecare tenetur: *ibid. n. 10. p. 111.*; & deprecatus adimplere tenetur, & bra-



brachium suum concedere: *ibi n. 11. p. 111.*; qui quidem deprecatus suam, & non alienam jurisdictionem exercet: *ibi n. 14. & seqq. à p. 111.*  
 Delegatus judex in causa delegata ordinario dignior, ac maior est: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 124. p. 685.*  
 Recusatus judex, neque discussione, neque relationi causæ præsens esse debet: *tr. 6. l. 5. c. 7. n. 9. p. 302.*  
 Quid primum facere debeat judex, cui recusationis causa remittitur? *tr. 6. l. 6. c. 1. à n. 2. p. 342.*  
 Recusatus judex an cum adjunctis procedere valeat circa res officium suum tangentes? *tr. 9. q. 22. à n. 2. à p. 110.*  
 Judex inventarii quid animadvertere debeat prius, quam ad divisiones procedat? *tr. 2. l. 6. c. 3. à n. 1. p. 676. & seqq.*  
 Judex civilis cognoscit de incidenti criminali; & è converso: *tr. 3. l. 8. c. 4. n. 14. & seqq. p. 302.*  
 Judices ad se se instruendos possunt peragere quidquid eis visum fuerit, absque periculo provocationis partium: *tr. 3. l. 5. c. 3. n. 100. p. 255.*  
 Colloquium judicis cum correctore suo, æquè factum, atque dolendum: *tr. 3. l. 6. c. 20. n. 11. p. 40.*  
 Judicis potestati tribuuntur multa, quæ eorum necessitati subjiciuntur: *tr. 6. l. 2. c. 7. n. 3. p. 34.*  
 Judex incompetens potest cognoscere ad contestationem usque, ut actio, quæ aliàs periret, perpetuetur: *tr. 6. l. 3. c. 7. n. 26. p. 91.*  
 Judex incompetens, & recusatus æquiparantur: *dict. c. 7. n. 40. p. 92.*  
 Omnes judices sunt incompetentes Equitibus trium Ordinum Militarium (suo excepto) in causis criminalibus: *tr. 6. l. 3. c. 7. n. 18. p. 90.*; possunt tamen contra Equites recipere testes: *ibi n. 19.*, & eos capere in flagranti, in in causis gravibus, & scandalosis, & quando datur periculum fugæ: *ibi n. 19. 20. 21. p. 90.*; sed debent eos remittere ad suam judicem: *ibi n. 22. p. 90.*  
 Judex filci qualis esse debeat? *tr. 7. cap.*

*1. Regimin. judic. confiscat. p. 384.*  
 Judices fiscales privilegiatos efficere nequeunt: *tr. 7. c. 3. n. 4. p. 8.*; sed privilegiorum Conservatores sunt: *tr. 7. cap. 46. Regim. judic. confiscat. p. 404.* Quando judicent in Relatione cum Adjunctis? *ibid. cap. 25. p. 395.*  
 Judices an possint capere Familiars, Officialesquæ Sancti Officii portantes arma prohibita? *tr. 7. c. 9. n. 47. p. 65.*  
 Judices, & Officiales fisci gaudent omnibus privilegiis, quibus gaudent Familiars, Officialesquæ Sanctæ Inquisitionis; quod variis modis ampliatur, & limitatur *per tot. cap. 23.*  
 Judex procedens contra jus spolium committit: *tr. 7. c. 18. n. 29. p. 172.*  
 Judices non possunt formare inquisitiones speciales contra Familiars, Officialesquæ: *tr. 7. c. 19. n. 122. p. 223.*; & si eos capiant, eos statim remittere tenentur: *ibid. n. 123. p. 224.*  
 Judices, & Notarii contentione formatâ tenentur remittere processum originale ad Sacrum, & Supremum Inquisitionis Concilium: *tr. 7. c. 19. n. 117. p. 222.*; nisi contineat alios Reos: *n. 118. p. 222.*  
 Contra judices, & Notarios reventes remittere processum, an Sacrum Concilium procedere possit? *tr. 7. c. 19. n. 119. p. 222.*  
 Judex peccat mortaliter accipiens officium, si adversus potentes procedere se esse incapacem agnovit: *tr. 7. c. 15. n. 6. p. 135. tr. 8. palest. 3. lect. 1. p. 342. col. 2. in princ.*, ubi etiam invenies, quod fortitudine potiri debet judex, ut suum unicuique tribuat.  
 Qualiter teneantur judices ex dolo, imperitia, vel dissidia? *tr. 7. c. 15. à n. 8. p. 136.*  
 Ubi judex cognoscere potest contra Clericos, sententiam executioni mandare potest: *tr. 7. c. 15. n. 16. p. 139.*  
 Admonentur judices, ut pareant fidei Ministris: *tr. 7. c. 19. n. 135. p. 226.*  
 Judices non tenentur explorare privilegia: *tr. 7. c. 25. n. 31. p. 377.*

Judicibus an resisti possit? Vide in verb. *Resistentia*: & quæ reverentia illis debeat? Vide in *cap. 14. per tot. à p. 121.*

Judex politicus, Militarisvè duobus frui debet requisitis, ut perfectus sit, quæ enucleantur in *tr. 8. palestr. 2. lect. 5. p. 200. col. 2.*

Infimæ conditionis homines eligendi non sunt iudices: *tr. 8. palestr. 2. lect. 22. p. 314. col. 2. & p. 315. col. 1., & per tot. lect. 23. à p. 316. reperies, qui, & cum quibus qualitatibus eligendi sint. An aptiores sint juvenes, vel senes? Sub distinctione resolvitur in palestr. 2. lect. 21. de p. 305. ad p. 307. col. 2.*

Judex quandò dicatur versari in tangentibus officium suum? *tr. 9. q. 22. à n. 49. à p. 110.*

Judicis officium non longè à Tabellione est: *tr. 9. q. 28. n. 58. p. 154.*

Repetere iudicium non est, sed Notariorum: *dict. q. 28. n. 47. p. 153.*

Secundùm veritatem in hoc Regno iudex iudicare tenetur: *tr. 9. q. 68. n. 3. p. 390.*

Illiterato iudici præsumptio non favet: *tr. 9. q. 60. n. 14. p. 354.*

Judices nuncupantur Sacerdotes, amici, & partes Principis, domini, patres juris, stelæ, luminosæ candellæ, beati, Ministri Divinæ justitiæ, Simulacra Dei in terris, & aliis similibus nominibus decorantur: *tr. 6. l. 3. c. 15. à n. 2. ad 19. à p. 105. & l. 4. c. 13. n. 91. p. 220.*

Debent esse affabiles subditis, & partibus, & nequaquam iracundi, severivè, neque verbis contumeliosis eos afficere, neque malam responsionem eis præbere: *tr. 6. l. 4. c. 9. à n. 17. ad 21. p. 186.*

Neque dare, neque accipere debent à litigantibus: *tr. 6. l. 4. c. 16. n. 8. p. 258.; imò nec ad necessitatem sublevandam mutuam recipere possunt, ibi n. 24. p. 260.; imò etiam, jure nostro attento, nec parvula recipere xenia, ibi n. 60. 61. 62. p. 264.*

Judicium deploratur misera conditio in *tr. 6. l. 1. c. 1. n. 21. p. 5.*

Affistere debent omnes iudices, quoties fiscalis iudex deprecaverit: *tr. 7. cap. 13. Regim. judic. confiscat. p. 386.*

Cætera videnda sunt in verb. *Jurisdic-tio, Officium, Recusatio, & Sententia.*

*Judicare* secundùm sententias Senatûs, & Curiaë stylum an debeat? Inspicies verb. *Sententia.*

Contra leges iudicari nequit: *tr. 1. l. 2. c. 2. n. 15. p. 178.*

In Supremis Tribunalibus secundùm veritatem solummodo iudicatur: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 105. p. 253.*

Potius scribæ, quàm iudices causas di-judicant: *tr. 1. l. 2. c. 5. n. 73. p. 198.*

Judicatum plurium prævalet iudicato unius: *tr. 8. palestr. 1. lect. 6. p. 26. col. 2.*

*Judicium* definitur: *tr. 6. l. 3. c. 16. n. 1. p. 111.*

Judicium actus est legitimus tribus personis compositum: *tr. 5. c. 20. num. 3. p. 39.*

Dividitur in civile, & criminale, ordinarium, summarium, & summarissimum: *tr. 5. c. 20. n. 4. p. 39.*

Qui prior ad iudicium provocat, author dicitur: *tr. 5. c. 20. n. 8. p. 40.; & qui invitus provocatur, reus dicitur: ibi n. 10. p. 40.*

Sine citatione nullum iudicium validum formari valet: *tr. 5. c. 20. num. 14. p. 41.*

Per procuratorem tùm author, tùm reus in iudicio esse possunt: *tr. 5. c. 20. n. 12. p. 40.*

Sine veniâ nequit filius adoptatus, adrogatusvè in iudicium vocare patrem adoptantem, adrogantemvè: *tr. 2. l. 1. c. 8. n. 47. p. 78.; neque filius spiritualis: l. 1. c. 9. n. 16. 17. p. 82.*

Nec vir, nec uxor sine utriusque mandato in iudicio esse queunt super immobilibus: *tr. 2. l. 6. c. 2. n. 51. p. 605.; quod ampliatur etiam in possessoriis, & violentiis: ibi n. 53. p. 606.; & non sufficit*

sufficit tacita, vel præsumpta mariti  
licentia, sed expressa est opus; *n. 54.*  
quod si in judicio obtineat unusquis-  
que eorum, sententia est valida: *n.*  
*III. p. 610.*

Pupillus, aut minor sine tutore, aut cu-  
ratore, neque agere, neque se de-  
fendere in judicio possunt: *tr. 3. l. 6.*  
*c. 6. num. 25 p. 12.*; aliàs judicium est  
nullum, & sententia: *l. 6. c. 15. n. 32.*  
*33. p. 32.*; nisi in suum favorem sit  
lata, & pupillus sit maior infante:  
*n. 34. 35.*; ubi etiam limitatur, si ad-  
versarius sit etiam minor, vel nisi  
sit in judicio manutentionis, aut in  
causis executivis: *l. 6. c. 43. n. 75. 76.*  
*p. 109.*

Judicium rationum commune est, tam  
petenti, quàm danti, quia uterque  
apparere potest creditor, vel debi-  
tor: *tr. 4. l. 1. c. 5. n. 35. p. 52.*; & quan-  
do judicium commune est, condem-  
natio, vel absolutio communis esse  
debet: *n. 36. p. 52.*; diversum, & se-  
paratum est à judicio condemnante  
ad rationes præstandas: *ibi num. 52.*  
*p. 54.*

Judicium recusationis an sit distinctum  
à causæ principalis judicio: *tr. 6. l. 3.*  
*c. 1. n. 8. 12. p. 66.*

Judicium humanum cupiditate, timo-  
re, odio, amore pervertitur: *tr. 6.*  
*l. 4. c. 3. n. 2. p. 140. & l. 4. c. 16. num. 1.*  
*p. 257.*

Juramentum quid? Pauxillatim eamus,  
non enim omnia unicâ tantum res-  
ponsione comprehendere possumus:  
igitur verba facimus primò circa:

*Juramentum in genere.*

Quando istud firmet actum nullum? *tr.*  
*1. l. 2. c. 11. n. 123. p. 255.*, videndus à  
*n. 121. p. 254.*

Electus à populo ad aliquod officium,  
duntaxat in initio officii jurare cogi-  
gitur: *tr. 1. l. 1. c. 8. n. 23. p. 107.*

Juramentum habet vim clausulæ *ex cer-  
ta scientia*: *tr. 1. l. 3. c. 11. num. 106. p.*

*373.*; tollit ignorantia vim: *ibi num.*  
*107.*; errorem allegare impedit: *ibi*  
*n. 108.*; toties servandum, quoties  
sine dispendio salutis aeternæ serva-  
ri potest: *n. 128. p. 375.*

Licet aliquis promittat stare testimo-  
nio, declarationivè alicujus, sem-  
per intelligitur de testimonio jura-  
to, ni juramentum expressè sit re-  
missum: *tr. 1. l. 1. c. 8. n. 27. p. 108.*

Juramentum, obligationi adjectum,  
operatur, quòd obligatio intelliga-  
tur cum effectu: *tr. 1. l. 3. c. 11. n. 57.*  
*p. 368.*; ita taliter, quòd socius ju-  
rans se solvere, amittat beneficium,  
ne teneatur in plus, quàm facere pos-  
sit: *ibi n. 58.*; & juramentum ha-  
bet vim continuæ interpellationis,  
& debitorem in mora constituit: *n.*  
*59.*, contrarium in *n. 60.* Verum enim  
verò juramentum exceptionem, quæ  
illi contraria non est, haud tollit: *n.*  
*61. p. 369.*; imò sequitur naturam a-  
ctûs, super quo interponitur: *n. 62.*;  
fortius nihilominus ligat: *n. 64.*; &  
habet duntaxat locum in casu, de quo  
cogitatum fuit: *n. 65. 66.*; interpre-  
tatur, ut jurantem minùs obliget,  
quàm fieri possit: *n. 67.*; quia jura-  
mentum est strictissimi juris, quapro-  
pter non extendendum: *ibi n. 68.*  
*p. 369.*

In crimen perjurii incurrit, qui non  
servat régime, quod servare dejura-  
vit: *tr. 1. l. 4. c. 10. n. 7. p. 589.*; sed ju-  
ramentum in tantum jurantem obli-  
gat, in quantum régime est in usu:  
*ibi n. 8.*; nisi usus, seu consuetudo  
adversus régime sit irrationabilis:  
*n. 9. p. 589.*

Actui robur, sed non consensum, jura-  
mentum addit: *tr. 2. l. 8. c. 5. n. 38. p.*  
*812.*; igiturquè ad incogitata non  
porrigitur: *ibi n. 39. p. 812.*

In alterius præjudicium non est servan-  
dum: *tr. 2. l. 7. c. 6. n. 47. p. 724.*

Nullus Tabellio in nostro Regno scrip-  
turam exarare valet cum partium  
juramento, quin regia interveniat

dispensatio: *tr. 2. l. 1. c. 10. num. 83.*

*p. 90.*  
Ad absolutionem juramenti petendam citatione partis non est opus: *tr. 2. l. 8. c. 5. n. 56. p. 813.*; nec requiritur ejuscemodi absolutio, quando renuntiatio enormissimam continet læsionem: *ibid. n. 55*; & pendente appellatione circa juramenti absolutionem, non potest contrahens, vel renuntians stare in iudicio pro rescissione contractus, aut renuntiationis: *n. 57. p. 813.*

An juramento firmentur minorum contractus? *tr. 3. l. 6. c. 12. n. 14. p. 24.*

Pupillus an, & quando juramento obligetur? *tr. 3. l. 6. c. 12. n. 7. p. 23.*

Regulare est, quod sine juramento nequeat quis ullum exercere officium: *tr. 2. l. 4. c. 9. n. 44. p. 206.*

Negativa per juramentum probatur: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 52. p. 215.*

Calculatores jurare debent si de publico deputati non sint, & juramentum non habeant: *tr. 4. l. 5. c. 9. n. 25. p. 387.*; & similiter tertius à parte, vel à iudice electus: *ibi n. 26.*; aliquando vero absque juramento probant: *n. 28. p. 387.*

Juramento creditoris statuitur, quoties debitum probatur in genere: *tr. 4. l. 8. c. 9. n. 84. p. 279.*

Quæ expensæ solo administratoris juramento probentur? *tr. 4. l. 8. c. 15. n. 39. p. 320.*

Jurans instrumentum non habere, illud proferre haud cogitur: *tr. 4. l. 1. c. 2. n. 76. p. 27.*; sed non admittitur ad jurandum, quin amissionis præsumptio adsit: *ibid.*

Juramentum contra juramentum valet: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 32. p. 213.*

Ad interrogationes non est respondendum, si causa jam sit juramento decisa: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 47. p. 214.* Progre-  
dimur nunc circa:

### Juramentum decisorium, seu in animam.

In quo juramentum istud differat à juramento in litem? *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 101.*

*tr. 1. l. 3. exp. 412.*

Per juramentum istud ritè delatum, ac præstitum, tam judiciale, quam extrajudiciale, exceptio juramenti acquiritur, & actio tutelæ repellitur:

*tr. 4. l. 3. c. 10. n. 1. p. 210.*; reus enim juramentum decisorium subiens, ampliùs non est molestandus: *ibid. n. 2.*

Juramentum quippè hujusmodi rei judicata, transactionis, & litis finitæ adeò vim habet, ut ulterius litis ingressum impediatur: *n. 3.*; in vim peremptoriæ exceptionis etiam post litem contestatam opponi valet: *n. 4.*

*p. 211.*; per reum actori offerri valet, quamvis onus probandi assumpfisset: *n. 5.*; & etiam deferri valet post

lapsum terminum ad probandum, & publicatum processum: *n. 6.*; exclusus à probando, à delatione juramenti exclusus non censetur: *n. 7.*; in initio iudicii deferri valet, nullis propositis probationibus: *n. 8.*; actor nec semi-plenè probans, nec pro se præsumptionem habens, reum ad jusjurandum cogere valet: *n. 9.*; iustà

subistente causâ deferri etiam potest reo, quem pejeraturum esse creditur: *n. 10.*; in quacumque actione, cum reali, tum personali, cum ex contractu, tum ex quasi contractu descendenti, sive pro re mobili, sive pro immobili, deferri valet: *n. 11.*; & in hoc juramento decisorio standum est qualitatibus, si qualitates concurrant: *n. 12. 13. p. 211.*

Probatio contra jusjurandum non admittitur: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 14. p. 211.*; cum ampliùs non quærat, an debeat, sed an juratum sit: *ibid. n. 15.*; sed hoc intelligitur, ad retardandum juramentum civiliter; aliter si criminaliter ad perjurium puniendum agatur: *n. 16.*; vel si per aliud juramentum

tum contrarium constet; aut si juramentum à lege, statuto vè deferatur: *n. 17. p. 212.*; & quando judex arbitrium habens hanc exceptionem juramenti jam præstiti rejicere valeat? *n. 33. p. 213.*; actionem, & exceptionem parit, vim tituli habet, obligationem naturalem tollit, paratam executionem habet: *n. 40. p. 214.*; vim litis contestatæ, & confessionis itidem habet: *n. 41. 42.*; debitorem in mora constituit: *n. 43.*; jurans suum esse fundum post præscriptionem completam, utilem acquirit actionem: *n. 44.*; si in scriptura juramentum reperiatur, omnia solemniter acta, & in continenti juratum censetur: *n. 45.*; non tantum personalem, sed & hypothecariam actionem aufert: *n. 46.*; & post juramentum præstitum compromitti, & transigi nequit, nisi cum clausula præstitum esset juramentum: *n. 48. p. 215.*; nec per instrumenta de novo reperta revocatur res juramento decisa: *ibi n. 50. & tr. 9. q. 23. n. 8. p. 114.*; nisi relatum sit à parte, vel à judice, in contumaciam partis: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 51. p. 215.*; sententia verò juramento necessario prolata, rescinditur per instrumenta denuò reperta: *ibid. n. 54. & 204. p. 215. & 219.*

Appellationem respuit causa per juramentum decisa: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 18. p. 212.*; quantumvis sententia prolata sit virtute juramenti relati: *ibid. n. 19.*; modò juramentum à parte parti delatum sit, & non à judice in contumaciam partis: *n. 20.*; sicuti non appellatur à sententia lata virtute juramenti relati à reo auctori, qui noluit jurare: *n. 21.*; dummodò is, cui jusjurandum defertur, rationabiles non alleget causas, cur jurare non teneatur; quia tunc appellare potest: *n. 22. 23.*; prout etiam appellatur à sententia lata virtute jurisjurandi necessarii, vel auctoritate legis, vel statuti: *ibid. n. 24. p. 212.*

Partes agit nunc temporis suas quaestiones illa: an delatio juramenti post acceptationem revocari queat? Minimè; nisi causa denuò insurgat: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 25. p. 212.* Et an recusari valeat? *tr. 9. q. 23. n. 7. p. 114.* Annè citatus ad animam, uti valeat exceptione fori? In verb. *Forum* jam dedimus. An judicem recusare? Dabimus in verb. *Recusatio*. An cæteras exceptiones opponere, ex quibus concludatur, vel reum non teneri juramentum subire, vel actorem id petere non posse? *tr. 9. q. 23. n. 11. p. 114.*

Hinc pullulat perquirere: an tutor, ac curator, nec non adultus sine curatore, hocce juramentum deferre valeat? Affirmativè in *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 26. p. 212.*; modò jura pupillorum, & minorum (aliàs enim datur in integrum restitutio) aliter probari non possint: *n. 27. p. 213.*; & modò curatorem non habeant: *ibid. n. 65. p. 216.*

Et contra tutore, & curatori præstari potest; sed nec acceptare, nec deferre cogi possunt: *dict. c. 10. n. 28. p. 213.* Filio super patris factò deferri potest: *ibid. n. 31. p. 213.* Minor sine tutore deferre juramentum nequit: *tr. 3. l. 5. c. 5. n. 66. p. 272.*; & pariliter nequit referri pupillo: *dict. l. 5. c. 6. n. 36. p. 281.* Non curator, sed minor decisivum juramentum subire cogitur: *dict. l. 5. c. 8. n. 116. p. 311.*

In rebus pupilli juramentum deferre nequeunt tutores, & curatores adversario, præterquam si omnes deficient probationes: *tr. 3. l. 6. c. 14. n. 23. 39. p. 27. 28.*; jurare etiam nequeunt ipsi pupilli nomine: *ibid. n. 43. p. 28.*; ast potest jurare minor pubertati proximus: *ibid. n. 44.* Et tandem circa potestatem tutoris, curatoris vè ad subeundum, deferendum vè isthoc in animam juramentum, videbis *tr. 5. c. 13. n. 1. & 4. p. 33.*

Judæi, & hæretici quomodo jurare debeant? *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 30. p. 213.*

Quid

Quid juris si juramentum decisorium præstetur parte non deferente? *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 29. p. 213.* Quid si is, cui juramentum deferretur, acceptare recusat? Pro delato habetur: *ibid. n. 34. p. 213.*

Creditor, non inveniens in executione bona sui debitoris, jusjurandum deferre potest debitoribus sui debitoris, & adversum confitentes procedere: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 49. p. 215.*

Si pupillus, delato sibi juramento, juravit, postea deferens non poterit objicere inhabilitatem jurantis: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 56. p. 215.*; juramentum si quidem delatum, vel præstandum, vel referendum: *ibid. n. 53.* Hæres autem, cui legatarius, aut fideicommissarius juramentum defert, eis referre nequit: *ibi n. 64. p. 216.*; neque juramentum subire: *à n. 107. p. 219.*; per procuratorem sine speciali mandato, nec deferri, nec referri valet: *dict. c. 10. n. 71. p. 216.*; recusari quit juramentum, si deferatur in loco, ubi reus conveniri nequit: *ibi n. 76. p. 217.*; similiter si deferatur coram iudice, quem citatus recusat: *ibi n. 77.*; & etiam recusari potest ob rerum, personarumve diversitatem: *ibi à n. 78. ad 81. p. 217.* Si unus hæres absque aliis juramentum deferat, recusari valet, ne, altero adveniente, perjurium detegatur: *ibi n. 95. p. 218.*

Et denique quibus in casibus, seu actionibus, & quibus personis juramentum decisorium deferatur? *tr. 4. l. 3. c. 10. ex n. 35. ex p. 213.*

Requisita hujusmodi juramenti quænam? *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 82. p. 217.*

Citatus ad animam ad primam usque audientiam spectandus est: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 77. p. 217.*; & si citatus terminum ad deliberandum petat, à iudice concedi debet: *dict. c. 10. num. 72. p. 217.*

Voluntarium juramentum nemo præstare cogitur: *dict. c. 10. n. 74. p. 217.*

Declinatoriam habens apponendam,

jurare non obstringitur: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 83. p. 217.*; nec quando probatio solummodo per instrumentum fieri debet: *ibid. n. 84. p. 217.*

Juramento præstito tres nascuntur actiones, & quænam? *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 55. p. 215.*

Quibus hujus juramenti exceptio competat? *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 58. p. 215.*; fidei iussoribus, mandatoribus, & pecuniæ constitutæ reis: *ibi n. 59. p. 216.*; patri de peculio, vel de in rem verso prodest juramentum filii: *n. 60.*; procuratoris, aut defensoris domino: *n. 61.* A' correo credendi delatum quando socio prodest, vel nocet? *ibi n. 93. p. 218.*; & quando, nemine deferente, juranti prodest, vel officiat? *n. 96.*; præstitum in una causa, non extenditur ad aliam, nisi correlativæ sint: *ibi n. 97. p. 218.*

Nisi juramentum iudex approbet, pars invita, cui deferretur, jurare non cogitur: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 62. p. 216.*

Unius correorum juramentum, præsertim socii ejusdem societatis, aliis correis nocet: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 57. p. 215.*

Qui ob supervenientes probationes juramentum revocavit, iterum ad illius delationem convolare nequit: *dict. c. 10. n. 63. p. 216.* Post oblatum juramentum per procuratorem generalem revocari nequit: *ibid. n. 66. p. 216.*; confessione jurantis etiam juramentum retractatur: *n. 88. p. 218.*

Juramentum sententiæ declaratoriæ non indiget quò ad jurantem, sed solum quò ad ejus hæredes: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 98. p. 218.*

Semel tantum juratur, nisi causa mutetur: *tr. 4. l. 3. c. 10. n. 99. p. 219.*; & stante justâ recusationis causâ, nullus jurare cogitur: *ibi n. 67. p. 216.*; vel quando ex præsentis statu periculum perjurii subest: *n. 68.*; vel quando super factò alieno juramentum ignorantis deferretur: *n. 69.*; si quidem hæres jurare non obstringitur, nisi informatus sit: *n. 75. p. 217.*; vel quando

do post sententiam defertur: *n.* 70. p. 216.

Referre juramentum reus non cogitur ei, qui in eadem, vel simili causâ perjurus fuit: *tr.* 4. l. 3. c. 10. n. 85. p. 218.; neque habenti contrâ se præsumptionem: *ibid.* n. 86.; nec infami: *n.* 87.; qui per testes probavit, neque subire, neque referre jusjurandum cogitur: *n.* 89.; prodigus pariliter sine curatoris autoritate: *n.* 90.; pariformiter procurator, defensor, & inhabilis ad iudicium: *ibi* n. 91.; pari modo si alio agente perjurium detegi potest: *ibi* n. 92.; similiter habens suam intentionem fundatam: *n.* 101. p. 219.; ita quidem in actione, quæ intentari nequit: *n.* 102.; & similiter emptor actionem de evictione habens: *n.* 103.; idem in causis spiritualibus, in matrimonio dissolvendo, & magnis in causis: *n.* 105.; & etiam in curatore sine minoris mandato: *n.* 106. p. 219.

*Juramentum calumniæ.*

Quandò curator, ac tutor de calumnia jurare possint? *tr.* 3. l. 4. c. 10. n. 64. p. 213. & *tr.* 5. c. 13. n. 1. & 2. p. 33.

Quandò curator ad litem? *tr.* 3. l. 5. c. 8. n. 124. p. 312. Quandò præstandum sit? Ex officio, solum post litis contestationem: partibus petentibus, tam antea, quam postea: *tr.* 5. c. 20. n. 25. p. 42.

Si tutor plures pupillos habeat, & eorum alius adversus alium agat, an possit pro utroque de calumnia jurare? *tr.* 3. l. 6. c. 8. n. 15. 16. p. 15. 16.

Tutor, curator, Prælati, domini, cæterique administrationem habentes, juramentum calumniæ præstare possunt: *tr.* 3. l. 5. c. 8. n. 112. p. 311.

Minor, & pupillus doli capax tenetur quoque de calumnia jurare: *tr.* 3. l. 5. c. 8. n. 109. p. 311.

*Juramentum in litem.*

Quotuplex sit? *tr.* 1. l. 4. c. 1. num. 96. p. 411.

Quandò locum habeat? *tr.* 4. l. 1. c. 1. n. 40. p. 9.; quandò contrâ tutorem? *tr.* 4. l. 2. c. 8. n. 3. p. 107.; contra patrem non admittitur: *tr.* 4. l. 5. c. 11. n. 12. p. 402.; contra matrem verò admittitur: *ibid.* n. 14. p. 402.; admittitur etiam adversus administratorem librum, ac inventarium non exhibentem: *tr.* 4. l. 5. c. 6. n. 70. p. 360.; an contrâ fratrem, tutorem, curatoremvè? Si ut tutor administret, nemo inficiari audet: *tr.* 4. l. 6. c. 1. n. 5. p. 3.; si non ut tutor, curatorvè administret, nullus autumare conatur: *ibid.* num. 8. p. 3.; adversus depositarium, qui ob contumaciam, dolum, aut culpam latam rem depositam non restituit, admittitur: *tr.* 4. l. 6. c. 8. n. 6. 14. p. 72. & seq.

Quibus deferatur? Quomò non deferatur, nisi benè informati: *tr.* 1. l. 4. c. 1. n. 46. 54. p. 406. & seq.; si sint benè informati, defertur hæredibus: *ibid.* n. 47.; procuratori, & negotiorum gestori: *ibid.* n. 48.; cessionario: *n.* 49.; successoribus in dignitate: *n.* 50.; procuratoribus fiscalibus: *n.* 51.; juranti se esse informatum: *ibid.* num. 121. p. 415.; multisquè aliis, de quibus *ibi* *ex n.* 120. *exp.* 414.

Quandò deferatur? Post litem contestatam, & ante conclusionem in causa: *tr.* 1. l. 4. c. 1. n. 58. p. 407.

Quandò detur in causis magnis, & ordinariis? *tr.* 1. l. 4. c. 1. n. 125. p. 416.

An appelletur à delatione ejulcemodi juramenti? *tr.* 1. l. 4. c. 1. à n. 112. ad n. 114. p. 413.

Quibus non deferatur? Non benè informati: *tr.* 1. l. 4. c. 1. n. 46. p. 406., & à n. 126. p. 416.; idcirco omnibus supra relatis non defertur, si non sint benè informati: *ibi* n. 119. p. 414.; neque defertur illi, qui contrâ se habet

bet præsumptionem: *num. 57. p. 407.*; quia requiritur habilitas illius, cui defertur: *ibi n. 59.*; neque defertur multis aliis personis, de quibus *ibi à n. 121. à p. 415.*; ex dolo præsumpto *ibidem non defertur: à n. 127. ad 129. p. 414.*; neque defertur adversario à tutoribus, curatoribusvè in rebus pupilli, sivè probationes adsint, sivè non: *tr. 3. l. 6. c. 14. n. 29. p. 28.*; neque ipsi tutores, aut curatores jurare possunt in litem pupilli nomine: *ibidem n. 43. p. 29.*

Non defertur, nisi à iudice, & citata parte: *tr. 1. l. 4. c. 1. num. 55. 56. p. 407.*

Sine dolo, latavè culpâ non juratur in litem: *dict. c. 1. n. 52. p. 406.*; neque ubi probatio aliter fieri valet: *ibi n. 53. 124. p. 407. 416.*; quælibet enim causa sufficit, ut juramento in litem locus non sit: *ibi n. 123. p. 415.*

Adversus quos deferatur? Adversus matrem administrantem postquam ad secundas migravit nuptias: *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 29. p. 404. & tr. 4. l. 5. c. 11. n. 14. p. 402.*; adversus matrem, aviam, fratres, sorores, vel non, vel minus rectè inventarium conficientes: *ibi n. 59. p. 407.*; adversum morosum, & alios: *ibid. n. 92. p. 110.* Contra tutorem an? *tr. 4. l. 2. c. 8. n. 3. p. 107.*; contra administratorem librum, ac inventarium non exhibentem: *tr. 4. l. 5. c. 6. n. 70. p. 360.*; an contra fratrem tutorem, curatoremvè? Si ut tutor administret, nemo inficiari audeat: *tr. 4. l. 6. c. 1. n. 5. p. 3.*; si non ut tutor, curatorvè administret, nullus autumare conatur: *ibi n. 8. p. 3.*

Adversus depositarium, qui ob contumaciam, dolum, aut culpam latam rem depositam non restituit: *tr. 4. l. 6. c. 8. n. 6. 14. p. 72. & seq.* Adversus fures: *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 93. p. 110.*; nec non adversus auxiliantes, custodes, commodatarios, & rei furtivæ depositarios: *ibid. n. 94.*; adversus non implentem factum promissum: *ibi n.*

*95.*; adversus patrem legitimum administratorem, tutorem, & usufructuarium non conficientes inventarium: *tr. 1. l. 4. c. 2. n. 7. p. 424.*; vel si omnia bona in inventario non descripserunt: *ibi n. 8.* An juretur etiam adversus hæredem gravatum, & fideicommissarium universalem? *ibi n. 9. p. 424. & l. 3. c. 2. n. 37. p. 286.*; non tamen tenetur fideicommissario in solidum: *dict. l. 4. c. 2. n. 9. p. 424. & l. 3. c. 2. n. 38. p. 286.* Adversus occultantes bona in inventario, vel in descriptione: *tr. 1. l. 2. c. 5. n. 10. 16. p. 192. & seq.* Adversus Regem, Principem, patrem, tutorem, clericum toties defertur, quoties si fuissent laici deferretur: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 42. 64. p. 246. 249.*; adversus hæredem etiam beneficiatum, vel quando non ostendit res in inventario contentas ad illarum valorem probandum: *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 120. p. 328.*; vel quando repudiat hæreditatem post res hæreditarias receptas absque inventario, & post petitum tempus ad deliberandum: *ibi n. 121. p. 328.* Adversus tutorem nec inventarium, nec libros rationum conficientem: *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 17. p. 402.*; prout etiam si post susceptam tutelam inventarium faciat: *ibi n. 24. p. 403.*; vel si fuerit in culpa etiam levi: *n. 25.*; vel si absque solemnitatibus, & causâ alienaverit: *n. 26. p. 404.*; vel si administrare inceperit ante decretam tutelam: *n. 27.*; vel post remotionem à tutela: *ibi n. 28.*; vel si pupilli pecunias in negotio non consueto apponat: *n. 30.*; vel si cum propriis rationibus pupilli rationes miscuerit: *n. 31.*; si inventaria fuerint valdè defectuosa, & inordinata: *n. 33.*; vel si de mendacio convictus fuerit: *n. 34.*; vel si bona pupilli in suos usus converterit: *ibi n. 32.*; vel si in libro expensum, & non receptum posuerit: *n. 36.*; vel si negligens fuerit in exigendo pupilli debita: *n. 37.*; si pecunias pupilli inutiliter



tiliter expenderit: *ibid. n. 38. p. 405.*; si rem magnam alienaverit, modica sufficiendo: *n. 39.*; si indebitum solvit: *n. 40.*; si impuberem instruere non curaverit: *n. 41.*; vel si, cum esset antea pauper, post susceptam tutelam dives fiat: *à n. 42. à p. 405.* Datur etiam adversus tutores dolosos: *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 60. p. 407.*; adversus occultantes bona in inventario: *ibi n. 61.*; adversus pro-tutores, & procuratores: *n. 62.*; & adversus omnes administratores inventarium non facientes, quando illud facere tenebantur: *n. 63.*; adversus merè privatum habentem officium cum administratione: *ibid. n. 64 p. 408.*; contra coadjutores tutoris, & quoscumque, qui per se, & non periculo alterius gerunt: *n. 65.*; contra Ecclesiasticos: *n. 66.*; Prælatos inventarium non facientes: *n. 67.*; minorem dolosum: *ibid. n. 68.*; Imperatores, Reges, & Principes: *n. 69.*; viduam occultantem viri bona in creditorum fraudem: *n. 70. 71.*; contra hæredes tutorum, curatorum, cæterorumque administratorum: *num. 72.*; modò lis fuisset cum defuncto contestata: *n. 72. 73.*; contra spoliantem: *ibi n. 74. 75.*; injuriantem: *n. 76.*; dolosè se facientem procuratorem, aut Notarium: *n. 77.*; contra caupones, muliones, & nautas pro rebus ibi impositis: *ibi n. 78. p. 409.*; lacerantes, aut surripientes scripturas: *n. 82.*; adversum illas non exhibentes, quando ex officio eas custodire tenentur: *num. 83.*; comburentem segetes: *n. 84.*; invasorem mobilium, ac immobilium, & plures alios: *n. 85.*; vendentem rem litigiosam: *n. 86.*; depositarium: *n. 87. p. 410.*; thesaurarios, factores, camparios, & alios: *n. 88.*; adversus conductorem, rem locatam dolo malo non restituentem: *n. 89.*; locatorem si rem locatam alteri vendit: *n. 90.*; contra eum, qui dolo possidere desinit: *n. 91.*; & denique adversus admi-

nistratorem, qui pecuniam domini in proprios usus convertit: *tr. 1. l. 4. c. 10. n. 27. p. 591.*

Adversus quos juramentum in litem non deferatur? Non deferitur contra patrem: *tr. 4. l. 5. c. 11. n. 12. p. 402.*; neque adversus hæredem non conficientem inventarium: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 30. 31. p. 245.*; neque adversus testamenti executorem, licet inventarium, vel descriptionem bonorum non conficiat: *tr. 1. l. 4. c. 6. n. 6. p. 470.*

In quibus actionibus locum habeat juramentum istud? *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 40. p. 9.* & *tr. 1. l. 4. c. 1. à n. 115. p. 413.*, ubi quòd detur in actionibus bonæ fidei, in redhibitoria, & aliis multis in *n. 116.* Quando in actionibus bonæ fidei contrariis? *ibid. n. 117. p. 414.* Quando in actionibus stricti juris? *ibi n. 118. p. 414.*

Instrumentis de novo repertis, an quis audiatur contra juramentum in litem? *tr. 4. l. 8. c. 1. n. 58. p. 220.* Et quando adversus juramentum istud admittatur probatio? *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 111. p. 413.*

Juramentum affectionis quodnam sit? *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 98. p. 411.*; quæ requirantur ad hoc, ut locum habeat? *ibi n. 100. p. 411.*

Juramentum super interesse quale sit? *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 101. p. 412.*

*Juramentum ad inventarium conficiendum.*

Juramentum istud, apud Nostrates, est de forma substantiali inventarii: *tr. 1. l. 1. c. 8. n. 7. p. 106.*; & est à judice necessariò præstandum: *ibi n. 6. 8.*; quibus in casibus per procuratorem assumi queat? *n. 14.*; eo, quòd regulariter per ipsammet personam inventarium conficientem sumendum sit: *n. 15. p. 106.*

## Juramentum suppletorium.

Quando deferatur? Discutitur post pulchrum examen qualitatuum personarum in *tr. 5. c. 13. n. 3. p. 33.* & in *tr. 9. q. 59. n. 57. p. 348.*

De potestate tutoris, curatorisvè circa recipiendum, deferendumvè juramentum hocce, in *tr. 5. c. 13. n. 1. p. 33.* & *tr. 3. l. 5. c. 8. n. 117. p. 311.*

Per juramentum istud liquidari debet bonorum valor, postquam probata est eorum extractio: *tr. 9. q. 89. n. 1. p. 467.*

Defertur auctori semi-plenè probanti: *tr. 6. l. 6. c. 17. n. 22. p. 382.* Limita in recusante, huic enim non defertur: *tr. 6. l. 4. c. 1. n. 80. p. 130.* & *l. 6. c. 17. n. 23. p. 382.* Limita secundo in delictis: *tr. 6. l. 6. c. 17. n. 24. p. 382.*

*Juris-consulti.* Mirabiles fuerunt Paulus in ortu, Julianus in moribus, Ulpianus in integritate, Celsus in subtilitate, Neratius in acumine mentis, Papinianus in sensu juris, Modestinus in elegantia, Tributius, ac Tribonianus in ubertate: *Prolog. in med. in tr. 9.*

*Jurisdictio* definitur: *tr. 5. c. 1. n. 1. p. 33.* Consuetudine *jurisdictio* acquiritur: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 24. 25. p. 672.*

Competentiarum materia frequens est: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 119. p. 684.*

*Jurisdictio* an sit sua, potest cognoscere *judex*, si controversia est inter ipsum *judicem*, & partem; secùs si est inter duos *judices*, quia tunc superior cognoscit; vel si *sportulæ*, aut alia *litis commoda* fuerint magnæ quantitatis: *tr. 6. l. 4. c. 8. n. 76. 77. 78. p. 178.*

*Jurisdictio* excitata, seu suscitata, quæ sit? *tr. 6. l. 5. c. 5. n. 8. & 12. p. 296.* Excitata respectu unius *judicis*, respectu superiorum illius excitata censetur: *dict. c. 5. n. 13. p. 296.* Quibus in casibus *jurisdictio* non excitatur, etsi à Principe causæ cognitio committatur?

*ibi dict. c. 5. n. 15. & 22. p. 296. & 297.*

Cùm *jurisdictio* delegatur, interponitur gravamen, vel appellatio ad Principem delegantem, vel ad eos, qui ab illo fuerint designati: *tr. 6. l. 5. c. 5. n. 16. p. 296.*: quando verò *jurisdictio* purè excitatur, appellatio, & gravamen interponitur ad eosdemmet superiores, ad quos pertinerent, si talis excitatio *jurisdictionis* non daretur: *ibi n. 13. p. 296.*; & si *judex* utroque in casu ad alios appellacione, vel gravamen recipiat, in expensis multiplicabitur: *n. 17. 18. p. 296.*

Quomodo debeat agnosci, an Princeps *jurisdictionem* committat ratione officii, ut sit excitata; vel ratione personæ, ut sit delegata? *tr. 6. l. 5. c. 5. n. 23. & seqq. p. 296.* Tu verò dic, quòd quando habetur respectus ad personam delegatam, est delegatio personalis, & ex eâ *judex Ordinarius* efficitur delegatus: *ibi n. 24. p. 297.*; quando autem habetur respectus ad officium, dignitatemvè, *jurisdictio* non delegatur, sed solum excitatur: *n. 25. p. 297.*

Unius *judicis* *jurisdictio* ab alio *judice* interrumpi nequit: *tr. 1. l. 1. c. 3. n. 27. p. 86.*; quapropter, tùm inferiores, tùm superiores *judices* debent se continere intrâ suæ *jurisdictionis* terminos: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 110. 111. p. 684.*; neque *Senatores Palatini* suam *jurisdictionem* extendere queunt ultra casus in suo regimine contentos: *dict. c. 14. n. 112. p. 684.*; nefas namque est alienam deturbare *jurisdictionem*; imò delictum, ac reatum mortale est: *ibi n. 216.*; verùm suam defendere *jurisdictionem*, omnibus licitum est *judicibus*: *ibi n. 117.*; sive sint ordinarii, sive delegati: *n. 118. p. 684.*

*Ordinarius* *judex* procedere valet contra delegatum, suam *jurisdictionem* excedentem: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 113. p. 684.*; nisi intrâ terminos suæ delegationis delinquat: *ibi n. 114. p. 684.*

*Jurisdictio* ordinaria amplissima est, habet-

- betquè intentionem fundatam ad-  
versus quoscumque: *tr. 7. c. 19. n. 40.*  
*p. 210. & c. 25 n. 32. p. 378.*
- Jurisdictione ordinaria à solo Principe  
concedi potest: *tr. 9. q. 22. n. 15. p. 112.*;  
quia omnis jurisdictione est penes Prin-  
cipem, & ab eo, tanquam à fonte,  
dimanat: *tr. 7. c. 19. n. 42. p. 210.*; po-  
test eam, ut voluerit, communica-  
re: *ibid. n. 43.*; & idem dicendum de  
jurisdictione excitata: *dict. q. 22. n.*  
*16. p. 112.*
- Prorogationem inter, & renuntiatio-  
nem jurisdictionis differentia: *tr. 5.*  
*c. 1. n. 35. p. 7.*
- Ordinaria ad certos casus restricta, an  
ad diversos prorogetur, nec ne? *tr.*  
*5. c. 1. n. 30. 31. p. 6.*
- Jurisdictione limitata ad causas certæ  
qualitatis potest à partibus proroga-  
ri, vel non? *tr. 2. l. 8. c. 3. n. 13. 14. p. 799.*  
*& n. 15 & seqq.*, ubi de variis proro-  
gationibus.
- Jurisdictione ecclesiastica sæculari supe-  
rior est: *tr. 1. l. 4. c. 6. n. 96. & 113. ex*  
*p. 480.*
- A jurisdictione sæculari sunt omninò  
exempti Episcopi, cæterique omnes  
Ecclesiastici: *tr. 1. l. 4. c. 4. n. 2. p. 450.*;  
aliquando tamen coram judice sæcu-  
lari conveniuntur: *ibi n. 4.*
- Incidente quæstione super jurisdic-  
tionem Ecclesiasticam inter, & sæcula-  
rem, ille, & non iste cognoscit: *tr.*  
*1. l. 4. c. 14. n. 43. p. 674.*
- Orphanorum judices criminalem jurif-  
dictionem non habent: *tr. 3. l. 8. c. 4. n.*  
*6. p. 301.*; atverò jurisdictionem ha-  
bent, etiam post orphanorum eman-  
ipationem, in litibus super inven-  
tario contra illos, & quoscumque  
alios: *tr. 5. c. 1. n. 42. p. 8.*
- Minores, orphani, & pupilli, absque  
tutoris, curatorisvè autoritate ju-  
rificationem prorogare nequeunt:  
*tr. 3. l. 6. c. 12. n. 10. p. 24. & tr. 5. c. 1. n. 37.*  
*38. p. 7.*; & sic similiter neque orpha-  
ni, neque eorum tutores, in præju-  
diciam suorum specialium judicum:
- dict. c. 1. num. 29. 30. p. 6.*
- Jurisdictione privativa omnem aliam ex-  
cludit: *tr. 7. c. 16. n. 4. p. 142.*
- Jurisdictione data ad favorem domini à  
subditis prorogari non potest: *tr. 7.*  
*c. 19. n. 39. p. 210.*
- Judices nullam aliam habent, quam à  
Principe communicatam jurisdic-  
tionem: *tr. 7. c. 19. n. 44. p. 211.*
- Jurisdictione Inquisitorum, Judicumquè  
fiscalium quò ad privilegiatos sepa-  
rata est ab Ordinario: *tr. 7. c. 19. n. 37.*  
*p. 210.*
- Delegari an, & quandò possit jurifdi-  
ctio? *tr. 9. q. 22. n. 17. & seqq. p. 112.*
- Jurisdictione delegata est odiosa, ordi-  
naria autem favorabilis: *tr. 6. l. 5. c. 5.*  
*n. 29. p. 29.*
- Improrogabilis est jurisdictione privati-  
vè concessa: *tr. 9. q. 63. n. 23. p. 366.*
- Jurisdictionem exercere haud potest  
unus judex sine altero in territorio  
communi: *tr. 3. l. 5. c. 4. n. 24. p. 262.*
- In territorio alterius nullus judex jurif-  
dictionem exercere valet: *tr. 9. q. 22.*  
*n. 9. 13. p. 111.*; & quandò valeat? *ibi*  
*n. 21.*; ideò debet alterius territorii  
judicem requirere: *n. 10.*; & requisit-  
us, seu deprecatus, tenetur requi-  
sitionem, seu precatorium adimplè-  
re: *n. 11. & seqq.*; tuncquè judex re-  
quisitus, suam non alterius, jurifdi-  
ctionem exercet: *n. 14. & seqq. p. 112.*
- Posita suspicione, à recusati jurifdi-  
ctione recusans eximitur: *tr. 6. l. 5. c.*  
*7. n. 1. p. 301.*
- Jurisdictione, vulgò *Alçada*, judicis fis-  
calis Eboræ: *tr. 7. cap. 25. & 34. Re-*  
*gim. judic. confiscat. p. 395. & 399.*: qua-  
lis autem sit jurisdictione hujus judicis  
in criminibus incidentibus? *ibi cap.*  
*25. p. 395. & cap. 34. p. 399.*
- Alia de jurisdictione, haud parvi pen-  
denda, invenies in *tr. 2. l. 2. c. 9. à n. 24.*  
*p. 197.*
- Jus in genere.* Jus quare involutum,  
contrariisque opinionibus illaquea-  
tum? *tr. 2. in Prolog. in princ.*
- Jus, vel est præsens, vel futurum, quæ-  
situm,

- fitum, vel quærendum; & quæ sint? *tr. 6. l. 3. c. 4. à n. 18. p. 77.* Futurum jus quando in iudicium deduci queat? *tr. 9. q. 29. tot. à p. 160.*, & videas verb. *Futurum. p. 200.*
- Jus quando dicatur dubium? *tr. 9. q. 12. n. 4. 5. 6. p. 49.*; & ex jure dubio nemo condemnandus: *ibid. n. 3. p. 49.*
- Divinum lædens jus, gehænae efficitur reus: *tr. 9. q. 20. n. 19. p. 88.*
- Naturale lædens jus, dum ab eo deviat, perversus, injustus, ac improbus est homo: *tr. 9. q. 20. n. 20. 21. 24. p. 89.*
- Nostrum jus Regium secundum veritatem judicare jubet: *tr. 9. q. 28. n. 8. p. 145.*
- Reale jus quando transferatur? *tr. 9. q. 13. n. 5. p. 53.*, & respicias verb. *Census, ac Dominium. p. 56.* & 131
- Jura personalia personam non egrediuntur: *tr. 2. l. 2. c. 9. n. 42. p. 200.*
- Juris quæstio, licet difficilis sit, nondicitur carere altiori indagine, & statim resolvenda, quoniam apertis libris illicò deciditur: *tr. 2. l. 2. c. 10. n. 60. p. 207.* & *l. 8. c. 20. num. 16. 17. 18. p. 860.*
- Canonicum jus hodie servatur etiam in foro civili: *tr. 2. l. 8. c. 8. n. 7. p. 826.*; præsertim quando materies peccatum involvit: *ibid. l. 8. c. 13. num. 25. p. 838.*
- Jura scire omnes præsumuntur: *tr. 1. l. 3. c. 11. n. 86. p. 371.*; & ea ignorare, lata est culpa: *ibid. n. 89. p. 371.*
- Quod quisque juris in se suscipit, ipse eodem jure utatur: *tr. 1. l. 1. c. 2. num. 34. p. 80.*, intelligendo ut in *num. 36. ibidem.*
- Nemo plus juris in alium transferre potest, quam ipse habet: *tr. 9. q. 53. n. 25. p. 296.*
- Jure scripto deficiente ad æquitatem recurrendum: *tr. 1. l. 2. c. 2. num. 19. p. 179.*
- A jure communi odiosus omnis recessus, & omnis regressus favorabilis est: *tr. 1. l. 4. c. 6. n. 107. p. 481.*
- Donans, legans, vendensve rem, in qua aliquod habet jus, illud tantum donare, legare, vendereve censetur: *tr. 1. l. 4. c. 8. n. 164. 165. p. 558.*
- Jura de tutoribus loquentia, de cæteris omnibus administratoribus loquuntur: *tr. 4. l. 2. c. 9. n. 26. p. 121.*
- Quod attinet ad jus publicum, patria potestas non attenditur: *tr. 6. l. 2. c. 6. n. 3. p. 31.*
- Jus sibi ipsi dicere nemo potest: *tr. 6. l. 1. c. 19. n. 13. p. 19.*; nec filiis, nec consanguineis, vel affinibus, vel è contrà, sine expresso partium consensu: *tr. 6. l. 2. c. 6. n. 2. & 6. p. 31. 32.*; dum tamen non recusatur, validè jurisdictionem exercet: *dict. n. 2.*
- Jura omnia Pontifex, & Princeps in scrinio pectoris habent: *tr. 6. l. 2. c. 2. n. 19. p. 27.*

## Jus accrescendi.

- Portio portioni accrescit: *tr. 1. l. 3. c. 9. n. 27. p. 337.*; & an accrescat cum onere? *tr. 2. l. 4. c. 11. n. 111. 112. p. 412.*
- Quid accrescit, recipit qualitatem ejus, cui accrescit: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 142. p. 257.*; idcirco hæres, qui inventarium fecit, de portione sibi postea accrescente iterum facere non tenetur: *ibid. n. 141. p. 257.* & *l. 2. c. 13. n. 11. p. 237.*
- Utrum jus accrescendi impediatur revocationem abstentionis? *tr. 2. l. 1. c. 12. n. 14. 15. p. 105.*; & an admittat repudiationem, seu abstentionem? *dict. c. 12. n. 64. 65. p. 109.*
- Quando habeat, vel non, locum jus accrescendi? *tr. 2. l. 4. c. 11. tot. à p. 403.*
- In successibus ab intestato locum sibi vindicat: *tr. 2. l. 4. c. 11. n. 1. 2. p. 403.* In successibus ex testamento an? *ibid. n. 3. 4.* In legatis habet bitnè locum ex conjunctione legali? Inficias eunt omnes: *tr. 2. l. 4. c. 11. n. 28. p. 405.*; nisi legatum habitum foret pro non scripto: *ibi n. 29. p. 406.*
- In contractibus nunquid? *dict. c. 11. à n. 75. ad 78. p. 410.*

Pars hæreditatis repudiata an accrescat venditori, vel emptori? Illi: *tr. 1. l. 3. c. 9. n. 24. p. 336.*

Legatario hæreditas non accrescit, etiam non instituto hærede: *tr. 1. l. 3. c. 9. n. 21. p. 336.*

In re certa instituto accrescit tota hæreditas, si nullus datus est cohæres: *tr. 1. l. 3. c. 9. n. 22. p. 336.*

Inter duos fiscos locus est juri accrescendi: *tr. 1. l. 4. c. 9. n. 9. p. 563.*

An jus accrescendi prohiberi queat à testatore? *tr. 2. l. 4. c. 11. à n. 5. ad 8. p. 404.*

In concursu conjunctorum quis accrescendi jure præferatur? *tr. 2. l. 4. c. 12. à p. 413.*

Portio accrescens dividitur secundùm hæreditatis portionem, in qua unusquisque hæres est: *tr. 2. l. 4. c. 12. n. 1. p. 413. & l. 5. c. 20. à n. 38. ad 45. à p. 584.* Et è contra:

Portio decrescens minuitur, & auferitur unicuique secundùm sibi adscriptam portionem: *dict. c. 20. à n. 46. ad 49. p. 585.*

Ex potentia juris accrescendi bonorum divisio peti potest, prout dicemus in verb. *Partitiones.*

Reliqua in verb. *Portio.*

*Jus deliberandi.*

Jus deliberandi etiam hodie (post remedium beneficii inventarii) locum habet: *tr. 1. l. 1. c. 2. n. 74. p. 83.*

Terminus ad deliberandum hodie solus est decem, vel ad summum quindecim dierum: *tr. 1. l. 1. c. 2. num. 75. p. 83.*

Hæres, qui tempus ad deliberandum petit, si inventarium non conficiat, in solidum tenetur: *tr. 1. l. 3. c. 3. n. 9. p. 289.*

Hæredi petenti terminum ad deliberandum non currit tempus præfinitum ad factionem inventarii: *tr. 1. l. 1. c. 2. n. 25. p. 79.*; nisi malitiosè petat: *ibi n. 26. p. 79.*

Pendente termino ad deliberandum non potest hæres à creditoribus, aut legatariis molestari: *tr. 1. l. 1. c. 2. n. 27. 28. p. 79.*; nec eo pendente currit adversus eum præscriptio: *ibid. n. 28.*; sed conveniri potest pro omnibus, quæ bonum animæ defuncti respiciunt: *n. 29. 30.*; & similiter pro relictis ad pias causas: *n. 31.*; sicut pariter si actione reali, hypothecariavè conveniatur: *n. 31.*; nec non si à creditoribus liquidis conveniatur, cautione præstita de restituendo prioribus: *n. 32. p. 79.*; & pariter si citius inventarium conficiat: *n. 56. p. 81.*; pariformiter ex promissione ab hærede denuò facta: *n. 58. p. 82.*; & sic similiter ex usuris per defunctum extortis: *n. 59.*; & ex rebus à defuncto ablatis: *n. 61.*; prout pariter ex legatis piis: *n. 62.*; nec non ex funeris, & medicinarum expensis: *n. 68. 69.*; ex alimentis: *n. 70.*, intelligendo ut in *n. 72. p. 83.*; & similiter conveniri valet, si hæreditas est evidenter opulenta: *n. 73. p. 83.* Et contra autem poterit hæres infra præfatum tempus alios convenire? Vi-

ctrix erit affirmativa pars in *tr. 1. l. 1. c. 2. à n. 34. ad 36. p. 80.* Si tamen hæres intra præfatum terminum conveniat, reconveniri valet: *ibi n. 37.*; nisi ex necessitate agat: *n. 38. p. 80.*

Ad deliberandum pendente termino bona hæreditatis manent apud hæredem petentem terminum: *tr. 1. l. 1. c. 2. n. 44. p. 81.*

*Jus offerendi.*

Tàm fisco, quàm privato creditori jus offerendi competit: *tr. 1. l. 4. c. 12. n. 116. p. 647.*; etiam intra tringinta annos: *ibi n. 117. p. 647.*

*Jus Patronatus.*

Nunquid præsentatio juris patronatus

no fit à viro, vel ab uxore faciendâ? *tr. 2. l. 7. c. 9. n. 53. p. 751.*

Reliqua aspicias, quæso, in verb. *Præsentatio.*

*Jus reservatum.*

Jus reservatum operatur, quòd opponens, executione suspensâ, in iisdem actis audiatur: *tr. 4. l. 8. c. 8. num. 8. p. 261.*

Reservato juri nullum inferri potest præjudicium: *tr. 9. q. 13. n. 18. p. 55.*

Teneas mente, moneo, quòd reservatio juris, jus neque tribuit, neque aufert: *tr. 9. q. 90. n. 9. p. 740.*

*Jus tertii.*

Tertiius jus quando allegari queat, nec ne? *tr. 9. q. 44. à n. 11. p. 263.*; siquidem regula juris est, quòd jus tertii non licet cuique allegare: *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 84. p. 267.* & *tr. 2. l. 2. c. 2. n. 4. p. 126.*; quæ quidem regula fallit, quando jus tertii est exclusivum juris agentis: *dict. c. 12. n. 83. 84. p. 267.*

An Princeps possit per legem, aut scriptum tollere jus tertio quæsitum sine factò ejus? De jure ordinario minime: *tr. 2. l. 5. c. 18. n. 85. p. 574.* De plenitudine potestatis, (quâ nostri Fidelissimi Reges non utuntur) sic: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 30. 31. 32. p. 42.*

Justitia theologice, & juridice definitur: *tract. 8. palestr. 2. lect. 1. p. 171. col. 1.*

Dividitur in commutativam, & distributivam: *tr. 8. palestr. 2. lect. 1. p. 177. col. 1.*

Est omnibus rebus valentior, & robustior: *tr. 1. in rubr. part. 2. num. 20. p. 29.*; & ubi justitia regnat, ibi Respublica floret: *tr. 8. palestr. 2. lect. 1. p. 172.*; cum justitia tamen miscenda est clementia: *tr. 1. in rubr. part. 2. à n. 192. p. 42.*

Regum præcipuum munus est justitiam exercere: *tr. 8. palestr. 2. lect. 1. p. 173. col. 1.*

In exercenda justitia acceptio, vel exceptio personarum respicitur: *tr. 8. palestr. 2. lect. 1. p. 174. col. 1. & 2. & lect. 20. p. 299. & seq. & lect. 25. p. 332. col. 2. in fin.*; verum exercenda æqualiter erga pauperes, divitesvè, potentes, parvulosvè, secundum leges: *dict. lect. 20. p. 305. in med.*; & si in æquilibrio steterit, ad partem favore digniorem declinare debet: *tr. 8. palestr. 2. lect. 1. pag. 174. col. 2.*; crudelitas quippè dicitur justitia clementiâ devestita: *ibid. pag. 176. col. 2. in pr.*

Celeritas non verca justitiæ dicitur: *tr. 8. palestr. 2. lect. 16. p. 282. in med.*

Quale justitiæ symbolum? *tr. 8. palestr. 2. lect. 1. p. 174.*

Vatum figmentum fuit (apud Nostrates saltem) eorum brocardicum dicens, non esse in terra justitiam, sed ad Cælum aufugisse: *tr. 8. palestr. 3. lect. 4. p. 367. col. 2. in pr.*

Reliqua in verb. *Judex. p. 238.*

Justum quod non est, Principi non placet: *tr. 6. l. 1. c. 1. n. 17. p. 4.*

Justus, & bonus præsumitur in dubio *judex: tr. 6. l. 1. c. 1. n. 20. p. 5.*

Juvenes rarissimè fruuntur sapientiâ, virtutibus, prudentiâ, fortitudine, justitiâ, & humilitate; & numquam experienciâ: *tr. 8. palestr. 2. lect. 21. p. 306. col. 1.*

Triplici virtute apprimè decoratur juvenus, animi scilicet moderatione, oris cautelâ, linguæ silentio: *dict. lect. 21. p. 312. col. 2.*

Quia omnibus numeris aliquando decorata reperitur juvenus, ideò in *dict. lect. 21. p. 312. col. 2.* invenitur mirabile responsum lusitani Nonii da Cunha cuidam, qui scõmmate notabat eum per id, quòd Regis vices in India gereret, cum esset juvenis.

L

**L** Abor omnia vincit: *tr.1. rubr. part. 2. n. 112. p. 35.*

Labor quietis est præludium: *tr.8. palestr. 2. lect. 16. p. 281. in princ.*; quamobrem laborandum est in juventute, ne bonis orbata sit senectus: *tr.8. palestr. 3. lect. 13. p. 444. in princ.*

Duplici labori duplex debetur præmium: *tr.9. q. 20. n. 35. p. 91.*; & *ibidem* invenies, quòd quantò plus homo laborat, tantò plus mercedis acquirit; siquidem semper præmium sublevat laborem: *tr.8. palestr. 2. lect. 9. p. 242. in med.*

Laborator quid facere teneatur, ut sui muneris obligationem adimpleat? *tr. 4. l. 7. c. 13. à n. 18. p. 207.*

Lachrymatio. Sicut Heraclitus semper flebat, ita Democritus semper ridebat: *tr.8. palestr. 3. lect. 4. p. 366. col. 1.*

Lactatio. Lactare filium, tum naturæ, tum pietatis officio tenetur mater: *tr. 3. l. 5. c. 2. à n. 1. p. 225.*; si vè mater sit vilis, si vè nobilis, si vè illustis, si vè Regina: *ibid. n. 5.*; quòd intellige, quò ad quoscumque filios, tum naturales, tum naturales & legitimos, tum spurios: *n. 8. p. 225.*; ita ut matribus, quæ proprios non lactant filios, adimi debeat medieta tituli matris: *tr.8. palestr. 1. lect. 12. p. 53. col. 2.*; & *ibid. in fin.* & in *tr. 3. l. 5. c. 2. n. 3. p. 224.* quam multæ enumerantur Reginae, ac illustres mulieres, quæ suos lactarunt filios. Si autem nutrice opus fuerit, quibus requisitis eligendæ sint? *tr.8. palestr. 1. lect. 12. p. 54. col. 1. in princ.*, ubi etiam propalantur præjudicia, quæ ex hac non observata disquisitione sequuntur: eo, quòd sæpè cum lacte mali, bonivè mores ex uberibus hauriuntur: *tr. 3. l. 5. c. 2. n. 2. p. 223. & n. 20. 27. p. 227.*; & inde fluit periculosam esse lactis mutationem: *dict. c. 2. n. 2. p. 223.*

Laqueus. Cadit in foveam, & laqueum, qui illum fecit; quòd in Perilli Tauro, & in Rosimundæ, Godorum Reginae, veneno exemplificatur: *tr.8. palestr. 1. lect. 2. p. 5. col. 2.*

Lascivia. Damna lasciviæ invenies in *tr. 1. rubr. part. 3. n. 49. p. 57.*

Latinitas. Nationes, quæ latinitati non dabant operam, barbaras nuncupabant Romani: *tr.8. palestr. 2. lect. 11. p. 249. col. 1.*

Laudemium. De materia: *tr. 1. l. 3. c. 12. n. 138. p. 394.*

An debeat ex emphyteusi data in dotem? *tr. 1. l. 3. c. 12. n. 137. p. 394.*

Et reliqua vides in verb. *Emphyteusis*, vers. *Quò ad Laudemium.* p. 151.

Laudum arbitratorum, æstimatorum, aut peritorum, sententia non est: *tr. 1. l. 1. c. 12. n. 8. p. 163. & l. 2. c. 1. n. 5. p. 172.*; nec isti iudices nuncupantur: *dict. c. 12. n. 9.*; idcirco eorum lauda non sunt executioni mandanda, quin iudicis decreto prius confirmentur: *ibid. n. 10. p. 163.*

Laudum factum non servatâ formâ compromissi est nullum: *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 34. p. 175.*

Laudum, seu arbitramentum confirmare non obstringitur iudex, imò id minùere, augere, aut corrigere potest: *tr. 4. l. 8. c. 8. n. 34. p. 264.*

Pendente reductione an laudum sit executioni mandandum? *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 46. p. 176.*

Et videto verb. *Arbitri.* p. 39.

Laus. Ita eâ indiget animus, sicut corpus cibo: *tr. 6. l. 4. c. 12. n. 5. p. 199.*

Laus in ore proprio nunquam esse debet, quia vilescit: *tr.8. palestr. 2. lect. 8. p. 228. in princ. & palestr. 3. lect. 10. p. 406. in med.*

Meliùs est dignum esse laude, quàm laudatum esse: *tr. 8. palestr. 3. lect. 8. p. 399. col. 1.*

Virtus laudata crescit, quia laus animum maioris laudis assequendi auget: *dict. lect. 8. p. 392.*

Lectio. Legere debent Notarii instrumen-

- mentum coram partibus, ac testibus, voce intelligibili: *tr. 1. l. 5. c. 5. n. 30. p. 194.*: in dubio tamen lectum præsumitur, & contrarium asserenti onus probandi incumbit: *ibi n. 31.*
- Librorum, & potissimè Historiarum, magnoperè commendatur lectio: *tr. 8. palestr. 1. lect. 3. p. 8.*; librorum quippe lectio experientiæ defectus supplet: *dict. lect. 3. p. 9. col. 2. in princ.* Fortius adhuc Sacræ Paginæ commendatur lectio, in ea namque scientiæ, artes, ac virtutes reperiuntur omnes: *ibid. p. 11. col. 1. in princ.*, & per tot. lect. optima fit librorum selectio, quos potius legere congruit; & *ibid. p. 14. col. 2.* enucleatur, quòd lectio librorum adhuc ægrotis valetudinem affert; sicut etiam *ibid. p. 3. col. 2. in fin.* quòd libri damnosi, bonosvè adversus mores, relegandi sunt à Republicis, & eorum authores concremandi; & in *palestr. 2. lect. 9. p. 238. in fin.*, quòd unum tantum, quam multos evolvere potius convenit.
- Quo modo, & fine legendi sint libri? *tr. 8. palestr. 1. lect. 3. p. 14. col. 2.*
- Alia amplius in verb. *Libri* invenies.
- Lectulus* quotidianus ad conjugem superspitem semper pertinet: *tr. 1. l. 1. c. 10 n. 109. p. 145.*; & quòd ad lectulum præfertur uxor creditoribus, dummodò ipsius esset: *n. 113. p. 145.*
- Læsa Majestas*. Videlis *Majestas*.
- Læsi*, ut proficiat, probanda venit de tempore contractus: *tr. 3. l. 7. c. 3. n. 153. 154. p. 163. & c. 4. n. 53. p. 169.*; nisi contractus tractum habeat successivum: *dict. c. 3. n. 157. p. 163.*
- Modica læsi quæ, & an sit licita? *tr. 9. q. 68. n. 4. p. 390.*
- Enormis læsi, seu ultrà dimidium, quæ sit? *tr. 3. l. 7. c. 4. n. 54. p. 169. & tr. 9. q. 68. n. 5. p. 390. & q. 59. n. 55. p. 347.*
- Enormissima læsi quænam sit? *tr. 3. l. 7. c. 4. n. 58. p. 169. & tr. 9. q. 68. n. 6. & seqq. p. 390. q. 59. n. 34. 35. 40. 53. & seqq. 59. & seqq. à p. 343.*, ubi quomodò quantitas considerari debeat; & in *dict. q. 68. à n. 12. p. 391.* quid si uno pretio res plures emantur?
- Læsi modica sufficit, ut minor restituatur: *tr. 3. l. 7. c. 3. n. 159. p. 163.*, quòd intellige in sexta parte: *tr. 2. l. 8. c. 5. n. 17. 18. p. 810. & tr. 3. l. 7. c. 10. n. 181. p. 231.*
- Similiter arbitramentum rescinditur data læsi in sexta parte: *tr. 2. l. 8. c. 15. n. 17. 18. p. 810. tr. 4. l. 8. c. 5. n. 31. p. 246. & c. 8. n. 31. p. 264.*
- Læsi, quando intèrvenit in renuntiatione bonorum, & est enormissima, favet minoribus, vel mulieribus, qui ob id restituuntur: *tr. 2. l. 1. c. 10. n. 109. p. 92.*
- Læsi aliquando ex confessione resultat: *tr. 9. q. 80. n. 22. p. 435.*
- Læsi præsumptionem tollit præsentia probarum personarum: *tr. 9. q. 8. n. 60. p. 32.*
- Enormitèr læsus quandò dicatur donans? *tr. 9. q. 7. ex n. 1. & num. 10. ex p. 18.*
- Quid quandò dolus, metus, & seductio intèrvenit? *tr. 9. q. 7. n. 7. & seqq. p. 18.*
- Læsi intèrveniente in emptione sub hasta, subhastatio rescinditur: *tr. 9. q. 95. n. 8. p. 503.*
- Cùm in dote nec minima læsi ferenda sit: *tr. 9. q. 14. n. 9. p. 58.*; disquirendum profluit, an in dote minor læsi sufficiat? Resolutum invenies in *dict. tr. 9. q. 38. num. 21. 25. & seqq. à p. 215.*
- Numnè læsi superveniens pretium census antea justum, injustum reddat, & rescisioni locus sit? *tr. 9. q. 42. n. 3. 4. 28. & seqq. à p. 243.* Et an, data læsi circa censum, reducendus ad æquitatem, vel omninò rescindendus sit? *dict. q. 42. n. 16. 17. 57. 65. 71. 72. à p. 245.*
- An locatori, conductori, emphyteutavè læsi superveniens sufficiat? *dict. q. 42. n. 64. p. 225.* Et an minor restituatur ex læsi superveniente? *ibid. n. 58. p. 254.*



Quæ læsiō sufficiat quandò pactum de retrò vendendo adest? *dict. q. 42. n. 15.53. p. 245. 253.*

Quibus testibus probetur læsiō? *tr. 9. q. 98. n. 11. p. 513.*

Contractus, in quibus pupilli, & minores læduntur, etsi tutore, aut curatore authoribus fiant, non valent, quia restituuntur, *extor. tit. Cod. f. tutor, vel curator: tr. 3. l. 7. c. 2. n. 63. p. 146. & c. 3. à n. 47. p. 159.*

Læsiō, quando consistit in tempore, dicitur probata eo ipso, quòd cursus temporis probatur: *tr. 3. l. 7. c. 16. n. 11. p. 271.*

Remedium læsiōnis viget, quantumvis venditor verum rei pretium tempore venditionis sciret: *tr. 1. l. 3. c. 11. n. 102. p. 372.*

Scientia cessare facit læsiōnis remedium: *tr. 2. l. 8. c. 18. n. 30. p. 853.*; sciens quippè non decipitur, nec læditur: *ibid. n. 32. p. 853.*

Ut læsus restituatur minima sufficit læsiō, si sit dolosa: *tr. 2. l. 8. c. 5. n. 51. 52. p. 813.*

Remedio læsiōnis non occurritur ei, qui contractum fecit, in quo damnum, & lucrum contingens erat: *tr. 2. l. 8. c. 5. n. 14. 15. 16. p. 809.*

Læsiōnis remedium occurritur cohæredibus ad resarciendum damnum: *tr. 2. l. 8. c. 5. n. 1. p. 808.*; quamvis cohæres chartam divisionis extrahat à processu, adhuc enim infra annum con-

queri valet: *n. 3. p. 809.*; licet divisio hujam à judice sit approbata: *n. 4. 5. 6.*; & licet divisio per sortes facta foret: *n. 8. & seqq.*, ubi videtur limitari, & sufficit (apud nos) læsiō in sexta parte: *n. 17. 18. p. 810.*; & à fortiori si fuerit ultra dimidium: *n. 19.*; & multò fortius adhuc si fuerit enormissima: *n. 20. p. 810.*

Si læsiō enormissima non probatur, an de enormi cognosci valeat; & è contra? *tr. 9. q. 59. num. 45. 52. 61. à p. 345.*

Læsiō enormissima nunquàm præsumitur renuntiata: *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 11. p. 173.*; licet clausula renuntiationis enormissimæ læsiōnis apponatur de stylo Notariorum; *ibid. n. 17. p. 174.*; quia nihil operantur clausulæ, quæ de stylo Notariorum sine consensu partium apponuntur: *ibi n. 18.*; & strictè interpretantur: *ibi n. 19. p. 174.*

Læsiōne enormissima probata, eo ipso dicitur probatus dolus, & fraus: *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 16. p. 174. & tr. 2. l. 8. c. 5. n. 43. p. 812. & tr. 4. l. 3. c. 6. n. 48. p. 188. & tr. 9. q. 7. n. 11. p. 21.*

In transactione quomodò alleganda, & probanda sit læsiō enormissima? *tr. 4. l. 8. c. 5. n. 33. p. 247.*

Enormissima interveniente læsiōne solvi debent melioramenta: *tr. 9. q. 68. n. 21. p. 393.* Et quandò in eâ fructus restituendi veniant? Videtis in verb. *Fructus p. 193.*

*Legatarius* ad debita defuncti non adstringitur: *tr. 1. l. 2. c. 9. n. 66. p. 226. & l. 4. c. 8. n. 15. p. 537.*

Legatario spectant fructus rei legatæ à die mortis testatoris: *tr. 1. l. 2. c. 9. n. 125. p. 232.*

Propria autoritate legatum occupare nequit legatarius, præterquam si eï testator permisisset; aliàs legatum perdit: *tr. 1. l. 2. c. 10. n. 22. p. 238. & tr. 2. l. 5. c. 3. n. 141. 142. p. 454.*; vel præterquam si legatum sit pium: *tr. 2. l. 5. c. 9. n. 67. p. 508.*

Unus ex duobus legatariis re conjunctis totum legatum petere quit: *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 106. p. 270.*

Legatarius, cui relictus fuit fundus cum obligatione præstandi annuam pensionem, usque ad concurrentem quantitatem fructuum adstringitur: *tr. 1. l. 4. c. 11. n. 40. p. 612.*

In legatarium, neque activæ, neque passivæ actiones transeunt: *tr. 1. l. 4. c. 2. n. 28. p. 427.*; idè non transeunt in usufructuarium, licet universalem, quia pro legatario reputatur: *ibid. n. 27. p. 427.*

Rem legatam liberare cogitur legatarius

- rius ab omni onere, & hypotheca: *tr. 1. l. 4. c. 2. n. 61. 70 p. 431. 433.*
- Electio est legatarii in legato generali servi, fundi, equi, & similibus: *tr. 2. l. 5. c. 3. n. 121. & à n. 125. ad 128 p. 453;* dummodò nec optimum, nec pessimum eligat: *ibid. n. 122. p. 453.*
- Dissidium egreditur ex legato unius rei uni, alterius alteri (& ambæ ejusdem generis) quis eorum eligat? Primò nominatus: *tr. 2. l. 5. c. 3. n. 123. p. 453.*
- Reliqua statim damus in verb. *Legatum.*
- Legatum* quandò amittant se excusantes à tutela, vel cura? *tr. 3. l. 3. c. 15. tot. p. 143.*
- Rem communem legans, suam tantum partem legare censetur: *tr. 9. q. 51. n. 14 p. 287.*; sicut & legans rem, in qua jus aliquod habet, illud solum legare censetur: *tr. 1. l. 4. c. 8. n. 164. p. 558.*
- In legatis annuis tot sunt legata, quot anni: *tr. 9. q. 36. n. 14. p. 204.*
- Rei legatæ dominium quandò directè ad legatarium transeat? *dict. q. 36. n. 6. p. 203.*
- Unusnè ex pluribus legatariis, legatum in solidum petere poterit? *dict. q. 36. n. 17. & seqq. & n. 26. 27. 28. 29. p. 204.*; & quid post legatum agnitum? *ibid. n. 28. p. 207.*
- Pura est actio ad petenda legata ex testamento, per eamquè annua legata in futurum peti queunt: *dict. q. 36. n. 18. p. 204.*
- An lite pendente in legatis evictis iudex condemnare valeat? *ibid. n. 17. p. 204.*
- Legatarii conjuncti quibus ex verbis dicantur: *dict. q. 36. n. 25. p. 206.*
- Usuræ nunquid debeantur legatario quantitatis ratione moræ? *tr. 9. q. 36. tot. à p. 201.*
- Communicatio an censeatur renuntiata per legatum à marito relictum? *tr. 9. q. 51. tot. à p. 285.*
- In mobilium legato an comprehendantur acquisita post testamentum? *tr. 2. l. 5. c. 3. à n. 55. p. 56. & tr. 9. q. 59. n. 22. p. 341.*; & quid in legato de omnibus bonis uxori relicto: *ibid. dict. q. 59. n. 23.*; & quid in legato pecuniæ post creditores solutos, an debita post testamentum contracta comprehendat? *ibi n. 24. p. 341.*
- In divisione, seu partitionibus, quandò deduci debeant legata, attento conditi testamenti tempore? *tr. 9. q. 59. n. 22. p. 341.*
- Legatum factum, si rationes reddiderit, quid importet? *tr. 4. l. 8. c. 17. n. 27. 28. et p. 334.*
- Legatum rei alienæ regulariter valet, & resolvitur in legatum æstimationis ipsius rei: *tr. 2. l. 5. c. 3. à n. 17. p. 444;* secus in institutione rei alienæ: *dict. l. 5. c. 6. de n. 143. ad 145. p. 483.*; an pater possit filio spurio aliquid ultra alimenta legare, donareve? Negativè in *tr. 2. l. 1. c. 6. n. 153. p. 65.*; quod si leget, an valeat excessum repetere? *ibid. n. 155.*; & nota, quòd legata spurio à patre relicta, spurio decedente, ad ejus hæredes non transeunt, sed revertuntur ad patrem, ejusvè hæredes: *n. 156. p. 65.*
- Annè legatum possit pro parte repudiari, & pro parte acceptari? *tr. 2. l. 1. c. 12. n. 61. 62. p. 109.*, & vide sis verb. *Repudiatio.*
- Omnes res, quæ legantur, ad tria corpora reducuntur: quorum primum est simplex, & unico consistens spiritus, ut *homo*; secundum est, quod fit ex pluribus rebus inter se coherentibus, ut *domus*; tertium est, quod ex pluribus rebus inter se non coherentibus unum corpus efficitur, ut *grex*: *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 37. 38. p. 320.* Legatum primæ speciei, perempta specie, extinguitur, & quod superest, non debetur: *ibi n. 40. 41. 42.* Legatum secundæ speciei, extincto corpore, non debentur quæ remanent: *ibi n. 43. 44.* Legatum tertie speciei, perempto corpore, præstandæ sunt partes, quæ remanent: *ibid. de n. 45. ad 49. p. 320.*

An debeantur legata, saltem pia, quando hæreditas non aditur? Duplicem videfis sententiam in *tr. 1. l. 2. c. 8. n. 54. 55. p. 216.*

Et an legata relicta in testamento per metum, & vim facto valeant? *tr. 2. l. 2. c. 2. n. 60. p. 137.*

Legata, & fideicommissa per omnia hodie exæquata sunt: *tr. 2. l. 4. c. 11. n. 53. p. 408. & l. 5. c. 3. n. 4. 5. p. 444.*

Legata præsumuntur soluta ex fructibus hæreditatis: *tr. 1. l. 2. c. 10. n. 26. p. 236.*; & fructus percepti post hæreditatis aditionem ex rebus legatis ad legatarios spectant: *ibi n. 27. p. 236.*

Relictum non censetur legatum animo compensandi, nisi ita expressè dictum fuerit: *tr. 1. l. 2. c. 10. n. 38. p. 237.*

Pro rata extenuantur legata quando æs alienum totam absorbet hæreditatem: *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 27. p. 261.* (quæ in hac impressione est secunda hujus numeri)

siquidem quando bona non sufficiunt ad integra legata solvenda, ipsa pro rata minuuntur: *tr. 1. l. 4. c. 6. n. 316. p. 502.*; et si legata sint speciei: *ibid. n. 317.*; vel pia: *n. 318.*; nec legata sunt solvenda secundum ordinem scripturæ, sed pro rata minui debent: *n. 319.*; & minutis legatis, ipsorum onera etiam decrescunt: *n. 320.*; & legatarius adversus cæteros collegatarios, qui integra acceperunt legata, conditione indebiti hoc in casu agere valet: *n. 321.*; legata, quæ debitas legitimas minuunt, quantumvis pia sint, minuenda veniunt: *n. 322.*; tametsi sint relicta ad exonerationem conscientiæ, libertatesvè sint relicta: *n. 323.*; sed non veniunt minuenda legata pia, quando concurrunt cum legatis non piis: *n. 324.*; nisi par affectio ad pia, & profana colligatur: *ibi n. 325. p. 502.*

In quo loco legata sint præstanda? *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 66. p. 260.*

Legata ab eo relicta, qui inventarium non fecit, debentur à substituto, esto ipse inventarium non conficiat: *tr.*

*1. l. 2. c. 13. n. 23. p. 274.*; & videfis *tr. 2. l. 5. c. 3. à n. 46. p. 447.*

Legata deducuntur de tertia defuncti absque legitimarum læsione: *tr. 2. l. 5. c. 3. n. 1. p. 443.*

Legata deducenda sunt in divisione bonorum attento tempore conditi testamenti, ita ut futura bona in legato non comprehendantur: *tr. 2. l. 5. c. 3. à n. 35. ad 71. à p. 448.*, ubi multifariam declaratur.

Duabus rebus legatis, alterà tanquàm principali, alterà tanquàm accessoria, si illa perit, minimè debetur ista: *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 35. 36. p. 320.*

Nunquid tenebitur hæres in foro conscientiæ, vel in foro fori solvere legata relicta in testamento minus solemni? Consule *tr. 1. l. 3. c. 11. n. 132. p. 375.* & *tr. 2. l. 5. c. 8. n. 27. p. 499.* & *c. 9. à n. 69. p. 509.*

Legata ad unum finem, personam, locumvè relicta, an commutari valeant in alium finem, personam, locumvè; à quo facienda sit commutatio; aliaque id genus? Videfis verb. *Commutatio*, & *Executor. p. 82.* & *162.*

Alimentorum legatum non est reiterabile: *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 72. p. 517.* Et etiam incapacibus successionis debetur: *tr. 2. l. 5. c. 3. n. 119. 120. p. 453.*

An legatario, vel hæredi spectet augmentum accedens rei legatæ post conditum testamentum? Utique illi, & non isti: *tr. 1. l. 3. c. 8. à n. 15. ad 161. p. 331.* Et quid quo ad rei legatæ fructus? Pariliter dicimus à *n. 161. ad 181. à p. 331.*, ubi multipliciter ampliatur, ac limitatur, seu potius intelligitur.

In mobilium, vel omnium mobilium legato, quid comprehendatur? *tr. 2. l. 5. c. 3. à n. 72. ad 80. p. 450.*; in domus, & omnium rerum in ea contentarum legato; vel in legato domus simpliciter, quid comprehendatur? *ibid. à n. 82. ad 92. à p. 450.*; in legato vestium quid? à *num. 93. ad 99. p. 451.*;

quid in legato rei alienæ, vel hæredis, vel legatarii, vel pignori, hypothecæ obligatæ, vel rei, quæ non est in commercio hominum? à *n. 100. ad 116. à p. 451.*, ubi multa de hoc legatorum genere; in legato quantitatis quid? à *n. 129. ad 135. p. 453.*; in legato relicto filio nascituro quid veniat, si plures nascuntur? *ibi n. 136. p. 454.*; in legato obscuro quid? *ibi à n. 137. ad 139. p. 454.*

Executores testamentorum, qui rei legatæ usum in alium diversum mutant, furtum propriè committunt: *tr. 1. l. 4. c. 6. n. 159. p. 487.*; crimen peculatûs incurrunt: *ibi n. 160. p. 487.*

De legato ex die, vel ad diem: *tr. 1. l. 3. c. 10. à n. 147. p. 357.*

De legato sub conditione non nubendi, aliqua invenies in verb. *Conditio* verb. *Institutio, seu legatum*. Solvendum est legatum ad preparatoria nuptiarum relicto, præstita cautione de restituendo, matrimonio non lequuto: *tr. 1. l. 4. c. 6. n. 283. p. 498.* Et an sit modale, an purum, an vè conditionale legatum relicto pro maritandis certis puellis? *dict. c. 6. à n. 278. ad 283. à p. 498.* Substituto pertinet legatum si puella semel nubere recusaverit: *tr. 1. l. 4. c. 7. num. 130. p. 523.*; & sic similiter legatum relicto sub conditione ducendi certam mulierem sine spe restitutionis amittit, qui illam ducere recusavit: *ibid. n. 131. p. 523.*

Legatum relicto ad favorem filii alijus taxativè, primi matrimonii filio debetur: *tr. 1. l. 4. c. 13. num. 52. p. 660.*

Reipublicæ relicto ad certamina, negligentia unius anni non deperditur: *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 168. p. 528.*

Aliquid annuum uxori legatum, donec in viduitate permanferit, extinguitur quoties ad secundas convolat nuptias: *tr. 2. l. 5. c. 11. n. 29. p. 526.*

Quæ legata sine hæredis culpa perire non debentur: *tr. 2. l. 5. c. 3. n. 143.*

*p. 454.*; neque debetur legatum, quod legatarius sibi ipsi scripsit: *ibid. num. 150. p. 455.*; neque quod spurio relinquatur ultra modum alimentorum: *n. 151.*; neque quod relinquatur alicui, qui postmodum testamentum impugnavit: *ibi n. 148. 149.*; neque relicto personis incertis: *n. 252.*, nisi respiciat piam causam, vel incertido postea veniat certificanda: *n. 153. 154.*; neque quod alieno arbitrio committitur: *n. 155.*, nisi sit legatum libertatis, vel alio modo pium: *ibid.*; neque quando testator ex causa voluntaria rem legatam alienaverit: *num. 156.*; neque quando legata sunt magna, & testator postmodum filios suscepit: *n. 169. p. 456.*; neque si legatum relicto sit pro certa causa, quæ per testatorem, dum vixit, impleta est: *n. 170.*, secus si impleta fuit per legatarium: *n. 171.*; neque legatum relicto ei, qui post conditum testamentum testatoris inimicus effectus fuit: *n. 172. p. 457.*; quod adhuc ita est, quamvis testator post inimicitias codicillos fecerit, in quibus legatum ademerit: *num. 173.*; & quamvis inimicitia tantummodo sit cum fratre testatoris: *num. 174.*; & quamvis ipsemet testator causam inimicitia dederit: *n. 175.*; & licet alia interveniant, quæ ibi invenies usque ad *n. 182.* & *tr. 2. l. 2. c. 2. n. 46. in fin. p. 130.*; neque quando testator legatum revocavit in testamento, aut codicillo, aut coram testibus: *n. 183. 184. p. 458.*; sed quid quando per verba generalia legatum adimitur? à *n. 185. ad 187.*; quid quando testator destruxit, mutavit vè formam rei legatæ? à *n. 188. ad 191.*; quid quando legata lædunt legitimam, vel quartam falcidiam? *n. 192. p. 458.* Et denique:

Ademptum quando censeatur legatum?

Ultra casus proximè expensos, consulas *tr. 2. l. 5. c. 3. à n. 156. p. 455.*

Quando ob incertitudinem, aut errorem

rem legatum corruat, seu vitietur? *tr. 2. l. 5. c. 6 à n. 102. à p. 479.*

Nutu relinqui valent legata: *tr. 2. l. 5. c. 18. n. 56. p. 572.*

Dominium rei legatæ transit in legatarios à morte testatoris: *tr. 2. l. 5. c. 18. n. 84. p. 573.*; etiam sine apprehensione: *tr. 2. l. 8. c. 1. n. 6. p. 786.*

Dotis legatum omnibus aliis præfertur legatis: *tr. 2. l. 7. c. 2. n. 104. p. 700.*; & ab eo falcidia non detrahitur: *ibi n. 105. p. 700.*

Legatum creditori relictum præsumitur animo compensandi cum debito necessario relictum: *tr. 2. l. 8. c. 7. n. 20. p. 822.*

Legatum operariis factum pro remuneratione salarii an præcedere debeat legitimas? *tr. 2. l. 8. c. 25. n. 122. 123. p. 876.*; & an tunc temporis operarius, aut famulus acceptans legatum possit quidquam amplius petere pro salario? *ibid. à n. 124. ad 128. p. 876.*

Alia jam tetigimus cum de verb. *Dominio*, ac *Legatarius*, aliaque tangeremus cum de verb. *Usura* sermonem instituerimus.

*Legatus* à latere quibus præ eminentiis fulgeat? *tr. 6. l. 1. c. 3 n. 1. 2. p. 6.*

*Legitima* dicitur quota bonorum, & non quota hæreditatis: *tr. 1. l. 2. c. 9. n. 70. p. 227. & l. 4. c. 14. n. 155. p. 689.*

Successor legitimæ, est successor particularis, & non universalis: *tr. 1. l. 2. c. 9. n. 71. p. 227.*; nisi alius hæres institutus non fuisset: *ibi n. 72. p. 227.*

Debetur de jure naturæ secundario: *tr. 2. l. 2. c. 1. n. 157. p. 125.*

Octo actiones competunt hæredi pro consequenda legitima; de quibus in *tr. 2. l. 2. c. 10. tot. à p. 201.*

Titulo institutionis, & sine onere, aut gravamine relinquenda est, ac debetur legitima: *tr. 1. l. 3. c. 1. n. 10 p. 279. tr. 2. l. 5. c. 1. n. 2. 3. p. 431. & c. 4 à n. 2. & 9 p. 459.*, & iterum à n. 47. à p. 461., & per tot. cap., ubi limitationes invenies. Igitur à legitima omne onus, & gravamen rejicitur: *tr. 2. l. 5. c. 1. n. 3.*

*p. 431. & c. 15. n. 36. p. 560.*; & etiam conditio potestativa: *dict. c. 1. n. 4. p. 432.*; tametsi gravamen sit impositum favore piæ causæ: *ibid. n. 8.*; nec valet alimentorum favore: *n. 9.*; nec onus reciprocum: *ibi n. 12. 14.*; nec favore libertatis: *n. 15. 16.*; nec favore militum: *n. 10. 11.*; nec conditionem si sine liberis patitur: *n. 26. p. 433.*; & non officit approbatio testamenti, in quo onus, gravamen, aut conditio legitimæ fuit apposita: *ibi n. 28. 29.*; nec etiam officit, quod filius simpliciter, & sine protestatione adeat hæreditatem, acceptetvè legitimam: *n. 33. p. 434.*; nec conditio si nupserit imponi potest: *n. 39.*; quod procedit tum descendentium, tum ascendentium respectu: *n. 40.*; & ab isto num. usque ad n. 81. à p. 434. limitationes invenies, quarum præcipua illa est, quæ tenet onus, conditionem, & gravamen imponi posse habitâ regiâ facultate, de qua *ibid. in n. 54. 55. 56. p. 436.*

An lege, statuto, aut consuetudine legitima tolli, aut minui queat? *tr. 2. l. 5. c. 1. n. 7 p. 432.*

Anne filius possit consentire gravamini, oneri, aut conditioni in legitima appositis? Manu te duco ad *tr. 2. l. 5. c. 1. à n. 57. ad 63. è p. 436.*; & an sufficiat consensus tacitus, requiraturvè expressus? *ibid. de n. 64. ad 69. p. 437.*

Num quando filius pro legitima nihil capit, & à patre gravatur, ut restituat omnia bona absque deductione legitimæ, teneatur filius integram hæreditatem restituere; cum expressè tali oneri consentiat cum juramento? *tr. 2. l. 1. c. 10. n. 19. 20. 21. p. 84.*; & quid si simpliciter adeat hæreditatem patris, in qua est per eum gravatus, ut alteri eam restituat? *ibi n. 28. 29. 30. p. 85.*; & an quando pater relinquit filio minorem legitimam, & filius relictum acceptat dando quietationem hæredi, non facta reservatione de legitima, ejusvè supplemento,

to, teneatur stare quietationi, & non amplius petere, quod ad reintegrandam legitimam deficit? Negativè: *tr. 2. l. 1. c. 10. n. 31. & seqq. p. 85. & seqq.*

Legitima magis est debita filiis, quam patronis: *tr. 1. l. 3. c. 1. n. 12. p. 279.*; ideò patronus ob inventarium non confectum legitimam privat: *ibi n. 11. p. 279.*; sicut etiam filius illam non potitur ex neglectu præcepti parentis: *ibid. n. 13. p. 279.*

Legitima debetur ascendentibus eodem modo, ac debetur descendentibus: *tr. 2. l. 3. c. 1. à n. 2. p. 259.*; & iisdem regitur regulis, quibus legitima descendentium gubernatur: *ibi num. 13. p. 267.*

An imputentur in legitima filii, quæ ille profudit ludendo, & meretricando? *tr. 2. l. 2. c. 12. n. 223. 224. p. 243.*

Quandò in vita parentum debeatur legitima filiis? *tr. 2. l. 2. c. 5. tot. à p. 155.*, & videtis verb. *Partitiones*: tenetur tamen pater tradere legitimam filio carcerato, ut à carceribus eximatur, si aliter evadere non possit carcerationem: *dict. c. 5. n. 23. p. 158.* Assignatam legitimam filio in vita patris, an in ejusdem patris vita, vel in morte possit filius petere augmentum, eo, quòd post assignationem patris bona auferentur? Cum distinctione resolvitur in *tr. 2. l. 2. c. 5. n. 83. 84. p. 163.*

Assignari potest legitima in re certa: *tr. 2. l. 5. c. 1. n. 81. p. 439.*; an assignari valeat in pecunia, aliavè certa re à parentibus; vel filius unam rem singularem eligere pro legitima? *tr. 2. l. 2. c. 14. à n. 26. ad 29. ex p. 252.*; & demùm quibus in rebus sit filiis assignanda legitima? *dict. c. 14. à n. 10. ad 29. à p. 251.*

Valor legitimæ computatur secundum tempus mortis patris, vel matris: *tr. 2. l. 2. c. 13. n. 34. p. 248.*

Non ex acervo communi bonorum, sed ex acervo hæreditatis filiorum legitimæ deducuntur: *tr. 2. l. 6. c. 6. n. 29.*

*p. 634.*; descendentium, & ascendentium ex bonis confiscatis deducenda sunt: *tr. 2. l. 2. c. 4. à n. 16. ad 35. à p. 150.*, & latius diximus in verb. *Confiscatio*; petique possunt statim, ac fertur sententia, quin confiscati spectetur mors: *ibi n. 17.*; & idem dices de filio banniti: *n. 27. p. 151.*

Legitima piæ causæ præfertur: *tr. 2. l. 5. c. 2. n. 7. p. 439.*

Filio legitima non debetur, dum æs alienum urget: *tr. 1. l. 2. c. 9. n. 60. p. 226.*; quod quidem procedit, si vè filius sit hæres universalis, si vè institutus tantum in legitima: *ibi n. 61. p. 226.*

Hæreticorum filiis legitima non debetur: *tr. 1. l. 4. c. 9. n. 63. p. 571.*

Legitima in pecunia assignari non debet filiis invitis: *tr. 9. q. 100. n. 7. p. 531.*; quia legitima ex rebus hæreditariis debetur: *ibid. n. 8. p. 531.*

An legitima amittatur ob non confectum inventarium? Latè discutitur in *tr. 1. l. 3. c. 1. à n. 4. p. 278.*: sed nisi antesignanos haberet, tam lucidior pars negativa non evaderet in *n. 8. & 16. p. 278. & 280.*; quia legitima non perditur, nisi in casibus à jure expressis: *ibi n. 9. p. 278.*

Legitimæ fructus à quo tempore veniant? Videtis verb. *Fructus*, vers. *Quò ad restitutionem. p. 197.*

De renuntiatione legitimæ, videas *tr. 2. l. 1. c. 10. n. 8. 9. p. 83.*, & verb. *Renuntiatio*, vers. *Quò ad legitimam.*

Cætera in verb. *Partitiones.*

*Legitimatio* nullum negotium tibi facessit? Vel temetipsum decipis, vel lupum esse in fabula suspicatus fuisti. Aspice:

#### *Legitimatio in genere.*

Legitimatio, ut validè fiat, expostulat tum patris, tum filii consensum: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 56. 58. p. 44. & 45.*; & an sufficiat consensus tacitus, vel requiratur expressus? *ibi à n. 59. p. 45.*; & an sufficiat consensus, aut ratificatio postea

postea subsecuta? *num. 62. 63. p. 45.*  
 Ut quis legitimetur debet prius apparere esse legitimantis filium: *tr. 2. l. 1. c. 5. à n. 100. ad 103. p. 49.*

Fili nascituri legitimari non possunt: *tr. 2. l. 1. c. 5. à n. 104. ad 106. p. 49.*

Legitimare personam suam prius tenetur quis in quocumque iudicio, cum ordinario, tum summario: *tr. 3. l. 4. c. 9. n. 38. p. 205.*

*Legitimatio per rescriptum Principis.*

Doctores agentes de hac legitimatio-  
 specie: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 111. p. 49.*

Quæ narranda sint in supplica ad legiti-  
 mationem Principi offerenda? *tr. 2. l. 1. c. 5. à n. 71. ad 84. à p. 46.*

De regalibus Principis est jus legitiman-  
 di illegitimè natos: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 1. p. 38.*

Effectus resultantes ex hac legitimatio-  
 ne: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 2. p. 38.*

Dispensationes potius sunt legitimatio-  
 nes in nostro Regno: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 3. p. 38.*

Inter jus commune, & nostrum regium  
 discriminantur hoc modo legitima-  
 ti; primò, quòd filius præteritus à  
 patre potest de jure communi dicere  
 testamentum nullum; secùs de jure  
 nostro: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 45. p. 39.* se-  
 cundò, quòd, illo jure inspecto,  
 succedunt legitimati, licet extant legi-  
 timi; hoc attento aliter est: *ibid.*  
*à n. 7. ad 10. p. 39.* tertio, quòd legi-  
 timatus jure civili verè ad omnia  
 reputatur legitimus; de jure nostro  
 non ad omnia: *n. 2. 3. p. 38.* quartò,  
 quòd de illo jure pater relinquere po-  
 test filio legitimato quidquid volue-  
 rit; de hoc solam tertiam bonorum:  
*n. 11. 12. p. 39.* quintò, quòd juxta  
 illud nepos naturalis, & legitimus fi-  
 lii legitimati efficitur legitimus avo,  
 tam respectu successioneis ex testa-  
 mento, quàm ab intestato; juxta hoc  
 nullatenus: *à n. 48. ad 57. p. 44.* sex-  
 to, quòd de jure communi legitima-

tus respectu patris, legitimatus ré-  
 manet respectu agnatarum; diversi-  
 modè de stylo nostri Regni, juxta  
 modum declaratum à *num. 52. ad 63.*  
 septimò, quòd ex jure communi le-  
 gitimatus transit in potestatem legiti-  
 mantis; minimè verò ex nostri Re-  
 gni stylo: *à n. 64. ad 70. p. 45.* octa-  
 vò, quòd legitimatus in forma juris  
 communis quidquid acquirit, patri  
 acquirit; de jure nostro non ita: *n.*  
*66. 67. p. 45.* nonò, quòd de jure com-  
 muni pater non potest imponere gra-  
 vamen in legitima filii legitimati; de  
 jure nostro potest: *n. 68. p. 45.* de-  
 cimò, quòd legitimatus de jure com-  
 muni includitur in numero istorum;  
 de jure nostro non includitur: *n. 69.*  
*70. p. 46.*

An secundum jus nostrum Lusitanum  
 per rescriptum legitimatus à succes-  
 sione, à fideicommissò, & ab em-  
 phyteusi excludatur? Affirmativè:  
*tr. 2. l. 1. c. 5. n. 13. p. 40.* an ad maiora-  
 tûs successionem admittatur? *ibi à n.*  
*14. ad 20. à p. 40.*

An ad istam legitimatioem opus sit ci-  
 tatione venientium ab intestato? Ali-  
 qui affirmant; sed à nobis negandum  
 venit: *tr. 2. l. 1. c. 5. à num. 21. p. 41.*  
 quandò autem requiratur? *à n. 25.*  
 & quæ solemnitates desiderentur? *à*  
*n. 21. ad 29. p. 41.*

Princeps utrùm valeat legitimare natu-  
 ralem, aut spurium post mortem pa-  
 tris? *tr. 2. l. 1. c. 5. à n. 30. ad 32. p. 42.*  
 & an ista legitimatio post patris mor-  
 tem noceat legitimis hæredibus? *ibi*  
*n. 33. 34.* resolutionis negativæ po-  
 test esse ratio, quia Princeps legiti-  
 mando filios non censetur velle præ-  
 judicare consanguineis: *à n. 35. ad 40.*  
*p. 42.*

Per supervenientiam liberorum legiti-  
 morum, legitimatio ista revocatur:  
*tr. 2. l. 1. c. 5. à n. 41. ad 47. p. 43.* sed  
 legitimatioem semel concessam ne-  
 quit Princeps revocare: *ibi n. 107. p.*  
*40.* an autem à patre revocari queat  
 propter

propter filii ingratitude? Inficias  
it Author in *tr. 2. l. 1. c. 8. num. 74.*  
*p. 80.*

Sūmus Pontifex nequit legitimare spu-  
rios ad temporalia in terris alterius  
Principis: *tr. 2. l. 1. c. 4. n. 88. p. 35.*, in-  
telligendo ut in *numer. seqq.*

Legitimatio spurii, ut succedat patri,  
an extendatur ad succedendum ma-  
tri? *tr. 9. q. 93. n. 5. & 10. p. 480. &*  
*482.*

Princeps sæcularis quò ad spiritualia le-  
gitimare nequit: *tr. 2. l. 1. c. 5. n. 85.*  
*p. 47.*; ideò legitimatus à Principe  
non potest succedere in emphyteu-  
sim ecclesiasticam: *ibid. n. 86. 87.*; nec  
in iure patronatùs: *n. 88.*, intelligen-  
do ut in *n. 89. p. 48.*; nec in Commen-  
dis: *n. 90. p. 48.*

*Legitimatio per subsequens matrimo-  
nium.*

Legitimatio per subsequens matrimo-  
nium efficit legitimos filios antea na-  
tos: *tr. 2. l. 1. c. 4. n. 1. p. 26. & l. 4. c. 1. n.*  
*31. 32. p. 335*; succedunt parentibus,  
& cæteris consanguineis unà cum le-  
gitimis, pariter, ac eodem modo:  
*dict. c. 4. n. 2. 3. 4.*; legitimantur etiam  
inviti, licet nati sint ex ancilla, cu-  
jus ignoratur status: *ibid. n. 5. 6. 7.*;  
etiamsi matrimonium sit clandesti-  
num: *ibi n. 8.*; quamvis non sit con-  
summatum: *n. 9. p. 27.*; etsi parens,  
dùm genuit, esset in minoribus Or-  
dinibus constitutus, haberetvè bene-  
ficiū: *n. 10. 11. 12.*; vel esset pater,  
aut mater novitius, aut novitia: *n.*  
*13.*; quantumvis sit Eques, aut Com-  
mendator Ordinum militarium: *n. 14.*;  
etiamsi simplicis castitatis voto ad-  
strictus sit: *n. 15.*; modò non sit in  
votis simplicibus post duos annos e-  
missis in societate Jesu: *n. 16.*; suc-  
cedunt etiam quando vel nativitatē,  
vel conceptionis tempore dabatur  
habilitas contrahendi matrimonium:  
*num. 17. 18.*; licet parentes, quando

contrahunt, conveniant, nè legiti-  
mentur: *n. 19. 20.*; etsi pater priùs  
aliam ducat uxorem, & eà mortuā,  
matrem naturalem ducat: *n. 21. p. 27.*;  
( & iste naturalis filius sic legitimatus  
in successione maioratùs est præfe-  
rendus filiis primi matrimonii: *n. 21.*  
*p. 28.*;) etsi parens contrahat cum  
secunda, pendente lite cum prima  
concubina: *n. 25. p. 28.*; & licet ma-  
trimonium sit putativum, legiti-  
mantur filii: *ibid. à num. 38. ad 41. p. 30.*;  
etiamsi matrimonium sit contractum  
in articulo mortis: *n. 43. 44. p. 30.*;  
quamvis sic ducta in uxorem sit con-  
cubina: *n. 61. p. 33.*; & filii sic legitima-  
ti possunt omnia facere, quæ faciunt  
legitimè nati: *à n. 28. ad 37. p. 29.*;  
possunt ad sacros Ordines promove-  
ri, & in Episcopos eligi: *n. 42. p. 30.*;  
nequeunt tamen assequi Cardinala-  
tùs celebritudinem: *tr. 2. l. 1. c. 4. n. 80.*  
*p. 34.*

Legitimatio per subsequens matrimo-  
nium retrahitur ad nativitatē  
tempus: *tr. 2. l. 1. c. 4. num. 26. 27.*  
*p. 29.*

Legitimatio per subsequens matrimo-  
nium efficit numquid legitimos fi-  
lios spurios, adulterinos, sarracenos,  
judæos, infideles, incestuososvè?  
Neutiquàm; quia nec per hunc mo-  
dum legitimantur: *tr. 2. l. 1. c. 4. ad*  
*72. ad 78. p. 34.*

Legitimatio per subsequens matrimo-  
nium in articulo mortis contractum  
an efficiat filios legitimos quò ad præ-  
judicium substituti? *tr. 2. l. 1. c. 4. ad*  
*n. 45. ad 71. exp. 31.*

*Leuca Lusitana* quot passibus compo-  
natur? *tr. 2. l. 8. c. 25. n. 75. p. 872.*

*Lex* definitur: *tr. 8. palestr. 2. lect. 2. p.*  
*182. col. 2.*

Duplici fine conditæ fuerunt leges;  
alio, ne quis injustitiam perpetraret;  
alio, ut aliorum punitio reliquos bo-  
nos redderet: *tr. 8. palestr. 2. lect. 2. p.*  
*183. in princ.*

Civiles leges in naturalibus firmantur,  
ab



ab eisquè profluunt: *tr. 8. palestr. 1. lect. 1. p. 3. col. 2. in fin.*; ex illis provenit populo & securitatis bonorum, & morum bonitatis utilitas: *dict. palestr. 1. lect. 8. p. 33. col. 1.*

Egyptiis Mercurius, Atheniensibus Solon, Lacedemoniis Licurgus, Romanis Numa Pompilius dedit leges: *tr. 8. palestr. 1. lect. 21. p. 105. col. 1. in med.*

Zaleucus singulare fuit observantiæ legum exemplum: *tr. 8. palestr. 2. lect. 2. p. 188. col. 1. in pr.*

An Princeps legibus solutus sit? Directivè nemo inficias it; coactivè nemo autumat: *tr. 8. palestr. 2. lect. 2. p. 188. col. 2. in med.*

Sicut multi sunt Medici, ubi ægritudinis est copia; ita ubi plurimæ sunt leges, plurima est injustitia: *tr. 8. palestr. 2. lect. 2. p. 183. col. 2. in med.*; igitur consultius est decernere antiquas observare, quàm novas condere leges: *ibi p. 184. col. 2. in fin. p. 185. & 187. in fin.*, quia sine observantiâ nil profunt leges: *ibi palestr. 2. lect. 23. p. 136. col. 1.*; imò lex sine executione corpus est sine animâ: *dict. palestr. 2. lect. 6. p. 214. col. 2. in fin.*

Antiochus, Persiæ Rex, populis decrevit suis, ne legibus injustis obedirent: *tr. 8. palestr. 2. lect. 2. p. 186. col. 1. in fin.*; leges etenim injustæ, non leges, sed injustitiæ sunt: *ibid.*

Cur Licurgi leges non scribebantur? *tr. 8. palestr. 2. lect. 2. p. 184. col. 1.*

Nequaquam ingratitude pœnas luit, quia ingratitude æquipollens non invenitur pœna: *tr. 8. palestr. 1. lect. 21. p. 115. col. 1. in med.*

Numnè requiratur acceptatio, consensusvè populi in legum promulgatione? Minimè gentium: *tr. 8. palestr. 2. lect. 1. p. 179. col. 1. in princ.*

Lex nullo affectu rapitur, ac movetur: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 22. p. 29.*; quiquè legem imperare jubet, Deum imperare vult: *ibi n. 21.*; parum enim leges profunt, si executores deficiunt:

*n. 23.*; custodiri debent, tametsi cœlum ruat, dummodò justæ sint: *n. 26.*; quia tota reipublicæ salus, & felicitas ex prompta legum executione profluit: *n. 27. p. 30.*; ubi namque Cives Magistratui, & Magistratus legibus obtemperant, ibi felicitas reperitur: *n. 28.*; ita ut multas condere leges, quæ non servantur, & nullas condere, paria sint: *ibid. n. 30. p. 30.* Post conditas leges, non de legibus, sed secundum leges judicandum: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 25. p. 29.*; nec in lege quærenda est ratio, sed authoritas: *ibi n. 27. p. 30.*; Magistratus enim leges non servans, iniquus, perjurus, & tyrannus est: *n. 29.*, observantia namque legum præ oculis habere debet: *n. 31.*; semper siquidem in benè constituta Republica suprema est legum authoritas: *n. 33.*; Deum, Principem, & partem offendunt, qui leges non custodiunt: *n. 34. & l. 2. c. 5. n. 7. p. 192.*; & ad damni restitutionem parti obligantur, & criminaliter puniri queunt: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 35. p. 30.*

Patriæ leges tanquàm alios Deos observare debemus: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 42. p. 30.*; ita taliter, quòd ubi generaliter, & indistinctè loquuntur, generaliter, & indistinctè servantur: *tr. 1. l. 1. c. 5. n. 11. p. 94. l. 3. c. 3. n. 43. p. 294.*; lex etenim dura, sed semper servanda: *tr. 1. l. 1. c. 6. n. 19. p. 99. & c. 8. n. 12. p. 106.*; donec mutata reperiantur: *tr. 1. l. 3. c. 3. n. 16. p. 290.*; & rigor scriptus æquitati non scriptæ præferendus: *dict. c. 6. n. 20.*; & si forma legis non servetur, actus corrumpitur: *tr. 1. l. 1. c. 8. n. 10. p. 106.*, quia neque per æquipollens adimpleri sufficit: *ibi n. 11.*; imò divinas contemnit leges, qui humanas non servat: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 96. p. 121.*; neque contrà leges fas est judicare: *tr. 1. l. 2. c. 2. n. 15. p. 178.*; quia quod lex non dicit, nec nos dicere debemus: *tr. 1. l. 3. c. 3. n. 18. p. 291.*; imò erubescere debet, qui sine lege loquitur: *ibi n. 19.*; qua-

- propter iudices non de legibus, sed secundum leges iudicare tenentur: *tr. 1. l. 4. c. 9. n. 75. p. 578.*
- Testatores, & quicumque alii, efficere nequeunt, quin leges in suis dispositionibus locum habeant: *tr. 1. l. 1. c. 5. n. 12. p. 94. tr. 2. l. 1. c. 1. n. 24. p. 4. & c. 11. n. 14. p. 113.*; quando autem queant? *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 92. p. 252.*
- Legis ratio magis attenditur, quam dictum: *tr. 1. l. 1. c. 10. n. 5. p. 133.*; & ubi est casus legis, cessat omnis disputatio: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 24. p. 29. & l. 1. c. 7. n. 16. p. 103. & c. 8. n. 9. p. 106.*; sicut enim ubi eadem est legis ratio, eadem est juris dispositio: *tr. 1. l. 1. c. 10. n. 4. p. 133.*; ita etiam illud velle non debemus, quod si lex voluisset, expressisset: *dict. c. 10. n. 134. p. 148. & c. 11. n. 71. p. 159.*; imò non præsumitur velle, quod non exprimit: *tr. 1. l. 4. c. 13. n. 77. p. 663.* Legis autem cessante ratione, ipsam legem cessare necesse est: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 69. p. 249.*; si tamen duas habeat causas, seu rationes, non cessat, una cessante, & altera remanente: *ibi n. 72. p. 249.*
- Frustrà legis auxilium invocat, qui committit in legem: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 82. p. 119. l. 2. c. 11. n. 81. p. 250.*
- Verbis de futuro quando lex utitur, non inducit condemnationem ipso jure: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 142. p. 125.*
- Lex nova semper est intelligenda, quò minus lædat juri communi: *tr. 1. l. 1. c. 11. n. 73. p. 159.*
- Legibus, & non exemplis, iudicandum: *tr. 1. l. 1. c. 12. n. 22. p. 165. tr. 9. q. 28. n. 71. p. 157. & q. 84. n. 10. & 20. p. 448. & 450.*
- Practica est vera legis interpretatio: *tr. 1. l. 1. c. 12. n. 59. 60. p. 168.* Et contra leges in scholis digladiantur, sed in iudicio digeruntur: *ibid. n. 61. p. 169.*
- Omnes dispositiones in fraudem legis factas ipsa lex irritas reddit: *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 23. p. 174.*
- Limitatur lex, vel à se ipsa, vel ab alio juris principio: *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 40. p. 176.*
- Ex legibus fit, quod ex legum sententia fit: *tr. 1. l. 2. c. 2. n. 10. p. 178.*
- Scire leges non est verba earum tenere, sed vim, ac potestatem intelligere: *tr. 1. l. 2. c. 2. n. 12. p. 178.*
- Sicut leges non dedignantur Sacros Canones imitare, ita & Sacrorum Canonum statuta Principum constitutionibus adjuvantur: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 3. p. 442.*
- Lege Regni deficiente, vel ad jus commune: *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 80. p. 267.*, vel ad leges Regni vicinioris est recurrendum: *tr. 1. l. 4. c. 11. n. 95. p. 619.*; & etiam leges Regni vicini, Castellæ scilicet, in defectu nostrarum nobis subsidiariæ sunt: *tr. 2. l. 4. c. 3. n. 17. p. 344. & l. 6. c. 6. n. 52. p. 367.*
- Omnis interpretatio facienda, ut legum correctio evitetur: *tr. 1. l. 3. c. 3. n. 17. p. 291.*; leges siquidem nil frustra faciunt, nec syllabam superfluum habere censentur: *ibi n. 55. p. 296.*; & semper casum magis dubium decidere intelliguntur: *ibi n. 56. p. 296.*; leges quoque promulgantur circa rem, quæ nullam recipit dubitationem: *tr. 2. l. 7. c. 10. n. 19. p. 752.* Lex prohibitiva renuntiari non valet: *tr. 2. l. 6. c. 1. n. 114. p. 597.*
- Lex quæ nititur in falsa præsumptione, in foro interno non obligat: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 7. p. 243.*
- Provisio hominis legis provisionem cessare facit: *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 165. p. 528.*
- Lex semper iusta præsumitur: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 10. p. 243.*; & ob id, quòd iusta est, in foro interno obligat: *ibi n. 11.*; & quando ad mortale obliget? *n. 12.*; ipsa erubescit quando aliquid contra æquitatem disponit: *n. 13. p. 243.*
- Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda: *tr. 2. l. 6. c. 2. n. 43. p. 605. tr. 3. l. 4. c. 4. n. 18. p. 184. tr. 6. l. 5. c. 3. n. 17. p. 287.*; in casu dubio amplianda: *dict. tr. 3. l. 4. c. 4. n. 27. p. 186.*
- Correctoria ob bonum publicum extensionem recipit: *tr. 3. l. 4. c. 4. n. 33. p. 187.*; aliàs non extenditur, nisi ad ex-

expressum: *ibi n. 47. p. 191. n. 53. p. 192.*  
 Finis legis, est ejus anima, & vita: *tr. 3. l. 4. c. 4. n. 43. p. 190.*

Sanctorum dicta pro legibus habentur:  
*tr. 3. l. 4. c. 4. n. 26. p. 186.*

Leges regunt Civitatem adeò, ut interitum ei paratum sit, in qua non lex Magistratibus, sed legibus Magistratus præsumunt: *tr. 4. Prolog. in princ.*

Lex semper est in suâ viridi observantiâ resistendo contrariæ consuetudini: *tr. 2. l. 1. c. 8. n. 86. p. 81. tr. 6. l. 4. c. 11. n. 11. p. 197.*; & non abrogatur per non usum, sed per contrarium usum: *dict. tr. 2. l. 1. c. 8. n. 85. p. 81.*

Lex, seu statutum, intelligi debet conforme cum dispositione juris communis: *tr. 6. l. 5. c. 12. n. 7. p. 330.*

Lex ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus: *tr. 6. l. 3. c. 7. n. 6. p. 88. tr. 9. q. 24. n. 5. p. 117. & q. 78. n. 15. p. 427.*; & ubi lex adest, disputatio cessat: *tr. 9. q. 28. n. 46. p. 153.*

A' legum rectitudine animus judicis moveri non debet: *tr. 6. l. 4. c. 16. n. 5. p. 258.*

Lege Regia deficiente recurritur ad jus commune: *tr. 6. l. 5. c. 12. num. 12. p. 330.*

Leges Hispaniæ, deficientibus nostris, sunt apud Nos custodiendæ: *tr. 7. c. 9. n. 73. p. 69.*; non ex vi ipsarum, sed ex vi rationum: *ibid. n. 74.*

Lex, seu dispositio generalis restringitur ex ratione particulari: *tr. 7. c. 9. n. 58. p. 66.*

Lex futura non prævisa comprehendere non potest: *tr. 7. c. 18. num. 55. p. 177.*

Lex non debet esse obscura, & incerta: *tr. 7. c. 2. n. 6. p. 3.*

Leges non debent esse ludibrio, nec per quemquam irrideri: *tr. 7. c. 22. n. 22. p. 304.*

Utilius est reipublicæ paucas leges cum executione habere, quàm, sine illâ, multas: *tr. 7. c. 22. n. 25. p. 304.*

Deductam ex mente legis, expressum dicitur in eâ: *tr. 9. q. 28. n. 51. p. 154.*

per leges generales ad similia proceditur: *ibid. n. 55.*; quòd in lege non cavetur, superstitiosis inventionibus addi non debet: *tr. 9. q. 24. n. 24. p. 120.*; lex, si voluisset, expressisset: *q. 28. n. 30. p. 150.*; & indistinctè loquens, limitatur, & intelligitur per aliam: *tr. 9. q. 24. n. 31. p. 121.*; eo, quòd lex una aliam suppleat: *ibid. n. 32. p. 121.*; & lex se ad aliam referens, ex hac omnes limitationes recipit: *ibid. n. 30. p. 120.*; & lex nova circa unum ex æquiparatis, ad aliud non extenditur: *ibidem n. 24. p. 120.*; correctio evitari debet, omnisquè interpretatio fieri (etiam verba improprando) ad eam evitandam: *ibid. n. 25. p. 120.*; leges novæ, juris veteris contrariæ, ultra suos fines non sunt facilè trahendæ: *ibi n. 26. p. 120.*; quomodò intelligendæ sint leges, earumquè rubricæ? *n. 23. p. 120.*; lex data à Principe, ab eo interpretanda est: *tr. 9. q. 40. n. 8. p. 126.*; lex Regni vicini subsidiaria est: *q. 42. n. 48. p. 252.*; contra legem nemo venire potest: *tr. 9. q. 14. num. 4. p. 57.*; & legis demùm mens attendi oportet: *tr. 9. q. 56. n. 19. p. 325.*

**Libellus** quid sit, & quomodò formandus in omnibus actionibus? *tr. 5. c. 20. n. 16. p. 41.*; quòd non requiratur? *ibi n. 17. p. 41.*; de exceptionibus adversus eum: *dict. n. 17.*

**Libellus** sententiæ formulam dirigit, ac restringit: *tr. 4. l. 1. c. 5. n. 32. p. 51.*, & ampliùs in verb. *Sententia*: quin hocce officiat, quominùs judex judicare valeat, quòd ex natura petiti venit, estò in libello non petatur: *dict. c. 5. n. 48. p. 53.*

**Libello** speciali indiget recusationis causa: *tr. 6. l. 3. c. 1. n. 13. p. 66.*

Cætera videas infra verb. *Lis* p. 272.

**Liberalitas** definitur: *tr. 8. palest. 3. lect. 12. p. 428. col. 2.*

Ut quis ritè liberalitatem exercent, has observare debet regulas. Prima est donare proportionabiliter dantis, re-

- cipientisque qualitati: *tr. 8. palestr. 3. lect. 12. p. 433. col. 2.* Secunda non omnia uni tantum elargiri: *ibi. p. 434. col. 1.* Tertia donare potius lais: *ibid.* Quarta statim, & gaudenter donare: *ibi. p. 434. col. 2. in fin.* Quinta minime donare vitiosis, & infamibus: *ibi. p. 435. col. 1. in fin.* Sexta est donare plus egentibus: *ibi. p. 436. col. 2. in pr.* Septima donare juxta laorum bonorum vires: *ibi. p. 436. col. 1. in fin.* Octava minime donare animo repetendi, causave quocumque modo lucrandi: *dict. p. 436. col. 2. in fin.*
- Describitur liberitas aliquorum in *tr. 8. palestr. 3. lect. 12. p. 431. & seqq.* Munera adeo omnium benevolentiam alliciunt, ut (mythologicè loquendo) etiam Deos vincant: *tr. 8. palestr. 2. lect. 12. p. 429. col. 2. in pr.*
- Liberatio* alicui legata ab infirmo, præsertim peste laborante, favorabilis censetur: *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 43. p. 9.*
- Reliqua libabimus in verb. *Quietatio*, ac *Remissio*.
- Liberi.* Videtis verb. *Filius.* p. 184.
- Libertas.* Patronis, eorumque liberis deferuntur hæreditates libertorum ab intestato, & de legitima tutela: *tr. 3. l. 2. c. 5. n. 1. p. 65.*
- Res à sua origine præfamitur in dubio libera: *tr. 9. q. 77. n. 1. 2. p. 420. & q. 80. n. 13. p. 434;* nisi contrarium probetur: *dict. q. 77. n. 2. p. 420.*; & etiam censetur gravata cum minori onere: *tr. 9. q. 80. n. 13. p. 434;* & potius fideicommissio temporali, quam perpetuo subjecta censetur: *ibid. n. 14. p. 434;* & potius censui redimibili, quam perpetuo: *n. 15. 16. p. 434.*
- Libri* quid sint? Pulchrè enucleatur in *tr. 2. Prolog. vers. Est enim liber.* Et tandem de libris ad studium aliqua videtis in verb. *studium.*
- An sit aptior studentibus illorum copia, vel paucitas? *tr. 2. Prolog. vers. Urges ulterius,* & vers. *Vesum nec,* & vers. *Est enim liber.*
- Qui legendi, quive non legendi sint? *tr. 3. l. 5. c. 14. an. 14. ad 17. p. 387.*
- Libri rationum definiuntur: *tr. 4. l. 2. c. 8. n. 5. 6. p. 108.*; quomodo conficiendi, & quid continere debeant? *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 39. p. 9. l. 7. c. 1. n. 51. p. 120;* præfactionem, & subscriptionem habere debent: *tr. 4. l. 2. c. 8. num. 51. p. 113;* causam debiti, data, & recepta: *n. 52.*; quâ forma scribendi? *ibi num. 53;* consuti, & compaginati esse debent; cancellationibus, aliisque vitiis carere debent: *n. 55. p. 113.*
- Libri rationum an probent? Contra scribentem quis mentis compos ambigit; contra tertium nemo, nisi insanus, autumat: *tr. 1. l. 1. c. 4. num. 24. p. 91.*
- Qui rationum libros conficere constringantur? Hæres beneficiatus: *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 116. p. 328.*; omnes administratores: *tr. 1. l. 3. c. 8. n. 117. p. 328.* & *l. 4. c. 1. n. 20. p. 402.*; quantumvis contrarium, tam in administratoribus, quam in hæredibus invenies in *dict. c. 8. n. 118. 119. p. 328.* Tutores: *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 16. p. 402.*; & si non conficiant, adversum eos in litem jurabitur: *n. 17.*; ita ut tutoribus afferentibus librum fecisse, verum amisisse, non credatur: *n. 18.*; & libros, ac inventarium conficere duntaxat non tenentur, si sic pupillo utiliùs fuerit: *ibi n. 21. p. 403.*
- Affinis est disquisitio: qui conficere librum teneantur? Administratores omnes: *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 29. p. 8. l. 7. c. 1. n. 30. p. 118.*; & omnes pecunias in libro describere adstringuntur: *n. 33. p. 118.* Negotiorum gestores: *tr. 4. l. 6. c. 3. n. 100. p. 36.* Creditor possidens pignus, vel hypothecam; & quâ forma? *tr. 4. l. 6. c. 6. n. 17. 18. p. 60.*
- Parvi faciendâ non est quæstio illa, an liber rationis mercatoris, alteriusve administratoris aliquid, & quantum probet? Accipe à *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 28. p. 8.* & *131. p. 13. l. 8. c. 15. an. 10. ad 15. à p. 314.* Liber Ecclesiæ quantum? *dict. c. 1. n. 35. p. 8.* Liber ratio- nis

nis Campforum quantum? *ibi n. 62. p. 10.* Liber societatis quantum? *n. 63. p. 10. & l. 2. c. 8. n. 20. 21. p. 109.* Libri publici, quantum? *Plenè: tr. 4. l. 2. c. 8. n. 7. p. 108. l. 5. c. 3. n. 23. p. 321. & n. 8. p. 108.* ubi multi horum referuntur. Libri Bancheriorum, quantum? *num. 15 16. 18. 19. p. 109.* Libri privati, quantum? *Nihil: tr. 4. l. 2. c. 8. n. 40. p. 111. l. 5. c. 3. n. 55. p. 323.* Liber rationis defuncti per se solum similiter nihil probat pro scribente: *n. 41. p. 112., & an contra eum? à n. 42. ad 48. à p. 112.* Liber fratris bona fratris administrantis, quantum? *Plenè ob affectionem sanguinis: n. 46. p. 112.; maximè cum juramento: n. 47.* Libri tutoris, curatoris, factoris, vel locii, quantum? *tr. 4. l. 2. c. 8. à n. 49. p. 113. l. 4. c. 1. n. 49. p. 237. l. 5. c. 8. n. 77 79. p. 381.; & in n. 77. p. 116., quòd plenè credatur si in pactum ita deductum sit.* Libri institutorum quantum? *tr. 4. l. 7. c. 9. n. 2. p. 178.* Libri dominorum contra rusticos, & libri similes quantum? *tr. 4. l. 5. c. 3. n. 56. 57. p. 323.; ex eis non probantur expensæ, nisi sint parvæ, vel verisimiles, claræ, specificatæ, & maior illorum pars verificetur: ibi n. 58. 59.* Liber patroni Navis, quantum, & adversus quos? *tr. 4. l. 5. c. 8. de n. 32. ad 34. p. 376.* Libri scribarum Navis probant quod ad Navem spectat: *tr. 4. l. 7. c. 5. n. 41. p. 140.* Quicumque denique libri pro, & contra producentem, an probent in partibus connexis, vel separatis? *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 64. p. 10. & l. 2. c. 8. n. 23. p. 110.; creditur enim libro continenti plures partitas, quarum aliqua veræ sunt: dict. c. 8. num. 24. p. 110.; & etiam libri mercatoris integræ fidei: ibi n. 25; maximè juramento adhibito: ibi n. 26.; pariliter adversum scribentem probat liber defectuosus, confusus, & inordinatus, confusus, & adhuc simplex folium: tr. 4. l. 8. c. 9. n. 80. 81. p. 279.*

An sine libris rationes reddi queant? *Nugantur qui autumant: tr. 4. l. 2. c. 8. n. 62. p. 114.* Non obliviscaris tamen, quòd apud nos libri tutorum, & curatorum non sunt in usu: *tr. 4. l. 2. c. 9. n. 24. p. 121.* An, & quòd exhiberi debeantur libri? *tr. 4. l. 2. c. 8. à n. 73. p. 115.; exhibendi namque sunt omnibus interesse habentibus: ibi n. 10. 48. 57. 58. & seqq. à p. 109.; & non solum tenentur ad istam exhibitionem libros conficientes, sed & eorum hæredes: n. 12. p. 109.; & non semel exhibendi sunt, sed quoties opus fuerit: n. 11.; etiamsi ipsi scribentes, vel eorum hæredes officium jam non exerceant, dicantquè jam tales libros non habere, præterquam si penès alios extare probaverint: n. 13. p. 109.* Ex libro Baptismi ætas probatur: *tr. 4. l. 5. c. 3. n. 24. p. 321.; sicut ex libro defunctorum mors: ibi n. 25.; ex libro gabellæ, seu tributi, solutio illius: n. 26.; ex libro matriculæ scholasticus, & miles annos probat: n. 27.; ex libro æstimi, seu catrastræ valor, dominium, possessio, & redditus bonorum minoris: ibi n. 28. p. 321.* Ex libris debitorum Regis executivè procedi nequit contra in illis assertos debitores: *tr. 1. l. 1. c. 4. num. 25. p. 91.* An credatur dicenti ad manus suas non pervenisse librum? *tr. 4. l. 2. c. 8. n. 72. p. 115.* Thesaurarius Fiscus quos libros habere debeat? *tr. 7. c. 10. Regim. judic. confiscat. p. 388.; quos fiscalis iudex? ibid. c. 22. p. 394.; quos ad registram? ibi c. 41. p. 402.* Libro expensarum quòd non sit opus? *tr. 9. q. 17. n. 49. p. 76.* De laudibus conficientis libros, dicemus in verb. *Scientia*, & interim confulas *tr. 9. q. 20. n. 26. 27. 73. & seqq. p. 89. & 96.; & esse præmiis dignum, ibid. n. 28. & seqq. 65. & seqq.; & quòd ad unum librum componendum no-*

ven desiderantur anni: *tr. 9. q. 20. n. 73. p. 96.*

Consiliarii demortui appellitantur libri: *tr. 8. palestr. 1. lect. 3. p. 9. col. 1.*; horum spirituales profanis, & cæteris aliis præferendi: *ibid. p. 11. col. 2.*; historici autem necessarii sunt ad regimen humanarum actionum: *ibi p. 9. col. 1.*

Henricus VIII. Angliæ Res spirituales libros adimere iussit Religiosis, vulgò dictis *Cartuxos*; & quare? *tr. 8. palestr. 1. lect. 3. p. 11. col. 1.* Apostata Julianus etiam ad evertendam Orthodoxam Religionem comburere faciebat sacros libros: *ibidem.*

Alia huc spectantia jam tetigimus in verb. *lectio. p. 255.*

Licitatio quid sit? *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 2. p. 182.*; habet locum inter hæredes: *ibi n. 1.*

*4. p. 182.*, & inter socios: *n. 8.*; habet etiam locum ubi res communis indivisibilis est: *n. 5.*; & tunc si cohæres,

consociusvè offerat justum rei pretium statim numerandum, extrâneus licitator non admittitur: *n. 9. 10.*; nec tunc potest cohæres, aut socius extrâneum submittere licitatore: *n.*

*11.*; & solum admittitur extrâneus licitator, quando omnes cohæredes, seu consocii non conveniunt, cui eorum adjudicanda sit res: *n. 12.*; admittitur etiam animosior cohæredis licitatio in præjudicium aliorum, dummodò paratus sit rem in suam portionem recipere: *ibid. n. 13. p. 183.*; non admittitur animosior extrânei licitatio: *n. 10. p. 182.*; sicut etiam non admittitur licitatio in re, in qua cohæres, consociusvè maiorem habet partem: *ibi n. 14. p. 183.*

Licitatores quinam dicantur? *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 3. p. 182.* Et qui non admittantur in subhastationibus fiscalibus? *tr.*

*7. cap. 27. Regim. judic. confiscat. p. 396.*

Admittitur licitatio, non tantum in re indivisibili, sed etidem in divisibili: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 15. p. 183.*; etiam admittitur nova licitatio, quando prima

à non idoneo facta fuit: *ibi num. 17. p. 183.*

Non admittitur licitatio post factam divisionem: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 30. p. 184.*; sicuti subhastatione perfectâ novus excluditur licitator: *ibi n. 31.*; et si per momentum post extinctam candelam superveniat, quia publica fides non est violanda: *n. 32. p. 185.*; ex eo tantum, quod alius, qui plus licitetur, existat: *n. 33.*; quod quidem procedit etiam contra fiscum: *n. 35.*; & contra minorem: *ibi n. 36.*; nisi appareat notoria læsio in sexta parte: *n. 37.*; neque per restitutionis remedium fisco in hoc calu succurritur: *n. 38.* Neque admittitur licitatio calore iracundiæ facta: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 27. p. 184.*; & si admittatur, est nulla: *n. 28.*; imò iudex ex officio eam rejicere debet, si pretium contineat rigorosum: *ibi n. 29. p. 184.*

Cohæres licitans, & se offerens vel pretium statim solvendum, vel in suam portionem imputandum, præfertur alteri non sic licitanti: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 16. p. 183.*

Licitatio fieri potest in rebus, quæ ad collationem veniunt: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 19. p. 183.*; licitatio tamen non in omni re, sed in parte, excludenda venit: *ibi n. 21. p. 183.*

Retraçtatur equidem licitatio, quando dolo fuit facta: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 39. p. 185.*; vel quando statim apparet impedimentum, aliudvè onus in re subhastata: *ibi n. 40. p. 185.*

Primus licitator non liberatur per secundum, qui non est solvendo: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 41. p. 185.*

Extrâneus licitator, cohæredibus, seu consociis repugnantibus, non admittitur: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 46. p. 186.*

Quando pretia rerum cohæredibus, aut consociis fuerunt intimata, & ita tacuere, denuò ad licitandum non admittuntur: *tr. 1. l. 2. c. 3. n. 42. p. 186.*; etsi aliquis sit minor: *n. 44.*, & ratio: *n. 45. p. 186.*

Licitum omne non est honestum: *tr.*

1. *rubr. part. 1. n. 33. p. 5.*

Linea, & repræsentatio synonyma sunt: *tr. 9. q. 29. n. 30. p. 168.*

Contentiva linea, quæ sit, & à quibus principium habeat? *tr. 9. q. 29. n. 70. p. 179.*

Inclusio lineæ masculinæ, est exclusio lineæ fœmininæ: *tr. 9. q. 29. n. 75. p. 180.*

Quot sunt vocati, tot sunt lineæ: *tr. 9. q. 29. n. 37. p. 170.*

De una ad aliam non fit transitus, nisi extinctâ primâ: *tr. 2. l. 4. c. 7. num. 61. p. 374.*

Maioratus possessor tot lineas constituit, quot habet filios: *tr. 9. q. 29. n. 21. p. 166*; sed primo genitus effectivam constituit: *ibid. à n. 21. p. 166*; secundo genitus contentivam, tum masculus, tum fœmina, quibus non extinctis ad alias lineas transitus fieri nequit: *dict. n. 21.*

Fœmina ex linea possessoris per masculum alterius lineæ non excluditur: *dict. q. 29. n. 22. p. 166.*

Attenditur, & respicitur primo loco linea, secundo gradus, tertio sexus, quarto ætas: *tr. 9. q. 29. à n. 66. ad 69. p. 187. & seq.*

Lineâ primâ extinctâ, secundæ locus est: *tr. 9. q. 29. n. 51. 58. 80 à p. 175.*; & extinctâ primi vocati lineâ, ingressum habent secundo loco vocati, & cæteri: *ibid. n. 38. 39. 41. & seqq. & n. 47. à p. 171.*, ubi de fideicommissio perpetuo.

An qui non possedit lineam constituere possit? *tr. 9. q. 29. n. 48. 49. 50. 70. 80. à p. 173.*

Alia, si amplius cupias, videsis in verb. *Agnatio, Fœmina, Maioratus, ac Voluntas p. 23. 189.*

Liquidatio est difficilis probationis: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 126. p. 123.*

Liquidatio duplici fit modo, per articulos scilicet, vel per arbitros: *tr. 4. l. 8. c. 9. n. 1. p. 269.*; modus primus certior, & securior est; secundo, invito liquidato, uti nequit: *n. 2. 3.*; &

solum ad eum veniendum, quando aliter fieri nequit liquidatio: *n. 4. p. 269. & n. 86. p. 279.* Si autem neque per arbitros fieri possit liquidatio, fit per iuramentum in litem: *ibi n. 96. p. 281.*

Sententiæ rationis liquidatio quomodo, quonam in loco, & coram quo iudice fieri debeat? In paucis multa non reperiuntur: videlicet *tr. 4. l. 8. c. 9. tot à p. 269. tr. 5. c. 20. n. 40 p. 44.*

Fructuum liquidatio quomodo fiat, si quæram, non in iucundum fore arbitror? Utique, & ideo libenter annuo: vel secundum quantitatem præcedentium annorum, vel aliis modis, quos reperies in *tr. 4. l. 8. c. 1. à n. 22. ad 28. à p. 216.*

Quando in liquidatione testes de summa maxima, media, & infima deponunt, summa media amplectitur: *tr. 4. l. 8. c. 8. n. 29. p. 264.*; & quæ probationes in hoc liquidationis iudicio sufficiant? *tr. 4. l. 8. c. 9. n. 50. 51. 52. p. 274.*

Liquidi executio propter illiquidum non retardatur: *tr. 4. l. 8. c. 3. n. 12. p. 226. & c. 8. n. 13. p. 262. & c. 9. n. 62. p. 276.*; liquidum est, quod solo calculo arithmetico liquidatur: *tr. 4. l. 8. c. 8. n. 14. p. 262.*; sicut etiam quod brevi tempore liquidatur: *ibi n. 16. 17. p. 262.*

Sententia illiquida absque præcedenti liquidatione non exequitur: *tr. 2. l. 8. c. 1. n. 23. p. 787. & tr. 4. l. 5. c. 6. n. 6. p. 353. l. 8. c. 8. n. 1. 2. 3. 4. 9. à p. 260.*; aliter nulla erit executio: *tr. 4. l. 5. c. 6. n. 5. p. 353. l. 8. c. 8. n. 5. p. 261.*; charta tamen divisionis sine liquidatione exequitur: *dict. c. 8. n. 6. p. 260.*; prout itidem instrumentum dotis: *ibid. n. 19. p. 262.* Illiquidi exceptio admittitur in iisdem actis, executione suspensa: *tr. 4. l. 8. c. 8. n. 7. p. 260.* Sententia partim liquida, partim verò illiquida, exequitur in parte illa, quin noceat ista: *ibi n. 13. p. 262.*

Nova citatio requiritur ad liquidationis

- nis iudicium: *tr. 4. l. 8. c. 9. n. 9. 47. p. 270.*  
 274.; & tùm aëtori, tùm reo copia  
 aëtorum danda; articuli responso-  
 rii liquidationis quomodò formandi  
 sint, & quibus exceptionibus? *à n.*  
 34. *à p. 272.*; cum exceptionibus ma-  
 teriæ respicientis causam principa-  
 lem non fiunt: *n. 36. 37. p. 273.*; neque  
 in isto iudicio replicâ, aut treplicâ  
 utitur: *ibi n. 11 p. 270.*
- Liquidum est, quod ex confessione par-  
 tis constat: *tr. 9. q. 92 n. 6. p. 476.*
- Fruëtuum perceptorum quantitas quo-  
 modò liquidetur? *tr. 9. q. 14. n. 8. p. 58.*;  
 quod si instrumentum fruëtuû quan-  
 titatem contineat, adhuc alia liqui-  
 datione opus erit? *ibid. n. 7. 9. p. 57 &*  
*seq.*; & fruëtuum valor quomodò  
 probetur, seu liquidetur? *tr. 9. q. 15.*  
*n. 17. p. 63.*; fruëtuumquè contum-  
 ptorum quod pretium debeatur, &  
 liquidari debeat, quæ æstimatio veni-  
 at, & quandò in specie restituendi  
 sint fruëtus? *tr. 9. q. 15. tot. à p. 61.*
- Alimentorum liquidatio in quantitate  
 specifica, arbitrio boni viri tribui-  
 tur: *tr. 9. q. 17 n. 57. 58. p. 77.*
- Probata bonorum extractione, eorum  
 valor per iuramentum suppletorium  
 liquidari debet: *tr. 9. q. 89 n. 1. p. 467.*
- De proximo liquidandum, pro liqui-  
 do jam habetur: *tr. 2. l. 8. c. 7. num. 22.*  
*p. 822.*
- Lis, seu iudicium rationum, an sit cri-  
 minale, civilevè? *tr. 4. l. 1. c. 1. n. 115.*  
*p. 12.*
- Litis consortes quinam dicantur? *tr. 1.*  
*l. 2. c. 11 n. 126. p. 255.*
- Litis consors numnè appellando, nul-  
 litatemvè opponendo, juret cæteris  
 ejusdem litis consortibus? *tr. 5. c. 1. n.*  
*28. p. 5.*
- Litis contestatio quid sit? *tr. 5. c. 20. n.*  
*23. p. 42.*; an, & quandò sit de sub-  
 stantia iudicii, quomodò, & an ha-  
 beat locum in iudiciis summariis, vel  
 criminalibus? *ibi n. 24. p. 42.*
- Citatio litis pendentiam inducit: *tr. 5.*  
*c. 4. n. 30. p. 23.*
- Lis, quæ non pendet, non est lis: *tr. 6.*  
*l. 1. c. 20. n. 4. p. 21.*
- Litis consortibus acquiritur jus per  
 sententiam: *tr. 6. l. 3. c. 7. n. 6. p. 88.*
- Beneficium ab uno ex consortibus im-  
 petratum aliis prodest: *tr. 6. l. 3. c. 3. n.*  
*8. 9. p. 72.*
- Via non est aperienda litibus: *tr. 1. l. 1.*  
*c. 6. n. 29. p. 100.*; imò reipublicæ in-  
 terest finem eis imponere, atque Ci-  
 ves in pace, & concordia custodire:  
*dict. n. 29. p. 100.*
- Lis nulla inter patrem, & filium esse  
 potest: *tr. 2. l. 7. c. 1. n. 13. p. 684.*
- Infelix litium ingressus, infelicior pro-  
 gressus, infelicissimus exitus: *tr. 3. l.*  
*6. c. 20. n. 2. p. 40.*; multos in pauper-  
 tatem deducunt, *ibi n. 3*; tùm Judi-  
 ces, tùm Scribæ, tùm Advocati in  
 litium certamine aëtivi esse volunt,  
*n. 4.*; & (quia utilitatem propriam  
 sequuntur) socii consolationis, non  
 passionis esse volunt, *n. 5. 6.*; & li-  
 tium expensæ quotidianæ sunt, *n. 7.*;  
 idèd litigantibus est opus sacco pecu-  
 niæ pleno, *n. 8.*; & tandem litium in-  
 commoda in *n. 17. p. 41.* invenies.
- Litis sumptus an tutor, bona adulti de  
 ejus consensu rétinens, teneatur per-  
 hibere adulto? *tr. 4. l. 2. c. 4. à n. 9. p.*  
*93.*, & latius in verb. *Sumptus.*
- Movendi, substinendiquè lites obliga-  
 tionem habent tutores, & curato-  
 res: *tr. 3. l. 6. c. 20. n. 1. p. 40. & n. 18.*  
*p. 41. & à n. 21. ad 25. p. 42. & n. 29. &*  
*seqq.*; & quousque? *tr. 5. c. 7. n. 1. 2.*  
*p. 31.*; quod ampliatur adèd, ut li-  
 tes cæptas, post tutelam finitam te-  
 neantur prosequi: *tr. 3. l. 6. c. 20. n. 19.*  
*p. 42.*; aliàs adversus eos exequetur  
 sententia contrà minorem inde-  
 fensum prolata: *ibi n. 26.*; limita si  
 justa causa movendi, vel substinendi  
 lites deficiat: *ibi num. 34. p. 43.*, &  
 in aliis casibus, quos *nn. seqq.* invenies.
- Ordo in maiorum litibus observatus,  
 observandus pariliter in litibus mi-  
 norum: *tr. 5. c. 20. n. 1. p. 39.*



- Lis ex lite suscitari non debet: *tr. 9. q. 32. num. 17. p. 193. & q. 56. num. 13. p. 324.*
- De contractu communicandi commodum litis motæ, movendæve: *tr. 9. q. 85. tot. à p. 452.*, ubi multa notata digna; litis quippè commodum sentiens sumptus debet solvere: *ibid. n. 20. p. 455.*
- Contestationi litis partes renuntiare nequeunt: *tr. 9. q. 36. n. 13. p. 204.*; sine enim litis contestatione iudicium non datur: *ibid. n. 12. p. 203.*; an autem requiratur litis contestatio, ut res fiat litigiosa? *tr. 9. q. 49. n. 23. p. 280.*; anve ex subterfugiis, aut tergiversationibus rei pro contestata habeatur? *n. 16. 22. & seqq. à p. 279.*; & an, si reus admittatur, per primam ejectionem, seu repulsam, lis contestata dicatur? *n. 24. p. 280.*
- Libellus an emendari valeat in replica? *tr. 9. q. 68. à n. 1. & à n. 18. p. 390. & à 392.*; an post litem contestatam variari queat? *ibid. n. 24. p. 280.*
- Literæ.* Literarum, sylabarumve defectus testamentum non vitiat: *tr. 1. l. 2. c. 4. n. 13. p. 188.*
- Literis dare operam Christiani novi multa gignit mala: *tr. 6. l. 2. c. 19. n. 20. p. 62.*
- Literæ cambii.* Eas scribens non liberatur, donec illæ fuerint solutæ: *tr. 2. l. 8. c. 9. n. 36. p. 830.*; etsi per acceptationem obligetur, ut obligatur, illas recipiens: *ibi n. 37. p. 380.*
- Quomodo solvendæ literæ cambii carceratorum in Sancto Officio? *tr. 7. cap. 17. Regim. confiscat. p. 391.*
- Litigiosum.* Res quandò litigiosa fiat? *tr. 2. l. 8. c. 24. n. 2. p. 866.*
- Ex divisione rei litigiosæ non incurritur in pœnam alienantium res litigiosas: *ibi n. 1. p. 866.*
- Locatio, & conductio* definitur: *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 1. p. 217.*
- Locatio bonæ fidei contractus est: *tr. 9. q. 27. n. 31. p. 140.*
- Solo consensu, sicut venditio, perficitur locatio: *tr. 9. q. 27. n. 10. 21. 29. & 37. à p. 136.*
- Scripturâ locatio non indiget: *tr. 9. q. 27. n. 39. p. 141.*
- Pœnitentiæ locus est in locatione: *tr. 9. q. 27. n. 38. p. 141.*
- Tractatus de locando à contractu differt: *tr. 9. q. 27. n. 17. p. 136.*
- Locatio, & conductio in dubio præsumitur contracta secundum consuetudinem: *tr. 2. l. 8. c. 25. n. 60. p. 870.*
- Pactum de renovanda locatione validum est: *tr. 9. q. 44. n. 4. p. 261.*
- Coloni quid habeant in re conducta? *tr. 9. q. 73. n. 8. p. 411.*
- An interdicta competant possessoria conductori expulso? *tr. 9. q. 73. tot. à p. 409.*, & in verb. *Spolium p. ...*
- Locatio ad triennium, aut novennium cum pacto de renovando in emphyteusim transit: *tr. 9. q. 44. n. 1. p. 261.*; in eaque locum habet caducitas: *ibid. n. 2. p. 261.*
- Locatio in plures annos pro unicâ habetur, etiamsi pensio distincta sit: *tr. 3. l. 7. c. 11. n. 26. p. 238.*
- Locatio ad longum tempus, seu quælibet alia alienatio ab emphyteuta facta, an nulla sit ipso jure? *tr. 9. q. 44. n. 5. 8. p. 282.*; & an ab ipso emphyteuta impugnari queat? *ibid. n. 6. 10. p. 262.*; & quid si locatio facta sit cum reservatione utilis dominii? *n. 7. p. 262.*; prohibitus alienare an ad longum tempus locare queat? *n. 8. p. 262.*; an ad longum locantes, cum non poterant, contravenire possint? *n. 12. p. 263.*; conductori ad longum tempus, etiam non melioranti, renovatio facienda est: *tr. 9. q. 44. n. 9. p. 262.*
- Mulier, soluto matrimonio, an teneatur stare colono mariti? *tr. 2. l. 7. c. 9. n. 52. p. 741.*
- An, volente marito, & usufructuario res dotales, & usufructus locare, præferri tantum pro tanto debeat mulier, & proprietarius? Negantes sequimur: *tr. 2. l. 3. c. 11. n. 30. 31. p. 756.*

- Locatione, an venditio sit quando fructus nascituri alienantur? *tr. 3. l. 7. c. 11. à n. 12. p. 236.*
- An, & quando colonus, primam locatione finitam, & de novo conducere volens, præferatur novo conductori? *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 77. p. 223. & n. 148. p. 228.*
- Restituere locatori rem conductam, locatione finitam, tenentur conductores: *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 120. p. 226*; alias pro expulsionem competunt locatori multa remedia, de quibus *num. 121. & seqq. p. 226.*
- Duobus uniusmet rei facta locatione, præfertur primus conductor: *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 162. p. 229.*; quod si detur jam rei locatæ traditio, præfertur qui traditionem habet, quantumvis sit in locatione posterior, modo ignoraret primam locationem: *ibi n. 166.*; si scienter, adhuc primus conductor, quamvis sine traditione, præfertur: *n. 164.* Locatio duobus, vel pluribus facta, quando intelligatur unicuique in solidum, ita ut pensionem unusquisque in solidum teneatur? *tr. 3. l. 7. c. 10. num. 172. p. 230.*
- Sublocare regulariter quit conductor: *tr. 3. l. 7. c. 11. n. 18. p. 237.*; modo ultra primæ locationis tempus non sublocet, vel personæ minus idoneæ, vel pactum contrarium non adsit: *ibi n. 19. p. 237.*
- Appellatio suspensiva quando detur à sententia expulsionis? *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 77. p. 223.*
- Rem communem locare an possit socius alio invito socio? *tr. 3. l. 5. c. 4. n. 44. p. 263.*
- Domum communem habitans an teneatur solvere logerium, seu pensionem? *uibi supr. it. n. 44. p. 263.*
- Ad longum tempus nequit pater bona adventitia filii locare; secus ad breve: *tr. 3. l. 2. c. 1. n. 75. p. 33.*; tutores autem, & curatores minorum res ultra triennium locare non valent: *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 160. p. 229.*; videndus à n. 153. p. 228; maxime immobilia: *l. 7. c. 2. n. 31. p. 143.*
- Sub hasta publicâ facienda est locatio de minorum bonis: *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 176. p. 230.*
- Quæ res locari possint à tutoribus, & curatoribus, ad quas personas, & ad quas non? *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 9. & seqq. p. 218.* Si quidem: Tutoribus, & curatores tenentur locare res minorum: *tr. 3. l. 7. c. 10. à n. 2. p. 217.*; & si sint plures tutores, unus solus locare valet: *ibi n. 7. p. 217.*
- Locationi ad modicum tempus, & debitis solemnitatibus factæ à tutoribus, & curatoribus stare tenentur minores facti maiores; secus si ad longum tempus, vel extra Regionis consuetudinem facta sit: *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 8. p. 217.*; limita in successore maioratus: *ibi n. 40. p. 220.*; & in rebus emphyteuticis, ac fœudalibus: *ibi n. 45. p. 221.*; & per tot. cap. invenies alias locationes, quibus stare, nec nè, teneantur rerum locatarum domini, quando eorum nomine ab aliis fuit facta locatio.
- De locandis orphanorum, orphanorumvè operibus: *tr. 3. l. 5. c. 12. tot. à p. 357.*; eorum, earumvè operas locare non possunt iudex, & scriba orphanorum: *dist. c. 12. n. 27. 28. p. 367.*; nisi sint iudicis, aut scribæ consanguinei: *ibi n. 29.* Pro quo tempore orphanorum operæ locari valeant? *tr. 3. l. 5. c. 12. n. 66. p. 373.*; & ad quid obigetur ad totam vitam operas suas locans? *tr. 3. l. 5. c. 13. n. 29. p. 383.*
- Si locans operas suas ob casum in eo contingentem eas præstare non possit, à præstatione mercedis liberatur conductor: *tr. 3. l. 5. c. 12. n. 59. p. 372.*; limita in Advocatis, Doctores, Ambasciatoribus, Tutoribus, Clericis, Medicis, Magistratibus: *ibi num. 60.* Idem respectu conductoris: *ibi n. 64. p. 373.*
- Locator, & conductor sibi ad invicem ratio.

rationes reddere debent; ille de re, vel operibus locatis; iste de re, & mercede: *tr. 4. l. 7. c. 13. n. 1. p. 205.*; locator etenim rem ad usum liberam tradere obstringitur, alias ad interesse obligatur: *n. 2.*; conductor operarum aliquam rem vehendam suscipiens, de eâ rationem reddere adstringitur: *n. 3. 4. 5.*; & an teneatur de mercibus madefactis? *n. 7. p. 206.*; & an tradens alio, quàm ei, cui dominus jussit, liberetur? *n. 6.*; an si feminaverit contra formam contractus? *n. 8.*; suscipiens merces vehendas, si id non faciat, vel pro parte faciat, utrùm teneatur ad interesse, & an rectè postulet mercedem? *n. 9.*; locator quando pensionem remittere debeat? *n. 10.* Conductor ut bonus pater-fam. re conducta uti debet: *n. 17. p. 207.* & in num seqq. exemplificatur.

Conductor rem tradere, & mercedem solvere (ptæter specialem conventionem, locivè consuetudinem) non tenetur, nisi locatione finita: *ibid. n. 28. p. 208.*; & si sine causa legitima prædium deserat, statim locator pro pensione agit: *n. 29. p. 208.* Quid agere debeat conductor, ut se liberet, si locator, locatione finitâ, rem locatam recipere nequeat? *n. 30. p. 208.* Quid de pensione, seu mercede, quando conductor, vel fructus non recipit, vel disiectam fecit? *n. 37. ad 39. p. 208.*

Conductionis contractus ad hæredes transit: *tr. 3. l. 7. c. 13. n. 25. p. 207.*; non ita contractus partiaris, quia societas est: *ibi n. 26. p. 207.*

Reipublicæ, vel Regis conductores quando teneantur in solidum? *tr. 3. l. 7. c. 13. n. 58. 59. 60. p. 209.*

De locatione bonorum carceratorum in Sancto Officio agitur in *tr. 7. cap. 12. regim. judic. confiscat. p. 388.*

Cætera extant in verb. *Alienatio, ac Emphyteusis p. 24. & 148.*

**Locupletatio.** Quando pupillus locuple-

tior factus dicatur, & quis id probare teneatur? *tr. 3. l. 6. c. 11. n. 16. 17. 18. p. 22.*

Nemo cum aliena jactura locupletari debet: *tr. 9. q. 68. num. 22. p. 393.*; quamvis sit minor: *tr. 9. q. 17. n. 48. p. 76.*

Possessor an præsumatur locupletior? Neutiquàm: *tr. 9. q. 14. n. 34. p. 60.*

Locus non tutus à nemine coacto est adeundus: *tr. 6. l. 2. c. 18. n. 2. p. 57.*; debet tamen pars congruo tempore protestare: *ibi n. 3. p. 57.*

Alia amplius jam tetigimus in verb. *Dies p. 123.*

*Longum tempus:* vide *Tempus longum.*

*Lucrum* amittere aliud est, aliud damnum pati: *tr. 1. l. 3. c. 3. n. 57. p. 296.*

*Lucrum cessans*, & *damnum emergens* quomodo probari debeat? *tr. 1. l. 3. c. 12. n. 78. p. 387.*; & videtis verb. *Interesse p. 221.*, ubi alia dedimus.

Cætera in verb. *Damnum emergens pag. 111.* jam tetigimus.

*Ludus*, quamvis licitus, solum pro recreatione permittitur: *tr. 2. l. 2. c. 10. n. 17. p. 203.*

Acquirens in ludo illicito restitutioni est obnoxius: *tr. 2. l. 2. c. 10. num. 15. p. 203.*

Tandem de ludi materiâ: *tr. 3. l. 4. c. 3. n. 78. p. 168.*; & *ibid. n. 77. p. 166.* *damna ludi invenies, nec non in tr. 8. p. læstr. 1. lect. 26. p. 147. & 148.*

*Liære* qui debeant in corpore, si non habeant in ære? *tr. 1. l. 4. c. 11. d. n. 101. ad 109. à p. 619.*

*Lunaticus* fruitur privilegio trahendi adversarios ad Curiam: *tr. 5. c. 3. n. 35. p. 18.*

## M

**M** *Aculati* omnes maculare intendunt: *tr. 6. l. 4. c. 13. num. 126. p. 234.*

*Mafoma* perversus à Judæis originem duxit: *tr. 6. l. 4. c. 13. n. 88. p. 228.*

Mm ij

lionis

- lionis fuit filius, mercatoris servus, hæretici Monachi discipulus: *tr. 8. palæstr. 1. lect. 29. p. 168. col. 1. in fin. & seqq.*, ubi de ejus ortu, & de initio ejus damnatæ legis. Veneno occisus fuit: *ibid. p. 169. col. 2. in pr.*
- Magister Navis**, & institor in quo à procuratore differant? *tr. 4. l. 7. c. 9. à num. 17. p. 179.* De quibusteneatur præfatus magister, & alia multa: *tr. 4. l. 7. c. 5. tot. à p. 137.; & l. 7. c. 9. n. 10. p. 178.*, quòd non tenetur post officium finitum; quid denique facere debeat, si casu fortuito ad alium portum, quàm destinatum, accesserit? *tr. 4. l. 7. c. 5. n. 108. p. 147.*
- Magistratus** ambire jure nostro prohibitum est: *tr. 1. rubr. part. 1. num. 40. p. 6.*
- Ad Magistratum** quis potius eligendus? *tr. 1. rubr. part. 1. à n. 1. & per tot. à p. 1. Exterus neutiquàm: ibid. n. 137. 141. & seqq. p. 18. & seqq.*
- Magnanimitas** definitur: *tr. 8. palæstr. 3. lect. 3. p. 352. col. 2. & p. 353. col. 1.*
- Magnates**, & coram Principibus polentes, quid observare debeant, ne à potentiâ ruant suâ? *tr. 8. palæstr. 1. lect. 24. p. 133. col. 1. & 2.*
- Magnificentia** definitur: *tr. 8. palæstr. 3. lect. 11. p. 418. col. 1.*
- Describitur magna multorum magnificentia: *dict. lect. 11 p. 422. col. 2. & seqq.*
- Majestas**. Reus Divinæ, seu humanæ Majestatis, ubi primùm delictum commisit, ipso jure suorum bonorum dominium perdit: *tr. 1. l. 4. c. 8. n. 51. p. 542.*; igitur nec libertatem dare valet: *ibi n. 52.*; nec remediis possessoriis agere: *n. 53.*; & alienando peccat: *n. 54. p. 542.*
- Maior pars** creditorum, non tantum inducias, sed partem debiti concedere, & remittere queunt: *tr. 1. l. 1. c. 5. n. 34. 35. à p. 96.* Sed an possit remittere totum debitum? *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 62. p. 266.*
- In popularibus maior pars non requiritur, ut omnes actionem persequantur: *tr. 6. l. 5. c. 4. num. 14. p. 292.*
- Maior pars** quod gerit, istud solum tenet: *tr. 9. q. 99. n. 15. p. 521.*
- Maioratus**, & fideicommissum apud Nos, & Hispanos iisdem judicantur regulis: *tr. 2. l. 2. c. 7. n. 1. p. 176.*
- Maioratus materia** (etsi postmodum taliter creverit, ut hodiè sit vastissima, ac subtilissima) à toto jure civili fuit incognita: *tr. 2. l. 2. c. 6. num. 1. p. 164.*
- Quandò dicatur maioratus, seu fideicommissum perpetuum, aut temporale? *tr. 2. l. 2. c. 6. n. 58. 59. p. 172.*
- In dubio potius masculinitatis, quàm agnationis præsumitur: *tr. 2. l. 4. c. 6. n. 132. p. 369.*; & in maioratu masculinitatis masculus ejusdem lineæ, quantumvis remotior, excludit fœminam: *ibi n. 134. 135. p. 369.*
- Maioratus verbum**, quas personas comprehendat? *tr. 9. q. 29. n. 73. p. 180.*; & *ibid. n. 72. p. 179.*, quòd virtualiter vocati ab institutore ejus consanguinei censentur, extinctis principaliter vocatis.
- Maioratus ratio** in quo consistat? *tr. 9. q. 40. n. 27. p. 230.*
- Maioratus constitutio** ex conjecturis probatur; & ex quibus, & quibus verbis? *tr. 9. q. 40. tot. à p. 224.*; ubi de onere missarum, & an unica sufficiat conjectura; & videtis verb. *Fideicommissum. p. 178.*
- Maioratus in bonis** secundi matrimonii ad favorem filiorum primi fieri nequit: *tr. 1. l. 4. c. 13. n. 45. p. 660.*
- Ut bona vinculata judicentur, sufficit, quòd in præcedentibus inventariis adscripta, vel divisa non reperiantur: *tr. 1. l. 1. c. 4. n. 32. p. 92.*; sive quòd cum tali qualitate scripta inveniantur: *n. 33.* Et quandò potius maioratus vinculata, quàm libera præsumantur? *tr. 1. l. 1. c. 10. n. 92. p. 141.*
- Maioratum avertere** nequit filius, dicendo excessisse patris tertiam: *tr. 1. l. 2. c. 11. n. 137. p. 256.*
- Successor maioratus**, an, & quandò ex illius

- illius bonis defuncti debita persolvere constringatur? *tr. i. l. 2. c. 12. n. 28. 29. p. 261.*
- An teneatur alere descendentes, fratres, ac sorores institutoris? Jam dedimus in verb. *Alimenta p. 26.*
- An dotare sorores, ab institutore descendentes, obstringatur? Etiam jam enucleavimus in verb. *Dos p. 137.*
- Nummè adstringatur conditiones, ac modos implere, quibus maioratus fuit institutus? *tr. i. l. 4. c. 7. num. 111. p. 521.*
- Hinc pullulat difficilima quæstio, an minor restituatur adversus conditionem, modumvè non servatum? *tr. i. l. 4. c. 7. à n. 112. ad 196. à p. 521. ad p. 531.; & ampliùs dicemus in verb. Restitutio p. 521.*
- An hæres insimul, & successor maioratus reivindicare valeat bona alienata à defuncto possessore, cujus est hæres? Disceptatur, & affirmativè resolvitur in *tr. i. l. 3. c. 8. à n. 122. ad 142. à p. 329.*
- Maioratus successor an possit ad redimendum censum, super bonis maioratus regiâ facultate impositum, alium ejusdem quantitatis absque facultate regiâ constituere? *tr. i. l. 4. c. 7. n. 14. p. 509.* Et an possit bona maioratus obligare ad solutionem usurarum dotis, cui ex regiâ facultate bona maioratus fuere obligata? *ibi n. 15. p. 509.* An possit à se ipso cessionem accipere pro censu à se redempto? *n. 16. p. 510.*
- Duplex consideratur persona in possessore maioratus: *tr. i. l. 4. c. 7. num. 18. p. 510.*
- Regressus competit possessori maioratus adversus illius bona obligantem cum regiâ facultate: *tr. i. l. 4. c. 7. n. 20. p. 510.* Obligans maioratum intrâ tempus destinatum illum redimere tenetur: *tr. i. l. 4. c. 7. n. 21. p. 510.; & in possessore maioratus redimente sufficit declaratio animi, ut maioratui prospicere non censeatur: ibi n. 22.;*
- & hæredibus redimentis census redemptus pertinet: *n. 23. p. 510.*
- Beneficium, *ne egeat*, an competat possessori maioratus? *tr. i. l. 4. c. 11. n. 93. p. 618.*
- Fiscus succedens in bonis maioratus illa retinere nequit, sed administratorem nominare debet cum iisdem qualitatibus in institutione requisitis: *tr. i. l. 4. c. 9. n. 16. 17. p. 564.; in vita autem confiscati fructus facit suos: ibi n. 49. 52. p. 569.; nisi instituens fiscum excludat: n. 50. Sed hæc clausula exclusionis à christiano novo apposita nihil operatur: n. 51. p. 570.*
- Ultimus maioratus possessor, attento stylo nostri Regni, nominare nequit possessorem in terminis, de quibus *tr. i. l. 4. c. 9. n. 18. p. 564.*
- Intentio institutoris maioratus est, ut familia sua decoretur: *tr. i. l. 4. c. 7. n. 38. p. 512.*
- Voluntas maioratum instituentis totum regit, semperquè sequenda: *tr. 9. q. 29. n. 79. p. 181.*
- Successio maioratus nequit esse in suspensio: *tr. 9. q. 29. n. 16. p. 165.; ex persona intrusa non regulatur: ibi n. 15. p. 165.; proximior remotiores excludit: ibid. n. 25. p. 167.*
- An agnationis maioratus dicatur institutus ex conjecturis? *tr. 9. q. 29. à n. 10. p. 164.*
- An in vita possessoris declarari possit futurus successor? *tr. 9. q. 29. n. 4. p. 163., & videtis verb. Agnatio, Fœmina, Linea, Masculus. p. 23. 189. 271. & seq.*
- Maioratus, legitimè transmissus, ad alium, vel ejus lineam, transire nequit: *tr. 9. q. 81. n. 8. 16. p. 438. & seq., ubi intelligitur.*
- Capacitas succedendi in maioratu, quoniam in tempore intervenire oportet? *tr. 9. q. 81. n. 6. & 15. p. 438. & seq.*
- De maioratu cum conditione habitandi in certo loco, videtis diction. *Conditio p. 86.*

*Quò ad institutionem.*

In condicillis institui nunquid valebit maioratus? *tr. 2. l. 5. c. 18. à n. 67. p. 572.*

De rebus dotalibus, & ipsamet scriptura dotali, poterit institui maioratus? *tr. 2. l. 7. c. 4. à n. 28. p. 706.*

Hæbræi poterant maioratus instituire, aut in eis succedere? Desiderat Author legem, quâ pro interdictione effemus, tum institutionis, tum successione respectu; & quare? *tr. 2. l. 6. c. 7. à n. 40 ad 42. p. 644.*

Conditiones necessariæ ad maioratus perpetuitatem semper appositæ, & repetitæ censentur: *tr. 2. l. 6. c. 7. n. 45. p. 645.*; igitur quando fit institutio in favorem familiæ, licet non omnes consanguinei sint vocati, omnes vocati censentur: *tr. 2. l. 2. c. 6. n. 56. p. 171.*

*Quò ad divisionem.*

Maioratus, fideicommissivè bona, an, & quando ad divisionem inter cohæredes pertineant? *tr. 2. l. 2. c. 6. tot. à p. 164.*, ubi *n. 2. p. 165.* invenies responsionem negativam, & in *numer. seqq.* varias ampliaciones, & limitationes; & *à n. 42. ad 46. p. 169.* disquiritur, an Princeps concedere valeat, ut bona ista fiant divisibilia? Limitabis, deficientibus vocatis, quippè tunc temporis penès ultimum possessorem manent bona libera, & divisibilia: *tr. 2. l. 2. c. 6. 47. p. 170.*; quod non procedit de consuetudine nostri Regni: *ibid. à n. 49.*; nisi maioratus, seu fideicommissus sit nominationis, seu electionis: *n. 53. 54. p. 171.*; vel cum fuerit institutus ad certum tempus, certas personas, certasvè generationes: *n. 58. 59. p. 172.*; vel cum fuerit institutus à viro, & uxore: *à n. 66. ad 69.*; vel si institutor aliter disposuerit: *n. 71. p. 173.*; vel si duo, uno egressu nascantur, quin primogenitus dignoscatur: *à n. 72.*; quid

autem quando maioratus unio est incompatibilis? *ibi à n. 88. p. 174.* Et nota, quòd maioratus per viam regulæ nunquam dividitur; idcirco quando eum dicimus divisibile, loquimur de ejus commoditatibus, quæ benè dividuntur: *tr. 2. l. 2. c. 6. n. 84. 87. p. 174.*

Maioratus à viro, ac uxore institutus, an reputetur duplex, vel unus, ita ut dividatur inter hæredes utriusque conjugis, vel spectet indivisibilis ad successorem unius? Si institutores nihil de hoc disposuerunt, dividitur; si disposuerunt, dispositum sequendum est: *tr. 2. l. 2. c. 6. à n. 66. ad 70. p. 172.*

*Quò ad alienationem.*

Maioratus, & fideicommissi bona alienationem respuunt: *tr. 2. l. 2. c. 6. n. 4. p. 165.*

*Quò ad successionem.*

Maioratus in dubio præsumitur institutus secundum ordinarias juris regulas, ac de successione regulari: *tr. 2. l. 2. c. 6. n. 18. p. 166.*; & ex persona institutoris regulatur successio: *l. 1. c. 3. n. 40. p. 19.*; quando Clericus, & Monachus ad ejus successionem censentur inclusi, aut exclusi? *tr. 2. l. 1. c. 10. à n. 61. ad 65. p. 88.*, ubi *n. 66.* quòd non admittantur in maioratu agnationis, extrà aleam disputationis est; & maioratus successore professo in Religione incapaci possidendi bona etiam in communi, devolvitur successio (cum pro mortuo habeatur) ad sequentem successorem: *tr. 2. l. 1. c. 10. n. 102. p. 92.*; & ad hoc, & aliud id genus, videsis verb. *Professio*, & verb. *Renuntiatio*, vers. *Quò ad ingredientem Religionem*; & an in maioratu succedatur jure transmissionis ex potentiâ fuitatis, sanguinis, jurisvè delibrandi? *tr. 2. l. 4. c. 8. n. 9. 10. à p. 379.*

& an succedant nondum nati tempore, quo successio devolvitur? *dict. c. 9. à n. 26. ad 25 p. 390.* Maioratus vel est perpetuus, vel temporalis: in illo, deficientibus omnino consanguineis institutoris, succedit fiscus: *tr. 2. l. 4. c. 14. n. 24. p. 422.* in isto, deficientibus etiam omnibus testatoris consanguineis, bona manent libera, & devolvuntur ad hæredes ultimi possessoris, sicut reliqua bona libera: *ibi n. 25. p. 425.*; quod, ut clarius percipias, & ne difficultas sistat, quando bona maneant libera, nec ne, videlicet *ibi à n. 26 ad 45. à p. 425.*

Proximitas ad successionem maioratus inspicitur secundum tempus mortis ultimi possessoris: *tr. 2. l. 2. c. 3. n. 36. p. 139.*; & videlicet verb. *Proximitas.*

In quibus casibus maioratus successor possit agere in vitâ possessoris, ut declaretur successor? *tr. 2. l. 2. c. 5. n. 88. 89. p. 163.* & *tr. 9. q. 29 n. 4. 5.*, & videlicet verb. *Successio*, vers. *Quò ad maioratus successionem p. . .*

*Quò ad vacaturam.*

Maioratus quandò vacet ad Coronam? *tr. 2. l. 2. c. 6. n. 4. p. 165.*

Cætera invenies in verb. *Proximitas*, *Incapax. p. . . & 213.*

Mala non sentire non est hominis; non ferre non est viri: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 263. p. 48.*; siquidem sedato animo mala audire debemus: *pulchrè ibid. n. 268. 269. p. 48.*

Semel malus, semper malus præsumitur in eodem genere mali: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 104. p. 121.*

Mala multa sequuntur ex eo, quòd Christiani novi literis dent operam: *tr. 6. l. 2. c. 19. n. 20. p. 62.*

Nullius mali sine socio solatium est, prout nullius boni possessio sine socio jucunda: *tr. 6. l. 4. c. 3. num. 11. p. 141.*

Ex duobus malis necessariis, minus est eligendum: *tr. 6. l. 4. c. 15. num. 25. p.*

*252. tr. 8. palæstr. 1. lect. 1. p. 4. col. 1. in pr.*

Mala prius provide cavenda, postea verò fortitudine ferenda: *tr. 8. palæstr. 3. lect. 1. p. 340. in pr.*

*Mala fides.* Quæ huc spectabant, in verb. *Fides p. 183.* adinvenienda sunt.

*Malitia* ubi radices egit, difficilis est exitus: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 105. p. 121.*

Malitia, ac dolus commodum præstare non debent: *tr. 9. q. 45. n. 17. p. 315.*

Obviandum malitiæ est: *tr. 9. q. 32. n. 1. p. 191. & q. 37. n. 1. p. 208.*

*Mandatum.* Mandare videtur qui, cum prohibere possit, non prohibet: *tr. 6. l. 4. c. 10. n. 5. p. 193.*

An, & quandò cohæres, consors, & conjunctus agere valeant in iudicio sine mandato? *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 76. v. 267.*; quod affirmativè sine hæsitacione procedit præstitâ cautione de rato: *ibi n. 77.*; quia cautione præstitâ, etiam si lis per cohæredes, vel consortes contestata non sit, ad solidam petitionem admittitur: *n. 78. 79.*; non tamen ei solvi potest, nisi quod ratione suæ portionis ei debetur: *n. 81.*; potest verum petere, quòd debitor cæterorum pecuniam deponat: *n. 82. p. 267.* Præstitâ cautione de rato annè admittatur cohæres ad agendum in iudicio cohæredis nomine, estò speciale mandatum requiratur, dummodò res sit individua? *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 94. 95. p. 269.* Conjunctus pro conjuncto in iisdem terminis, & etiam in nomine conjuncti restitutionem in integrum postulare poterit? *n. 96. p. 269.*

Cohæres agendo in iudicio, etiam in re individua, sine mandato alteris non infert præjudicium: *tr. 1. l. 2. c. 12. n. 100. p. 269.*; taliter, quòd sententia pro eo lata, cæteris prodest; contra, non officit: *ibi n. 101.*; imò gestum à cohærede, conjunctovè absque mandato invalidum est, si ratum non habeant cæteri: *dict. c. 12. n. 103. 104. p. 269.*

Qui-

- Quibusnè in casibus de jure speciale mandatum requiratur? *tr. 1. l. 4. c. 10. n. 70. p. 597.*
- Mandatum quomodo probetur, & quando ejus fines excedantur? *tr. 3. l. 7. c. 15. n. 48. p. 265. tr. 9. q. 24. à n. 7. p. 117.*, ubi *n. 8. 9.* de scriptura privata: *n. 10. 16. p. 118.*; de charta alba à mandante duntaxat subscripta: *n. 11.*; de epistola missiva: *n. 12.*; de confessione recipientis mandatum: *n. 13. p. 119.*; de testibus deputatione mandatarii intervenientibus: *n. 14. & 50. p. 119. & 123.*; de aliis testibus: *n. 15. & 20. p. 118. & 119.*; quid in mandato, tam ad negotia, quam ad judicia? Istud per epistolam non probatur: *tr. 9. q. 35. n. 7. p. 199.*; & quomodo apud nos probetur? *dict. q. 24. n. 39. p. 122.*, ubi etiam quomodo apud Hispanos? Illud per publicum instrumentum probari debet: *dict. q. 24. n. 40. p. 122.*; quamvis alius quicumque contractus per testes probetur: *dict. n. 41.*; mandatum subscriptum à mandante sufficit ad negotium extrajudiciale: *ibi n. 44. p. 123.*
- Ad lites præteritas quomodo probetur mandatum? *tr. 9. q. 24. n. 40. p. 122.*
- Quid importet clausula *cum liberâ* in mandato apposita? *tr. 1. l. 4. c. 10. à n. 67. ad 69. p. 596.*
- Mandatum cum liberâ quando curator habere censeatur? *tr. 3. l. 4. c. 10. n. 53. p. 212.*
- Mandatum à lege speciale cum liberâ habent tutores, & curatores: *tr. 3. l. 7. c. 15. num. 5. p. 263. & num. 18. p. 264.*
- An procurator, etiam cum liberâ, confitendo possit præjudicare domino? *tr. 9. q. 88. n. 8. p. 465.*
- Mandatum generale cum liberâ non sufficit ad ea, in quibus speciale requiritur? *tr. 6. l. 3. c. 13. n. 2. p. 99.*
- Speciale requiritur ad prorogationem jurisdictionis: *tr. 6. l. 3. c. 13. n. 6. p. 100.*; idem ut præjudicetur domino consentiendo in judicem suspectum: *ibi n. 7.*, intelligendo ut in *n. 8.*; idem ad opponendam recusationem: *dict. c. 13. n. 3. p. 99.*; nisi iudex sit de jure suspectus, tunc nanque non requiritur speciale mandatum: *ibi num. 13. p. 100.*
- Sine mandato, seu procuracione potest vir agere, & defendere uxorem in judicio: *tr. 3. l. 4. c. 5. n. 13. p. 195.*
- Mandatum ad verosimilia, de quibus mandans interrogatus respondisset, extenditur: *tr. 4. l. 6. c. 2. n. 35. p. 16.*; in uno siquidem mandato jussum censeatur illud, sine quo alterum expediri nequit: *ibi n. 33. p. 15.*; & an mandatum ad litem, solummodo extendatur ad primam instantiam? Affirmantes indemnes eunt: *n. 21. p. 14.*; nisi adsint verba apta ad utramque instantiam comprehendendam: *ibi n. 22. p. 14.*
- Suscipere mandatum à principio nemo invitatus cogitur: *tr. 4. l. 6. c. 2. n. 26. p. 15. & tr. 9. q. 99. n. 38. p. 525.*; accipiens tamen, & non implens, ad damna, & interesse, fructus, & litis expensas obstringitur: *ibi n. 27.*; accipiens mandatum ad investiendas pecunias, si data occasione non faciat, ad fructus, & quantum interesset habere investiendum, obligatur: *n. 28.*, & multò fortius ad maius interesse obstringitur, si pecuniam investiendam in proprios usus convertat: *n. 29.* Excusatur tamen si diligentias fecisse, & occasionem non invenisse probet: *ibi n. 30.*; eo, quòd ea non adimplens, quæ vigore mandati virtualiter adimplere debet, teneatur, prout exemplificatur in constituto ad locandum, qui pensionem non exegit: *ibid. n. 31.*; & in constituto ad vendendum, si habita fide de pretio vendat: *n. 32. p. 15.*
- Quibus in casibus mandatum scripturâ egeat? *tr. 4. l. 6. c. 2. n. 81. 82. p. 20.*; per privatam scripturam, per epistolam, per testes, & præsumptiones an probetur? *ibi n. 83. 84. 85. p. 20.*



- Mandans, & mandatarius pro unâ, eademquè persona habetur: *tr. 4. l. 6. c. 2. n. 54. p. 17.*; quamvis actus mandanti, & non exequenti tribuatur: *ibi n. 55.*; & ob id contrahens non indiget esse sollicitus de conversione pecuniæ in causam in mandato expressam: *n. 56. p. 17.*
- Nummè in actione mandati veniat interesse? *tr. 4. l. 6. c. 2. à n. 120. ad 124. p. 24.*; & an lucrum cessans, & damnum emergens? *n. 125. p. 24.*
- Mandatum ad recipiendas pecunias ad cambium, quandò consumetur? *tr. 4. l. 6. c. 2. n. 20. p. 14.*
- Quomodum mandans actione directâ agere valet, ita etiam actione contrariâ mandati conveniri potest: *tr. 4. l. 4. c. 1. n. 24. p. 230.* Si duo negotia inter se diversa mandata sint, mandatarius pro utroque in diverso libello, invito reo, agere quit: *n. 26. p. 231.*; non autem sic quando una summa in contractu deprehenditur: *ibi n. 27. p. 237.*
- Adversus mandatarium agi potest post susceptum mandatum cessantem, ut expediat: *tr. 4. l. 6. c. 2. n. 67. p. 18.*; contra excedentem, ut illud observet, & custodiat: *ibi n. 68.*; nec non, finito mandato, ut rationem reddat, & restituat, quod consequutus fuit, sive justè, sive per judicis inscientiam: *n. 69.*; & similiter, ut quæsitæ actiones cedat: *n. 70. p. 19.*; & denique, ut damnum datum refarciat: *n. 71.*; de populo quilibet in judicio sine mandato rationes exposcere valet: *tr. 4. l. 1. c. 5. n. 6. p. 48.*
- Affecurationis mandatum, sive de capiendo, quòd vulgò appellatur *mandado de segurança*: vide sis verb. *Carceratio. p. 51.*
- Mandatum in arduis non præsumitur: *tr. 7. c. 9. n. 46. p. 65.*
- Mandatum ad capiendam possessionem quâ formâ fieri debeat? *tr. 9. q. 24. n. 2. 45. 46. à p. 117.*; si quidem mandatum nullum ex defectu formæ, nullum producit effectum: *ibid. n. 6. p. 117.*
- Quæ ex animo mandantis tantum pendent, viva voce mandari queunt: *tr. 9. q. 24. n. 36. p. 121.*, ubi exemplificatur.
- Mandatum generale ad specialia non extenditur: *tr. 9. q. 88. n. 9. p. 465.*; maximè in præjudicialibus: *ibi n. 10.*
- Mandatum speciale requiritur ad donandum: *tr. 9. q. 35. n. 6. p. 199.*
- De mandato de solvendo locuti erimus in verb. *Sententia p.*
- Quomodò revocetur? *tr. 4. l. 6. c. 2. n. 101. p. 22.* Datum simpliciter an revocetur quodcumque dominus voluerit? Quis ambigit? *ibi n. 102.*, ubi etiam invenies quomodò tacitè, quomodovè expressè revocetur; & *n. 103. 104.* quandò mandantis, aut mandatarii morte extinguatur? Si res integra non sit inhælitanter ad hæredes transit: *ibid. n. 104. p. 22.*
- Utrum morte mandantis extinguatur mandatum? Institoris, certè quidem; magistri verò Navis, minimè: *tr. 4. l. 7. c. 9. n. 18. p. 179.*
- Mandatum morte mandantis finitur: *tr. 2. l. 6. c. 9. n. 4. p. 657. l. 7. c. 1. n. 91. p. 688. tr. 7. c. 24. n. 3. p. 328.*; sed non finitur morte ignorata: *tr. 2. l. 6. c. 1. n. 95. p. 595.*; nec quò ad hoc, ut mandatarius nequeat perficere ea, quæ incepit in vita mandantis: *tr. 2. l. 6. c. 9. n. 44. p. 660.*
- Mansuetudo* quid sit? *tr. 1. rubr. part. 2. n. 195. p. 42.*, quomodò cum rigore miscenda sit? *ibi n. 196. p. 42.*
- Manumittere* potest pater servum apud suum filium-fam. Magistratum: *tr. 6. l. 4. c. 8. n. 75. p. 178.*
- Manutentio*, & retentio bonorum administrationis, tam ante, quàm post rationes redditas, an competat tutoribus curatoribus, & reliquis administratoribus? Te manu duco ad *tr. 4. l. 5. c. 7. tot. à p. 361.*
- Maritus* interficiens uxorem, etsi adulteram, omni caret lucro: *tr. 2. l. 1. c. 11. n. 99. p. 102.*

An gaudeat titulis, insigniis, & nobilitate uxoris? Aspice verb. *Nobilitas*, vers. *Vir nihil*. p. 600 v. 5 v. 1303.

Apud maritum est dominium, & bonorum omnium administratio, matrimonio constante: *tr. 2. l. 6. c. 2. n. 1. p. 602. c. 3. n. 26. p. 614. c. 5. n. 68. p. 628.*; sive matrimonium sit contractum secundum morem Regni, sive secundum jus commune: *tr. 2. l. 6. c. 2. n. 2. p. 602.*; ast nec ideo potest mobilia alienare sine uxoris consensu: *ibi n. 3. 4.*; & non sufficit consensus tacitus, verum debet esse expressus, nisi mulier per decem, pluresve annos post alienationem taceat: *n. 5. 6. p. 603.*; ita ut uxor possit rem immobilem sine consensu suo alienatam vindicare, quin illius pretium refundere teneatur: *n. 7.*, intelligendo ut in *n. 67. & seqq. à p. 607.*; quod etiam procedit in permutatione, quoniam species alienationis est: *ibid. n. 8. 9.*, in transactione: *n. 10.*, in divisione: *n. 11. 12.*, in promissione de vendendo: *n. 13.*, in hypotheca: *n. 14 p. 603. & n. 86. 87. p. 608.*, in datione in solutum: *n. 15.*, in confessione à marito facta in præjudicium uxoris: *n. 16.*, in compromisso: *n. 17.*, in distractu: *n. 18.*, in locatione ultra decem annos: *n. 19. p. 604.*, in annuis redditibus: *n. 20.*, in actionibus ad mobilia: *n. 22.*, in pecunia destinata ad emptionem prædiorum: *n. 23.*, in pecunia in banchis Camporum posita: *n. 25.*, in censu redimibili: *n. 27.*, in navibus: *n. 29.*, & maiori cum ratione in rebus dotatis: *à n. 31.*, & latius diximus in verb. *Dos* p. 137; & non solum haud tenet alienatio sine consensu uxoris, sed nec pœna à marito promissa in casu, quo mulier assensum non præstitisset alienationi: *num. 47. p. 605.*; & matrimonio vigente potest uxor de consensu viri rem alienatam vindicare: *n. 49.*, ubi quid si illum neget? Limitatur conclusio, suasque ampliaciones, si maritus sine

uxoris consensu aliqua bona mobilia acquisivit, & ad retrovendendum se obligavit, quia illa potest distrahere sine uxoris consensu: *tr. 2. l. 6. c. 2. n. 64. p. 609.*; & similiter potest hæreditatem repudiare: *ibi num. 65.*; vendere rem, quam defunctus, cujus est hæres, vendere promiserat: *n. 66.*; & quando uxor fuerit fariofa, vel aliter incapax ad præstandum consensum: *n. 83. p. 608.*; & quando uxor consentire recusat, & iudex licentiam præstat: *n. 84.*; & in venditione, seu renuntiatione officiorum, in quibus marito non est opus uxoris consensu: *n. 85.*; & in alienatione bonorum datorum eâ lege, ut maritus possit de illis disponere, etiam uxorem contradicente: *n. 98. 99.*; & postquam matrimonium est iudicio Ecclesiæ segregatum: *n. 101. 103. à p. 609.*

In iudicio litigare super rebus immobilibus, nec vir, nec uxor queunt sine utriusque iussu: *tr. 2. l. 6. c. 2. n. 51. p. 605.*

Pro oneribus matrimonii vir capit fructus: *tr. 2. l. 6. c. 4. n. 18. p. 621.*

Molendinum, turrin, domum, aut quamlibet aliam rem in melius commutare, pristinam formam ædificii mutando; facere fenestram, rem reficere, prædium, & domum destinatam ad locandum, colere, & habitare, an valeat maritus invitâ uxore? Affirmativè: *tr. 2. l. 6. c. 5. n. 72. 74. 75. p. 629.*

Nequit unus conjux, altero invito, Ordines sacros suscipere, Religionemvè profiteri: *tr. 2. l. 6. c. 8. à n. 31. p. 649.*

Sequi maritum quibus in casibus non teneatur uxor? *tr. 2. l. 6. c. 8. ex n. 72. p. 653.*

Divisionem bonorum an exposcere queat vir, ubi primùm uxor fuit incarcerata in Sancto Officio, non lpetatâ sententiâ? Nullatenus: *tr. 2. l. 6. c. 7. n. 37. 38. p. 644.*

Maritus approbat, quod non improbat:

bat: *tract. 2. l. 6. c. 5. num. 96. p. 630.*

Non aliter, ac uxores, tenentur viri continentiam servare: *tr. 8. palaestr. i. lect. 11. p. 49. col. 2.*

Maritus an dotis fructus retrò donare valeat? *tr. 9. q. 1. n. 10. 12. 30. à p. 3.*; an dotem? Videlis *Dos p. 137.*; an usumfructum, quem habet in filiorum bonis? Videas *Usumfructus p. ...*; an renuntiare valeat in uxoris præjudicium? Nequaquam: *tr. 9. q. 4. n. 3. p. 15.*

Nunquid maritus poterit revocare alienationes à se factas sine uxoris consensu? *tr. 9. q. 50. tot. à p. 382.*, & vide sis verb. *Alienatio*, ac *Heres p. 24. & 205.*

Maritus, ac uxor sunt correllativi, dispositumquè in uno ad alium extenditur: *tr. 9. q. 50. n. 6. 10. p. 283. & seq.*; duo in una carne sunt: *tr. 9. q. 76. n. 9. p. 417.*; an aliquandò diversæ personæ reputentur? *ibi n. 10. p. 417.*, & in verb. *Emphyteusis p. 148.*

Masculus quandò fœminas excludat, nec ne? *tr. 9. q. 29. tot. à p. 160.*, & in verb. *Gradus. p. 202.*

Mater secundò nubens, non petito tutore, an, & quandò à filii successione privanda veniat? *tr. 3. l. 3. c. 9. tot. p. 126. & c. 10. n. 9. p. 133.*

Matres sunt certæ, patres incerti: *tr. 3. l. 3. c. 5. n. 5. p. 104.*; & ratio in *num. 7. 9. 10.*

Maternitas quomodò probetur? *tr. 5. c. 4. n. 24. p. 23.*

Materia vetus non attenditur: *tr. 4. l. 8. c. 5. n. 56. p. 241.*; nisi novis vestiatur circumstantiis: *n. 57.*; vel quando est materia super qua, estò allegata, testes non fuere producti: *ibid. n. 58. p. 241.*

Matrimonium definitur: *tr. 8. palaestr. i. lect. 10. p. 38. col. 2.*

Ab omni jure stabilitum: *dict. lect. 10. p. 39.*

Putativum quale fit? *tr. 3. l. 2. c. 1. n. 53. p. 29.*

Consummatum quale? Infra invenies.

Matrimonium in genere.

Quid perquirendum sit, ut nuptiæ feliciter contrahantur? Sanguinis puritas, recti mores, adæquata ætas, nobilitas, & qualitas, dos, & divitiæ: *tr. 3. l. 5. c. 17. à n. 52. p. 421.* Insuper eligenda est uxor cum qualitatibus, de quibus in *tr. 8. palaestr. i. lect. 10. tot. à p. 38.*, quæ, videlicet, sunt: honestitas, pauci anni, non nescia, nec ingeniosa, nec ingenii acumine fruens, nec loquax, nec rixosa; ast, quòd amabilis præsentia sit, ita ut neque admodum pulchra, neque omninò turpis, seu formâ carens; quòd honestè induat se, sit recepta, vulgò *Recolbida*, laboratrix, & non desidiofa; & tandem quòd æqualitas adsit in qualitate, & puritate sanguinis: *ibid. p. 40. col. 2. & seqq.*

Archidamus, Ephesi Rex, damnatus acerbâ fuit pœnâ per id, quod turpem, vulgò *Peya*, uxorem duceret: *tr. 8. palaestr. 2. lect. 2. p. 257. col. 1.*

Quomodò se se habere debeant uxor cum viro, & vir cum uxore? *tr. 8. palaestr. i. lect. 11. tot. à p. 47.*

Matrimonium ludo, navigationiquè assimilatur: *tr. 8. palaestr. i. lect. 10. p. 38. col. 2.*

Cur olim in nuptiis adhiberetur ignis, & aqua? *tr. 8. palaestr. i. lect. 11. p. 49. col. 1.*

Scire nubere, & decedere est actus valdè prudentialis: *tr. 8. palaestr. i. lect. 10. p. 40. col. 2.*

De matrimonio, ac dote orphanæ, & orphani congruenter quærendo, quærendavè; ac de personis, quibuscum rectè, nec ne, matrimonium contrahant; & de pœnis judicium, ac curatorum, qui eos indignè matrimonio tradunt: *tr. 3. l. 5. c. 17. tot. à p. 411.*

Educatione liberorù primi matrimonii privatur mater convolans ad secunda vota: *tr. 3. l. 5. c. 3. n. 32. & seqq. p. 243.*: secus pater, qui neque educatione,

neque tutelâ, neque administratione bonorum filii privatur: *ibid. num. 46. p. 245.*

De jure nostro matrimonium eximit filios à potestate patris: *tr. 9. q. 54. n. 50. p. 307.*; & sic minor per matrimonium fit maior: *tr. 5. c. 1. n. 16. p. 4.*

De successione filiorum ex matrimonio putativo, vel clandestino natorum, vel ex parentibus, qui simplicis castitatis votum emisissent, vel ex parentibus legitimo matrimonio conjunctis, postquam vir sacros suscipit Ordines, uxorvè in Religione professionem emisit, sermonem invenies infrâ in verb. *Successio p.*

Liberi arbitrii favor potior, quam matrimonii est: *tr. 2. l. 1. c. 11. n. 18. p. 96.*

Matrimonium adversus vagas libidines medicamentum est: *tr. 1. in rubr. part. 3. n. 32. 33. p. 56.*

Uxorati debent esse quicumque iudices: *tr. 1. rubr. part. 3. n. 30. p. 56.*; & fortius iudices orphanorum: *ibi n. 29.*; & in *n. 31.* referuntur damna, quæ sequuntur, quia Ministri cœlibes sint.

Pater, vel mater secundò nubens quæ teneatur, quævè non teneatur prioris matrimonii reservare filiis? *tr. 1. l. 4. c. 13. n. 16. p. 652.* & à *n. 32. p. 658.* & à *n. 49. p. 660.*, & sermo nobis erit in verb. *Reservatio p. ....* Possunt hæreditatem accipere ex testamento filii prioris matrimonii: *ibi n. 59. p. 661.*; & in hoc casu cessat reservatio proprietatis: *n. 60.*, & *n. 61.* quare cesset? Pater (adhuc loquimur quando secundò nubit) nequit dotare de lucris secundi matrimonii filiam habitam ex primo: *ibid. n. 42. p. 659.*; nec alimenta præstare: *n. 43.*; nec maioratus facere ex bonis secundi matrimonii ad favorem filiorum primi: *n. 45. p. 660.*; sed an cogatur filiis usumfructum restituere ubi primùm uxorati fuerint? *n. 46.*; nec eorum renuntiatio jurata extenditur ad bona, quæ à lege primi matrimonii filiis reservantur: *n. 47.* Mater non amittit pro-

prietatem remunerationis sibi à marito factæ: *tr. 1. l. 4. c. 13. n. 37. p. 659.*; quam dotem marito dare queat? *ibi n. 41. p. 659.*; non privatur bonis, quæ filius aliunde habuit: *n. 62. p. 661.*; secundò nubens de licentiâ viri evitat pœnas secundò nubentium: *num. 63. p. 662.*; similiter quando in testamento data est tutrix cum alio: *n. 64.*; vel legitimus tutor adesset: *num. 65. p. 662.*

Mulier post mortem viri luxuriosè vivens secundò nubentium pœnas incurrit: *tr. 1. l. 4. c. 13. n. 53. p. 660.*

Optans aptè nubere, pari nubat: *tr. 6. l. 4. c. 15. n. 21. p. 251.*

#### Quò ad celebrationem, & communicationem.

Matrimonium consensus, non concubitus facit: *tr. 2. l. 7. c. 6. n. 19. p. 722.*

Contrahitur in nostro Regno, vel in forma legis, vel constituta dote, & arrhis: *tr. 2. l. 7. c. 8. à n. 1. p. 734.*; & cum non constat qualiter contractum fuisset, intelligitur contractum in forma legis, seu juxtà Regni consuetudinem: *tr. 2. l. 7. c. 15. n. 3. p. 774. tr. 9. q. 54. n. 42. p. 306. & q. 82. n. 1. p. 440.*; sic verò non est quando celebratum in forma juris communis ostenditur per publicam scripturam: *dict. q. 82. n. 1. & 6. p. 440. & seq.*

Si primo modo contrahatur, omnia inter conjuges communicantur bona: *tr. 2. l. 6. c. 1. à n. 3. p. 587. & l. 7. c. 15. n. 4. 5. 6. 19. à p. 775.*; & communicantur etiam corpora: *dict. c. 1. n. 6. p. 587.* Cætera in verb. *Communicatio p. 79.*

Si secundo modo contrahatur, juxtà pacta nuptialia communicantur acquæstus: *tr. 2. l. 7. c. 8. n. 12. p. 735. & l. 7. c. 16. n. 1. p. 778. & l. 6. c. 1. n. 16. p. 588.*; eo, quòd liberum unicuique sit quibuscumque pactis, legibus, conditionibusvè placuerit, matrimonium contrahere: *tr. 2. l. 6. c. 4. n. 16. p. 621. l. 7. c. 5. à n. 1. p. 715.*; nisi sint pacta, quæ

- quæ enumerantur in *dict. c. 5. ex n. 50. p. 719.*; & , si nulla dentur pacta , nil communicatur : *tr. 2. l. 7. c. 8. à n. 51. p. 738.* , ubi intelligitur.
- An celebrato , & consummato matrimonio in formâ legis , seu , ut communiter dicitur , per chartam medietatis ; sit in potestate conjugum ad contractum dotis , & arrharum redire ? Negantium dogma amplectimur : *tr. 2. l. 6. c. 1. n. 147. 148. p. 599.*
- Inæqualitas inter contrahentes non impedit matrimonium : *tr. 2. l. 1. c. 4. n. 60. p. 33.*
- Num consistere valeat inter liberum , & servum ? Neutiquam de jure civili ; utique de jure canonico : *tr. 2. l. 1. c. 3. n. 44. 45. p. 20.*
- Si matrimonium occultè contrahitur , cum scientia impedimenti contractum præsumitur : *tr. 2. l. 1. c. 2. n. 12. p. 9.*
- Ut matrimonium invalidum mediante dispensatione validum eveniat , iteratum postulat contrahentium consensum : *tr. 2. l. 1. c. 4. n. 93. p. 36.*
- An validum sit pactum in capitibus matrimonialibus appositum , per quod vir obstringitur ad in certo loco habitandum ? Affirmat communis opinio , de quâ in *tr. 2. l. 6. c. 8. n. 73. p. 648.*
- An curator cum adultâ matrimonium valeat celebrare ? Neutiquam de jure civili , & Regio ; utique de jure canonico : *tr. 3. l. 4. c. 10. n. 72. p. 213.* Et an tutor , vel curator , eorumvè filii possint pupillis nubere ? *tr. 3. l. 5. c. 17. à n. 5. p. 417.*
- Matrimonii contractio postulat 12. annos in fœmina , 14. in masculo , & non antea , nisi malitia ætatem suppleat : *tr. 3. l. 5. c. 8. n. 62. p. 307.* ; ad quod sufficit , quòd sit inceptus ultimus præfatorum annorum dies : *ibid. n. 63.* Idem est intestamenti : *ibi n. 64. p. 307.*
- Expedit ut citius fœminæ , quàm masculi matrimonio collocentur ; & quare ? *tr. 3. l. 5. c. 17. n. 1. 2. p. 416. & tr. 8. palæstr. 1. lect. 15. p. 76. col. 1. & 2.* ; sed qualis ætas ad nubendum aptior sit ? Invenies in *tr. 8. palæstr. 1. lect. 10. p. 41. col. 1.*
- Matrimonium contrahens minor 25. annorum absque licentiâ judicis , adhuc ad orphanorum judicem declinare valet : *tr. 5. c. 1. n. 15. p. 4.*
- Quid si orphanus , orphanavè minor 25. annis nubat sine judicis auctoritate ? *tr. 3. l. 5. c. 17. n. 41. p. 420.*
- Libertas matrimonii numnè in totum , nec ne , impediri valeat ? *dict. c. 17. n. 3. 4. p. 416.* Siquidem matrimonium liberum est liberis : *tr. 6. l. 4. c. 15. n. 1. p. 247.* ; ita tamen , ut suâ liberâ potestate non abutantur : *ibid. num. 29. p. 253.* ; parentes enim jus habent ad laudabiles dirigendas , & ignominiosas filiorum nuptias vetandas : *ibid. n. 7. 8. & per tot. cap. p. 248.* ; intelligendo autem ante sponsalia validè inita ; quod si fuerit postea , consule dictum *cap. 15. à n. 35. p. 254.* : ita taliter , quòd lethaliter peccent filii , filiarvè , si invitis parentibus contrahant : *ibi n. 9. p. 249.* ; filiar namque sine eorum consensu ante viginti quinque annos expletos nubentes , vel in corpus suum peccantes exhæredantur : *ibi à n. 10.* : parentes verò tantum admonitionibus , precibus , consiliis , minisvè paternis , non autem tormentis , carcerationibus , mortis metu , aut similibus possunt coercere filios , ut contrahant , vel non , matrimonium : *ibi n. 33. p. 253.*
- In matrimonio contrahendo maturius consilium requiritur , quàm in cæteris omnibus rebus peragendis : *tr. 6. l. 4. c. 15. n. 20. p. 251.*
- Prælati potest per censuras coercere impediens nuptias : *tr. 6. l. 4. c. 15. n. 2. p. 247.* : ast non potest procedere contra parentes cum ignominiosas filiorum nuptias impediunt ante sponsalia validè inita : *ibi n. 3. 7. p. 247.* ; nec quando pater justâ de causâ , & non malitiosè impedit : *ibi n. 23. 24. p. 251.* ; aliàs dabitur bellum justum inter parentes , & Prælatum : *ibi n. 4. 5. p. 248.*

Prælati non debet esse facilis in omit-  
tendo legitimis denuntiacionibus: *tr.*  
*6. l. 4. c. 15. n. 27. p. 252.*

Ecclesia, dum matrimonia clandestina,  
vel prohibita impedit, matrimonii  
non violat libertatem, sed ad melius  
dirigit: *dict. c. 15. n. 13. 17. p. 250. &*  
*251.*

*Quò ad consummationem.*

Quando censeatur matrimonium con-  
summatum, nec ne? Modeste reti-  
ceo, tequè remitto, & veluti manu  
duco ad *tr. 2. l. 1. c. 11. n. 92. p. 101.* Tan-  
tum tibi enuntio, quòd pro consum-  
mato habetur, quando per alterutrum  
fletit, quominus consummaretur:  
*ibid. n. 94. p. 102.*; & quòd per copu-  
lam violentam itidem consummatur:  
*tr. 2. l. 6. c. 1. n. 100. in fin. p. 595.*

*Quò ad separationem, & dissolutionem.*

Matrimonium ratum dissolvitur per  
professionem in Religione: *tr. 2. l. 1.*  
*c. 6. n. 98. p. 59.*

Matrimonii consummati quando sit li-  
cita separatio? *tr. 2. l. 4. c. 13 à n. 46. ad*  
*48. p. 420.* Discas ulterius, duplicem  
esse separationem, sive, pressius lo-  
quendo, aliam esse separationem,  
aliam dissolutionem: & hoc cogno-  
to, separatur matrimonium quòd ad  
thorum, & quòd ad communicatio-  
nem bonorum, propter hæresis, &  
apostasiæ crimen ab alterutro conju-  
gum commissum: *tr. 2. l. 6. c. 7. n. 50. 52.*  
*p. 645.*; & non tantum iudicio Eccle-  
siæ, verum adhuc autoritate pro-  
pria ex parte conjugis innocentis;  
solvitur etiam hoc modo per ingres-  
sum Religionis, etiamsi alter conjux  
maneat in sæculo, copulâ non sequu-  
tâ: *tr. 2. l. 7. c. 6. n. 17. p. 722.*; copulâ  
verò sequutâ nec ita dissolvitur: *ibi*  
*n. 18.* Quòd ad vinculum verò nullo in  
casu dissolvitur, nisi anima à corpo-  
re separetur: *tr. 2. l. 6. c. 8. n. 3. 17. p. 646.*

647.; morte autem accedente, quò  
ad vinculum, quò ad thorum, atquè  
quò ad bonorum communicationem  
solvitur: *tr. 2. l. 6. c. 9. à n. 6. 8. & seqq. à*  
*p. 657.*; ita taliter, quòd licet resur-  
gat præmortuus conjux, non recu-  
peret conjugem superstitem: *ibi n.*  
*24. p. 658.* Non dissolvitur etiam  
quamvis omnia unius conjugis bona  
ad instantiam creditorum vendan-  
tur: *tr. 2. l. 6. c. 8. n. 5. 9. 11. p. 646.*; nec  
per decoctionem: *n. 7.*; nec per ta-  
citam, vel expressam conjugum vo-  
luntatem: *n. 13. 14. 16.*; nec per ex-  
communicationem maiorem: *n. 24.*  
*p. 648.*

Reliqua jam dedimus in verb. *Divor-*  
*tium p. 129.*

*Medicina.* In hac facultate partem per-  
filaticam, quâ quis ab ægitudine  
præservatur, scire debent omnes:  
*tr. 8. palæstr. 2. lect. 9. p. 239. col. 1.*

*Medicus* æquè delinquit omittendo me-  
dicinas utiles, atque offertando ma-  
las: *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 143. p. 524.*

*Medicus* cum ægroto haud ritè contrã-  
hit: *tr. 2. l. 5. c. 6. n. 164. p. 484.*; ritè  
tamen ab eo instituitur hæres, vel  
ab eo legatum relinquatur: *ibi num.*  
*165.*

*Medici*, aut Chyrurgi nequeunt esse  
Cristiani novi: *tr. 6. l. 4. c. 14. n. 7. p.*  
*239.*

*Melioramenta* facta in emphyteusi inter  
hæredes dividuntur, prout cætera  
bonalibera: *tr. 2. l. 2. c. 8. n. 117. p. 193.*  
sunt enim melioramenta propria il-  
lius, qui illa fecit, & post ejus mor-  
tem ad suos pertinent hæredes, & in-  
ter eos dividenda sunt: *tr. 2. l. 3. c. 8.*  
*à n. 2. p. 312.*; non solum facta in re-  
bus propriis, sed & in alienis: *ibi à n.*  
*3. usque 11. p. 313.*; & in bonis Regiæ  
Coronæ: *n. 12.*; in bonis emphyteu-  
ticis: *n. 13.*, quod intelliges *usque ad n.*  
*28.*; in bonis maioratûs: *à n. 29. ad*  
*39. à p. 315.*; in rebus dotalibus: *n. 40.*  
*p. 316.*; in rebus, de quibus habetur  
ususfructus: *n. 41.*; in rebus oneri mis-  
farum

sarum subiectis: *n. 54. p. 317.*; & idem dicendum de meliorationibus factis ab Episcopo, Prælato, Clerico, beneficiato, depositario, hærede gravato, emptore, aut conductore: *à n. 42. ad 47. p. 316.*; ab habente rem communem, à tutore, administratore, procuratore, negotiorum gestore, socio, aut creditore: *à n. 48. ad 53. p. 317.* Limita quando meliorationes divisæ jam fuisse: *tr. 2. l. 3. c. 8. à n. 55. ad 57. p. 317.*; vel sint naturales: *n. 60.*, vel industriales: *n. 61. p. 318.*, vel voluptuariæ: *n. 64.*, vel quæ fiunt gratiâ colligendorum fructuum: *n. 85. p. 320.*

Hinc insurgit quærere: quæ utiles, quæ necessariae, quæ vè voluptuariæ sint meliorationes? *tr. 2. l. 3. c. 8. à n. 64. ad 71. p. 318. à n. 72. ad 77. à p. 318. à n. 76. ad 78. p. 319.*

Abrådere melioramenta quandò possit meliorans? *tr. 2. l. 3. c. 8. à num. 79. p. 319.*

Quomodò probentur meliorationes? *tr. 2. l. 3. c. 8. à n. 87. ad 94. p. 320.*

Per peritos probantur? *tr. 4. l. 5. c. 3. n. 96. 97. p. 327.*

Compensantur meliorationes cum fructibus: *tr. 2. l. 3. c. 8. à n. 95. p. 320.* Nec non cum deteriorationibus, ut caducitas evitetur: *tr. 9. q. 91. num. 4. p. 473.*

Solvi debent melioramenta, etsi læsio enormissima detur? *tr. 9. q. 68. tot. à p. 389.*

Cujusnam temporis valor attendendus veniat in solutione melioramentorum? *tr. 2. l. 3. c. 8. à n. 57. p. 317.*

Retentio competit pro melioramentis: *tr. 2. l. 3. c. 8. n. 25. p. 314.*, & dicemus in verb. *Retentio p. ...*; sed meliorationum valore deposito secundum juramentum meliorantis, cogitur iste rem tradere: *dict. c. 8. à n. 100. ad 107. à p. 321.* Hinc ingens suboritur illa quæstio, an retinens adstringatur computare in pretium meliorationum fructus, quos interim ex re me-

liorata percepit? Solves ut in *dict. c. 8. n. 108. p. 322.*

Meliorans rem alienam mala fide, perdit meliorationes, répetit expensas: *tr. 2. l. 3. c. 8. n. 5. p. 313.*, modò rem meliorem fecerit: *ibi n. 6.*; & modò non melioret post inhibitionem: *n. 7. & 39. p. 313. & 316.*; vel res meliorata non pereat: *à n. 8. ad 11. p. 313.* Hoc autem dicimus de voluptuariis, quippè meliorationes necessariae etiam possessori malæ fidei persolvuntur: *dict. c. 8. n. 83. 84. p. 319.*

Melioramenta facta à conductore in re conducta, eis præstant, ut quin priùs solvantur, expelli nequeant: *tr. 3. l. 7. c. 10. n. 173. p. 230.*

Meliorare, tum sæcularem, tum ecclesiasticam emphyteusiam tenetur emphyteuta, ita taliter, quòd, si contra faciat, caducitatem incurrat: *tr. 9. q. 91. n. 1. p. 473.*; maxime quæ si meliorationes stipulatæ fuerunt: *ibid. n. 2. & 8. p. 473. & seq.*

Memoria definitur: *tr. 8. palæstr. 1. lect. 5. p. 16. col. 1.*

Qui feliciori memoriâ, rudiori intellectu potiuntur: *tr. 8. palæstr. 2. lect. 10. p. 245. col. 2. in pr.*

Memoria hominis labilis, & fragilis: *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 52. p. 117.*; & omnium memoriam habere potius divinitatis, quàm humanitatis est: *ibid. n. 53. & tr. 8. palæstr. 1. lect. 5. p. 17. col. 2.*; inconstans quippè, ac infirma est: *dict. c. 9. n. 54. p. 117.*; verùm tantò amplius conservatur, quantò magis exercetur: *dict. lect. 5. p. 17. col. 1.*

Numerantur qui magna, ac felici memoriâ fructi fuisse: *tr. 8. palæstr. 1. lect. 5. p. 17. col. 1. & 2.*; mirabilis siquidem fuit Cyri, Persiæ Regis, memoria: *ibid. col. 1.*; mira etiam memoria Regis nostri D. Joannis III.: *ibi col. 2.*; excelens Mythridatis: *ibi col. 1.*; felix Senecæ: *ibid.*

Mendacium. Quænam sint mendacii pœnæ? *tr. 1. l. 4. c. 1. n. 35. p. 404. & tr. 8. palæstr. 2. lect. 13. p. 263. col. 1.*, ubi etiam

- etiam invenies quâ pœnâ ab Artaxerxe, Persiæ Rege, punitus fuit mentientem?
- Mendax** ullo haud gaudet privilegio; idcirco minor se se per mendacium maiorem fingens, beneficium restitutionis amittit: *tr. 3. l. 7. c. 18. n. 31. p. 283.*; dum asserens bona non esse dotalia, privilegium dotis amittit: *ibi n. 32.*; hæredi talem esse neganti, & postea de mendacio convicto, cessionis beneficium non datur: *n. 34.*; nobili se ignobilem dicenti, nobilitatis privilegium non prodest: *n. 35.*; nec possidenti se possessorem neganti, commodum possessionis conceditur: *ibi n. 36. p. 283.*
- Mendacium** diù stare non potest: *tr. 6. l. 4. c. 13. n. 127. p. 234.*
- Mens** contrahentium inspicienda est, & ab eâ contractus denominandus: *tr. 1. l. 2. c. 1. n. 38. p. 174.*
- De eâ videtis verb. *Contractus*, ac *Verba* p. 97. &...
- Mensis**. Inspicies verb. *Dies* p. 123.
- Mensor**. De materiâ mensurum in *tr. 1. l. 1. c. 11. n. 79. p. 160.*
- Mensura** quâcum solvi debeat triticum, vel aliud frumentum, oleum, vinum, & similia? *tr. 3. l. 7. c. 9. n. 66. p. 198.*
- Debitor** frumenti ad mensuram non tenetur reddere juxtâ mensuram traditionis, sed loci contractûs: *tr. 4. l. 2. c. 10. n. 100. p. 137.*
- Frumentum**, vinum, atque similia ad mensuram recepta, & in fine officii non deprehensa, ab administratore subtracta præsumuntur: *tr. 4. l. 5. c. 7. n. 30. p. 368.*
- Mercator**: **Mercatura** Mercatores qui sint? *tr. 4. l. 8. c. 1. n. 65. p. 221. tr. 5. c. 5. n. 28. p. 26.*
- Mercatorum** causæ de plano, & æquo sine solemnitatibus tractandæ sunt: *tr. 4. l. 8. c. 1. n. 66. p. 221.*; iudicioquæ eorum remitti debent: *ibi n. 67.*; & eorum attestacionibus, etiam extrajudicialibus, standum: *n. 68.*; semper eis favendum: *n. 69.*; eorum privatis scripturis tanquàm publicis creditur in tangentibus mercaturam: *n. 70.*; eorumquæ puncti, lineæ, & cifra pro instrumentis habentur: *n. 71.*; potius veritate, quàm rigore inspecto in eorum causis proceditur: *n. 72.*; nec diversimodè inter ipsos, quàm inter privatos proceditur: *n. 73.*; de consuetudine etiam eorum chyrographa probant in non tangentibus mercaturam: *n. 74. p. 221.*
- Tutor** non obstringitur negotiari, mercaturamquæ exercere pro pupillo, si tamen negotiatus fuerit pupillo acquirit: *tr. 4. l. 2. c. 10. n. 78. p. 134.*
- Mercatura**, & commercium quintum est reipublicæ elementum: *tr. 4. l. 6. c. 3. n. 12. p. 41. & l. 8. c. 1. n. 69. p. 221.*; & sive maritima, sive terrestris, utilissima est reipublicæ, & favenda: *ibi n. 13. p. 41.*
- Mercator** quamvis minor, aut orphanus, orphani, aut minoris privilegio nequaquam fruitur in causis à mercatura provenientius: *tr. 5. c. 2. n. 53. p. 14.*; quod quidem procedit, tam pro in integrum restitutione, quàm pro nullitate: *ibi n. 54. p. 14.*
- Mercaturam**, & negotiationem exercere iudicibus prohibetur: *tr. 6. l. 4. c. 16. n. 31. 33. & seqq. p. 261.*; nisi sit iudex perpetuus, vel suorum maiorum res emat, vel ad victum, & vestitum necessaria: *ibi à n. 37. ad 42. p. 261.*
- Meretrix** quæ sit? *tr. 5. c. 5. n. 25. p. 26.* orphanorum utitur privilegiis: *n. 24. p. 26.*
- Meretrix** non est, quæ, amoris æstro percita, amasio copiam sui fecit: *tr. 2. l. 4. c. 4. n. 51. p. 351.*
- Meritum**. De superiorum meritis, nec ambigere nobis licet: *tr. 1. l. 4. c. 14. n. 146. p. 687.*
- Meritum** producens effectus perpetuos, perpetua exigit præmia: *tr. 9. q. 20. n. 7. & 17. p. 87. & 88.*
- Ex meritis** paternis præmiandi veniunt filii: *tr. 9. q. 20. num. 8. 39. 47. 48. à p. 88.*



Benemeritus de Republica quis dicatur? *tr. 9. q. 20. n. 25. p. 89.*

Metus reverentialis quis? *tr. 2. l. 5. c. 7. à n. 48. ad 55. p. 487.*

Metus, ac reverentia æquiparantur: *tr. 9. q. 8. n. 3. p. 23.*

Consensui adveriatur metus: *tr. 9. q. 9. n. 54. p. 41.*

Nimia persuasio, coactio, ac compulsio dicitur: *tr. 9. q. 8. n. 63. p. 33.*

Metu facta non obligant: *tr. 9. q. 8. n. 4. p. 23.*; nec ob nimiam reverentiam gesta: *ibi n. 5. p. 23.*

Contractus metu factus, an validus, anve nullus ipso jure sit? *tr. 9. q. 9. n. 1. & seqq. p. 36.*; factus autem metu reverentiali per officium judicis rescinditur: *tr. 9. q. 8. n. 25. 12. 23. à p. 23.*

In muliere minor sufficit metus propter imbecilitatem sexus: *tr. 2. l. 5. c. 7. n. 27. p. 486.*

Mulier mariti reverentiã vendens, vel renuntians, ad revocationem admittitur: *tr. 9. q. 8. n. 6. p. 23.*; ita similiter Clericus per Episcopi reverentiam: *ibi n. 7. & n. 8. & seqq. & n. 16. à p. 23.* varia reverentiæ exempla indigitantur; quid verò in contractu, juramento firmato? *n. 9. p. 24.*; an cum metu reverentiali concurrere simul debeat læsio, minæve? *n. 13. p. 25.*

Donatio à filia patri facta, metu facta præsumitur: *tr. 9. q. 8. n. 11. p. 24.*; in filia namque semper erga patrem metus præsumitur: *ibi n. 14. p. 25.*; & in filia minor metus requiritur, quàm in uxore, & aliis: *n. 29. p. 27.*, tum quia uxor ad marito contradicendum audacior, quàm filia patri, est: *n. 32. p. 27.*; tum quia jura de patre contrahente cum filia non confidunt: *n. 40. p. 28.*; & filia à patre facilimè inducitur: *n. 41. p. 28.*

Metus difficilis probationis est: *tr. 2. l. 5. c. 7. n. 61. p. 488. tr. 9. q. 8. n. 19. p. 26.*; levioribus demonstrationibus probatur: *tr. 2. l. 5. c. 7. à n. 62. ad 68. p. 488.*; probatur indiciis, præsumptionibus, conjecturis: *dict. tr. 9. q. 8. n. 20.*; pro-

batus dicitur si de læsione constat: *ibi n. 15. p. 25.*; arguitur ex privatione dotis, alimentorumve: *ibid. n. 21. p. 26.*; ex inverosimilitudine rei gestæ: *ibi n. 24. 25. p. 27.*; metusque probatio in arbitrio judicis consistit: *ibid. n. 27. p. 27.*; & ut metus probetur, ratio naturalis, & ejus stimulus allegari sufficit: *ibi n. 38. p. 28.*

Ex qualitate sexus metus præsumitur: *tr. 9. q. 8. n. 42. p. 29.*; ideò potius præsumitur in fœmina, quàm in masculo: *ibid.*; & præsumitur inter habitantes in eadem domo: *ibi n. 43. p. 29.*

Consanguineorum præsentia quando metum cessare faciat? *tr. 9. q. 8. n. 30. & seqq. p. 27. & n. 57. p. 32.*

Metus reverentialis quando sufficiat ad rescindendos contractus? *tr. 9. q. 8. n. 45. p. 29.*; quando metus reverentialis mariti? *ibi n. 65. p. 33.*; quid quando filius fam. patris mandato cum tertio contraxit? *ibi n. 51. p. 31.*; quid quando filia patri donat? *n. 52.*; quid in filia nupta? *à n. 56. p. 32.*; quid quando datur donatarius dolosus, & judicis, consanguineorumve præsentia? *n. 58.*; quid si patris, infimul & mariti metus reverentialis concurrat? *n. 59. p. 32.*

Filia in favorem patris renuntiante, caliditate, & machinatione id facere præsumitur: *tr. 9. q. 8. n. 64. p. 33.*

Adiensæ hæreditatem metu efficietur hæres, restitueturve? *tr. 9. q. 9. n. 2. p. 36. & n. 27. p. 38.*

Contractus metu à muliere factus an nullus sit? *tr. 9. q. 9. n. 5. p. 36.*

Metu stipulans, jure civili tenetur: *ibi n. 22. p. 38.*

Res metu tradita, à dominio tradentis non exit: *ibi n. 24. p. 38.*

Promittens carceris metu non tenetur: *ibi n. 25. p. 38.*

Prorogatio metu facta, ipso jure est nulla: *ibi n. 26. p. 38.*

Ita beneficii resignatio: *ibi n. 28. p. 38.*

Ita professio: *ibi n. 29. p. 38.*

Ita testamentum: *n. 30. p. 38.*

- Ita procuratoris constitutio : *n.31.p.38.*  
 Ita Prælati electio : *n.3.2.p.38.*  
 Metu gestum , ratum haberi potest :  
*ibid. n.4.p.36.*  
 Metum inferens ad fructus , etiam per-  
 cipiendos , & ad omnem causam te-  
 netur : *tr.9.g.16.n.2.p.64;* & , si contra-  
 ctus ipso jure nullus est , fructus per-  
 cepti restituantur : *tr.9.g.9.n.33.35.*  
*37.48 à p.38.*  
 Metus quando annullat testamentum ?  
*tr.2.l.5.c.7. à n.12. ad 68. à p.486.;* &  
 quis metus ad hoc sit sufficiens ? *à n.*  
*24. ad 40. à p.486.;* quisnam ad annul-  
 landum , rescindendumvè contra-  
 ctum ? *à n.28. ad 40 p.486 ;* & quisnam  
 denique ad rescissionem cujuslibet a-  
 ctûs ? *tr.2.l.8.c.5.n.58.p.813.*  
 Miles , non conficiens inventarium , ul-  
 trà vires hæreditatis obligatur : *tr.1.*  
*l.2.c.11.n.44.45 p.246.;* prout diximus  
 in verb. *Inventarium p.224.;* nec ei  
 succurrit jus remedio restitutionis :  
*ibi n.47.p.246.*  
 Milites regulariter conveniri , accusa-  
 ri , & puniri ( in criminibus milita-  
 ribus ) valent coram Duce belli , &  
 Magistro militum : *tr.6.l.2.c.12.n.3.4.*  
*p.48.;* & *n.5.* quòd si in istis crimini-  
 bus à judicibus ordinariis capiuntur ,  
 remittendi sunt cum actis ad Gubernatorem , & Auditorem.  
 Militum privilegia ad eorum mulieres  
 non extenditur : *tr.7.c.5.n.5.p.34.*  
 Milites inventi cum armis prohibitis  
 capi possunt : *tr.7.c.9.n.29.p.83.;* sed  
 solum capiendi per suos Auditores :  
*ibid. n.65.p.68.*  
 Milites , quò ad delicta commissa ante-  
 quam in matricula describantur , pri-  
 vilegio fori non gaudent : *tr.7.c.12.*  
*n.55.p.105.*  
 Milites familiares à suo foro avellere  
 non possunt : *tr.7.c.18. à n.62.p.178.*  
 Milites magis privilegiati sunt , quàm  
 viduæ , cæteræque personæ privile-  
 giatæ : *tr.7.c.18.n.63.p.178.*  
 Minima non veniunt in consideratio-  
 ne , cum nihil , & parum in jure æqui-  
 parentur : *tr.1.l.1.c.9.n.34.35.p.115.;*  
 qui parum transgreditur , non vitu-  
 peratur : *ibi n.37.;* & ex transgressio-  
 ne modica nemo punitur : *n.36.p.115.*  
 Statutum generaliter loquens , mini-  
 mum non comprehendit : *tr.1.l.1.c.9.*  
*n.38.p.115.*  
 Alia videlis paulò infrà in verb. *Modi-*  
*ca p.291.*  
 Ministri Vide verb. *Judex p.238.*  
 Minores. Minor dicitur omnis ille , illa-  
 vè , qui , quævè 25 annos non com-  
 plet : *tr.3.l.5.c.11.n.1.p.337.*  
 Minor sagax , & prudens dicitur quan-  
 do gerit actus secundum normas pru-  
 dentia: : *tr.1.l.4.c.7.n.177.p.530.* Igno-  
 rans verò dicitur quoties adversus  
 eum scientia non probatur : *ibid. n.*  
*181.p.531.;* sicut etiam quando suc-  
 cedit in jus alterius : *n.189.;* & usque  
 ad ætatem viginti quinque annorum  
 unusquisque imprudens præsumitur :  
*n.190.p.531.*  
 Minor habens curatorem , & sine illo  
 contrahens , non obligatur ; si verò  
 non habeat , obligatur , sed restitui-  
 tur : *tr.3.l.4.c.3.n.107.p.171.*  
 Minorem esse aliquem an probetur per  
 id , quòd curatorem habeat ? *tr.3.l.4.*  
*c.10.n.202.p.210.*  
 Minor veniam ætatis impetrans , à cu-  
 ratore liberatur , & quò ad omnes  
 actus pro maiori habetur : *tr.3.l.4.c.*  
*3.n.129.130 p.175. l.5.c.9.n.5.p.313 &*  
*c.11.n.153 p.348.;* & quid in iudicio,  
 quidvè in contractibus facere queat ?  
*tr.3.l.5.c.9.tot. à p.312.*  
 Minor uxoratus pro maiori habetur :  
*tr.3.l.5.c.9.n.5.p.313. & c.11.n.153 p.*  
*348.;* sic verò non transit , si vel nu-  
 bat antè vigessimum , vel etiam deli-  
 centiâ iudicis ante decimum septi-  
 mum annum : *dict. c.9.n.13.p.314.;*  
 potest autem comparere in iudicio  
 sine curatore , si sit maior 17 annis :  
*tr.3.l.4.c.4.n.2.p.180.*  
 Minor adultus , seu pubes , quid cum  
 curatore , & quid sine illo efficere va-  
 leat , tam in contractibus , quàm in judi-

judiciis? *tr. 3. l. 5. c. 7. à p. 284. & c. 8. à p. 295.*

Minor sine curatore nequit esse in iudicio: *tr. 3. l. 4. c. 5. n. 3. p. 193. l. 5. c. 7. n. 27. 28. p. 290. & c. 8. n. 32. & seqq. p. 303.*

Minor restituit id, in quo locupletior factus est: *tr. 9. q. 60. à n. 18. p. 335.*

Bona alienata reivindicans quando pretium cum usuris restituere teneatur? *dict. q. 60. n. 19. 20. p. 335. & q. 79. num. 11. 13. 14. p. 43. & seqq., & videfis verb. Alienatio, ac Usura p. 24. & ...*

Minores 25. annorum (& maiores 20. annorum, & uxorati) ex capite læsionis restitutione gaudent: *tr. 9. q. 6. n. 7. p. 17.; nec eis alienatio immobilium permittitur: ibi n. 8.; nec eis solvi potest validè: q. 17. n. 8. p. 70.; nisi sint in studio: q. 17. n. 46. p. 76.; tunc namque eis validè etiam mutuantur: dict. n. 46. & 47. p. 76.*

Minores uxorati æquiparantur impetrantibus ætatis veniam: *tr. 9. q. 6. n. 9. p. 18.*

Minoribus æquiparati gaudent eorum omnibus privilegiis: *tr. 9. q. 31. n. 16. 18. p. 187.; & vide verb. Mutuum, ac Restitutio p. 295. & ...*

Minores non sunt locupletandi alienà jacturà: *tr. 9. q. 17. n. 48. p. 76.*

Missæ alibi celebrari nequeunt, & dicendæ sunt in loco à testatore designato: *tr. 1. l. 4. c. 6. n. 171. p. 488. tr. 4. l. 7. c. 10. n. 16. p. 187.; præterquam si ibi commodè dici non possint: tr. 1. l. 4. c. 6. n. 172. p. 488.; nisi impedimentum detur irremovibile: tr. 4. l. 7. c. 10. n. 16. p. 187.; & si declaratio testatoris deficiat, in loco sepulturæ dicendæ sunt: ibi n. 17. p. 187.*

Missarum elemosyna quomodò sit taxanda? *tr. 4. l. 7. c. 10. n. 18. 19. 20. p. 187.*

Certitudo Missarum quâ formâ fieri debeant? *tr. 4. l. 7. c. 10. n. 21. p. 188.*

Miserabilis persona dicitur pupillus, etiam si sit dives: *tr. 5. c. 3. n. 2. p. 17.;*

& vidua dives: *ibi n. 3.; & tandem omnes, de quibus c. 5. n. 59. p. 27. Etiam miserabilis persona reputatur filius patrem, ac matrem inutiles habens: tr. 1. rubr. part. 3. n. 8. p. 54.*

An privilegium miserabilibus concessum renuntiari queat? *tr. 5. c. 4. n. 2. 3. p. 21.; sed in dubio renuntiatum non præsumitur: ibi n. 4., maximè si renuntiatio ab eo fiat, qui de beneficio renuntiato haud certum est: n. 5. p. 21.*

Miserabilium uxores etiam potiuntur privilegio fori: *tr. 5. c. 4. n. 19. p. 22.;* itidem filius miserabilis personæ: *ibi n. 23.; fratres quoque: num. 25. p. 23.; miserabilibus hocce competit privilegium, licet eorum culpâ miserabiles deveniant: n. 32.; & licet miserabilitatis qualitas lite pendente superveniat: n. 39.; & etiam post conclusionem in causa: n. 40. p. 24.; & quantumvis divites sint miserabiles personæ, ad huc privilegio uti queunt: *ibid. n. 50. p. 24.**

Miserabilis, agens ex offensione sibi casualiter factâ, fori non gaudet privilegio: *tr. 5. c. 5. n. 12. p. 26. & c. 6. n. 45. p. 31.; nec in causis, in quibus specialis iudex deputatus est: dict. c. 5. n. 13. p. 26.; nec adversus simile, parvè jus habentes: n. 14.; nec si miserabilis judæus, vel infidelis sit: c. 6. n. 39. p. 3.*

Modestia definitur: *tr. 8. palestr. 3. lect. 9. p. 401. col. 2.; & talis est virtus, ut ducat, regatque omnes nostras operationes: ibid. p. 413. in med.*

Modica. De modicis non est curandum, nisi in casibus à jure expressis: *tr. 2. l. 8. c. 5. n. 26. p. 811.*

Alia jam paulò suprâ dedimus in verb. *Minima p. 290.*

Modus tripliciter considerari valet: *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 153. 154. p. 525.*

Servare oportet modum omnibus in rebus: *tr. 1. rubr. part. 2. num. 199. p. 43.*

Nummè restituatur minor adversus modum,

- dum, conditionem vè haud impletam? Non parum rogas, dubia adeò est quæstio, ut in ea resolvenda consumpserit Author in *tr. 1. l. 4. c. 7. à n. 112. ad 196. à p. 121. ad 131.*, & tu consule amplius verb. *Restitutio p.*
- Modalia quæ sunt, regulariter transmittuntur, etiam non præstitâ cautione de modo implendo: *tr. 2. l. 4. c. 9. n. 87. 88. p. 395.*
- Modus an impleri valeat à tutoribus, & curatoribus favore pupillorum, & minorum? *tr. 3. l. 6. c. 32. tot. p. 74.*
- Omnia cum, nulla sine modo, fiunt: *tr. 8. palæstr. 1. lect. 28. p. 162.*
- Molendinum, in præjudicium alicujus aliud molendinum inferius habentis, fieri nequit: *tr. 4. l. 2. c. 10. num. 74. p. 134.*
- Momus Deorum operarum Censor erat: *tr. 8. palæstr. 3. lect. 3. p. 357. col. 2.*
- Monachus. Vide verb. *Religiosus p.*
- Monasterium. Vide verb. *Religio p.*
- Moneta De illius diminutione: *tr. 4. l. 6. c. 8. à n. 86. à p. 80. c. 10. n. 29. p. 94. c. 11. n. 57. p. 106.*
- Plura alia videfis in verb. *Pecunia p.*
- Monetarius inventus delinquendo ad judicem monetæ est mittendus: *tr. 7. c. 9. n. 62 p. 67.*
- Monetarius, delinquens in officiis publicis, non gaudet privilegio fori: *tr. 7. c. 15. n. ultim. p. 139.*
- Monetarii habent privilegium fori activum, & passivum: *tr. 7. c. 18. n. 66. p. 178.*
- Familiares, officialesquè Sanctæ Inquisitionis coram suo judice convenire tenentur Monetarii: *tr. 7. c. 18. n. 67. p. 179.*
- Monetarius judicium divisionis declinare non potest: *tr. 7. c. 18. n. 98. p. 183.*; nec conventus pro debito Regio: *ibi n. 101.*; nec in judicio reconventionis: *ibid. n. 108. p. 184.*; nec in executione: *n. 116. p. 185.*
- Monetarius, agens contra alium, eum convenire debet coram suo judice: *tr. 7. c. 18. n. 128. p. 191.*
- Monialis. Vide verb. *Religio p.*
- Monitio* differt à citatione, quia illa non exoptulat superioritatem in monente; ista secùs: *tr. 1. l. 1. c. 6. num. 14. p. 98.*
- Monopolium.* Non est crimen exceptum: *tr. 7. c. 13. n. 38. p. 114.*; est tamen gravissimum: *ibi n. 39.*; & severissime est puniendum: *dict. n. 39. p. 114.*
- Invehuntur DD. contra judices illud non punientes: *tr. 7. c. 13. num. 41. p. 114.*
- Mons pietatis,* sivè Misericordiæ quifnam dicatur? *tr. 5. c. 5. n. 49. p. 27.*
- Monumenta.* Vide verb. *Sepultura p.*
- Mora* duplex est, alia *regularis*, *irregularis* alia: de quibus multa scitu digna in *tr. 4. l. 2. c. 11. à n. 49. ad 59. p. 147.*; & unicuique sua mora nocere debet: *l. 4. c. 7. n. 23. p. 265.*; ad eam incurrendam non sufficit procuratoris interpellatio, nisi mandatum ad exigendum, recipiendum, & quietandum ostendatur: *l. 2. c. 10. n. 56. p. 132.*; inducitur re ipsâ mora quando debitor debito tempore non solvit: *l. 6. c. 21. n. 27. p. 102.* Quando debitor tritici, vini, olei, constituitur in mora? *tr. 4. l. 2. c. 10. n. 54. 55. p. 132.*; nec non ad quid ex mora teneatur? *ibi à n. 57.* Quando minor constituitur in mora, nec ne? *l. 2. c. 11. n. 60. p. 148.*
- Mora defuncti* refunditur, & transit in hæredem etiam minorem: *tr. 1. l. 3. c. 12. n. 53. p. 384.*
- Quando dicatur hæres gravatus in mora restituendi fideicommissario, nunquid à litis contestationis, vel ab interpellationis tempore? *tr. 2. l. 5. 13. de n. 192. ad 194. p. 552.*
- Mora* in exequendo periculosa est secundo exitui: *tr. 8. palæstr. 1. lect. 2. p. 7. in princ.*
- In parvis aliquando immorari licet: *tr. 9. q. 65. n. 23. p. 379.*
- Mora* quando absque interpellatione incurratur? *tr. 9. q. 15. n. 15. 16. p. 63. & q. 16. n. 7. p. 65.*
- Et quando quis ob moram ad æstimatione-

- tionem quanti plurimi teneatur? *tr. 9. q. 15. n. 16. p. 63.*
- Quando intervenire dicatur circa implendam conditionem habitandi in certo loco? *tr. 9. q. 81. n. 9. p. 438.*
- In contractibus prima mora nocet: *tr. 9. q. 85. n. 25. p. 457.*
- Quando per obligationem purguetur mora? *tr. 9. q. 85. n. 23. p. 456.*
- Creditor, morosus in recipiendo, culpâ non vacat: *tr. 9. q. 90. n. 17. p. 472.*; & creditoris mora sibi, & non aliis præjudicialis esse debet: *n. 18. p. 472.*
- Cætera jam extant in verb. *Dilatio*, ac *Interpellatio* *p. 124. & 223.*
- Morbus quomodo sit probandus? *tr. 5. c. 5. n. 23. p. 20.*
- Mores boni laudantur, maliquè increpantur in *tr. 3. l. 8. c. 1. à n. 25. p. 288.*
- Parentum mores cum semine in filios transeunt: *tr. 1. rubr. p. 1. n. 46. 47. p. 7.*
- Nostri temporis mores peiores temporum transactorum moribus: *tr. 8. palæstr. 3. lect. 4. p. 367.*
- An mores fortuna mutet? Jam tetigimus in verb. *Fortuna* *p. 190.*
- Cætera in verb. *Consuetudo*, *Stylus*, *Praxis* *p. 95. p. . . & p.*
- Mors. Si vis benè mori, ut mortuus vive: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 292. p. 50. tr. 8. palæstr. 3. lect. 3. p. 358. in princ. & lect. 4. p. 365. col. 2. & lect. 15. p. 463. in princ.*
- Quæ facta à proximo morti fraudulenta præsumantur? Roganti responsonem dabit verb. *Fraus* *p. 192.*
- Idem est gladio, vel veneno, aut fame necare: *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 141. p. 524.*
- Maritus mulierem censetur interficere, qui ægrotantem non curat: *tr. 1. l. 4. c. 7. n. 142. p. 524.*
- Damnatus ad mortem an, & quando testari possit? *tr. 2. l. 2. c. 4. à n. 36. ad 51. à p. 152.*, & dicemus in verb. *Testamentum* *p.*
- Quot annis quis præsumatur vivere, cum de jure, tum secundum hodierni temporis angustiam? *tr. 2. l. 2. c. 5. ex n. 91. ad 94. p. 164.*
- Vivere per gloriam quando dicantur mortui? *tr. 2. l. 4. c. 6. à n. 105. ad 111. à p. 366.*
- Quando plures in eadem ruinâ, incendio, naufragio, bello occumbunt, quis eorum prior vitam cum morte commutaverit, dum res est dubia, disquires? Lucem accipies ex *tr. 2. l. 4. c. 7. n. 67. p. 375.*; ita ut mortuo patre, & filio in eadem strage, ille, & non iste prior mori præsumatur: *tr. 2. l. 5. c. 11. n. 154. p. 534.*; infante, & matre eodem naufragio pereuntibus, præsumitur prius illum, quàm istam ultimum clausisse diem: *l. 7. c. 6. n. 26. p. 723.*
- Mors absentis præsumitur post decem absentia annos: *tr. 4. l. 4. c. 12. n. 49. p. 290.*
- Jus vindicandi necem defuncti, jure sanguinis, & non jure hæreditario competit: *tr. 4. l. 2. c. 10. n. 31. p. 129.*
- Mors est certa an, incerta quando: *tr. 6. l. 4. c. 9. n. 33. p. 189. tr. 8. palæstr. 3. lect. 10. p. 417.*
- Mortis præsumptio sufficit, quando de bonis tantum agitur: *tr. 9. q. 96. n. 7. p. 506.*
- Litigante mortuo, ejus hæredes citari debent: *tr. 9. q. 96. n. 10. p. 506.*
- Moribundi potiùs mortui, quàm vivi reputantur: *tr. 9. q. 28. n. 59. p. 155.*
- Argumentum valet à concedentis morte ad mortem recipientis: *tr. 9. q. 86. n. 12. p. 459.*
- Mors quomodo probetur, & quis vivere præsumatur? *tr. 3. l. 8. c. 8. n. 39. p. 317.*
- Fama probatur, prout in *tr. 9. q. 96. n. 6. p. 506.*; Parochi certitudine: *ibid. n. 3. p. 506.*; ingressu belli, si notitia non adsit ex eo vivum evasisse: *ibi n. 2. 8. & seqq. p. 505.*; absentia longâ: *ibid. n. 4. p. 506.*; quia absentia longa morti æquiparatur: *ibi n. 5. p. 506.*
- Morte privilegiati amittitur privilegium: *tr. 7. c. 24. n. 2. p. 328.*
- Morte concedentis non expirant privilegia Familiarium, Officialiumquè Sanctæ Inquisitionis: *tr. 7. c. 24. n. 19. p. 329.*

- Privilegia Principis perpetua sunt: *ibi n. 4. p. 328.*
- Gratiæ, & favores morte concedentis non expirant: *ibid. n. 5. p. 328. & n. 21. p. 329.*; sicut etiam non expirat gratia de eligendo confessore ad libitum: *ibi n. 27. p. 329.* Atverò:
- Privilegia odiosa sic: *tr. 7. c. 24. num. 25. p. 329.*
- Gratia, ut facta est, habet perfectum effectum: *ibi n. 26. p. 329.*
- Morte familiarium, officialiumquè expirant privilegia quò ad filios, & uxores: *ibi n. 28. & 29. p. 330.*
- Privilegium patroni, & socii morte expirat: *ibid. n. 30. p. 330.*
- Nostrâ interest scire mori: *tr. 8. palest. 3. lect. 3. p. 358. in princ.*; quapropter, cum ignoretur quando ventura est mors, licet nos semper esse paratos: *palestr. 3. lect. 4. p. 365. col. 2. in fin. & lect. 10. p. 418. in princ.*
- Sicut est vita, mors ita: *tr. 8. palest. 3. lect. 4. p. 366. in princ.*
- Velle mori, & nolle mori, omne culpabile est: *tr. 8. palest. 3. lect. 15. p. 461. in fin.*; mors quippè, utpotè inevitabilis, neque fugienda, neque timenda: *palestr. 3. lect. 3. p. 359. in med.*
- Insania est sentire quòd moriatur, quod est mortale: *tr. 8. palest. 3. lect. 15. p. 460. in fin.*
- Mos. Vide verb. *Consuetudo, Mores, Præxistis, Stylus p. 95.*
- Mulier an præsumatur scire facta mariti? *tr. 1. l. 1. c. 9. n. 66. 67. p. 118.*
- Sortitur forum, ac domicilium mariti, prout jam dedimus in verb. *Domicilium, & Forum p. 131. & 191.*
- Mendax, perjura, falax, dolosa, mutabilis, & varia de suâ naturâ est: *tr. 1. l. 2. c. 6. n. 10. p. 202.*
- Uxores judicium eis imperare non debent: *tr. 1. rubr. part. 3. n. 38. 39. p. 57.*; caveant tamen præfati judices, ne mulieribus annuant; quia eis danda non est potestas: *ibi n. 40.*
- Fœminis non magis succurritur, quàm aliis, nisi in casibus à jure expressis: *tr. 1. l. 3. c. 5. num. 7. p. 304.*
- Mulier cum relatione ad virum, vide verb. *Uxor p.*
- Mulier fragile, valdèquè debile consilium, ac judicium habet: *tr. 2. l. 6. c. 2. num. 32. p. 604. tr. 3. l. 1. c. 8. num. 3. p. 19.*
- Mulieres non possunt se obligare, ut pro debito civili carceri tradantur: *tr. 7. c. 4. n. 44. p. 29.*
- Mulier ignobili nubens nobilitatem amittit: *tr. 7. c. 5. n. 34. p. 37.*; & non potest vocari de *Dom.*
- Mulieres etiam comprehenduntur sub statuto prohibente arma: *tr. 7. c. 9. n. 12. p. 60.*
- Mulier more meretricum vestita, meretrix præsumitur: *tr. 7. c. 22. n. 8. p. 298.*, & vide in verb. *Uxor p.*
- Quibusnè qualitatibus potiri debeant mulieres, quæ ducendæ sunt? Jam dedimus in verb. *Matrimonium p. 283.*
- Væ mulieribus, quippè, cum poleant gubernio domus, non potiuntur gubernio sui? *tr. 8. palest. 1. lect. 11. p. 47. col. 1.*
- Numerantur aliquæ, quæ multorum Regnorum ruinam impulerunt, in *tr. 8. palest. 1. lect. 11. p. 48. col. 1.*
- Mulieres tantò fortius dominantur in viros, quantò eis plus obtemperant: *ibid. p. 47. col. 2.*
- Avaræ sunt mulieres: *tr. 9. q. 8. n. 34. p. 28.*; imò genus est avarissimum: *tr. 1. rubr. part. 3. n. 41. p. 57.*; trepidant, ne illis terra deficiat: *dict. q. 8. n. 39. p. 28.*; earumquè donatio pro miraculo habetur: *ibi n. 35. p. 28.*; suspectaque habetur: *ibi n. 36.*; & deceptæ præsumuntur, si liberales existant: *ibid. n. 39.*; & alienationem ob non verisimilitudinem factam revocare possunt: *ibi n. 25. p. 27.*; & cætera inveniendi in verb. *Alienatio, Maritus, ac Metus p. 24. 281. & 289.*
- Muliones quando adstringatur, nec nè, ad rerum ablatarum restitutionem? Facile erit scire, si quæras *tr. 1. l. 4. c. 1. à n. 78. ad 81. p. 409.*

**Munera**, seu dona, recipere nequeunt  
judices: *tr. 1. rubr. part. 2. n. 207. p. 43.*  
& *n. 213. p. 44.*; aut miraculosus repu-  
tatur, qui nullum recipit donum: *n.*  
*206. p. 43.* Sed an aliqua saltem mune-  
ra acceptare possint? *ibi à num. 228.*  
*p. 45.*

Munera corrumpunt judices, de quo  
faceta carmina aspice in *tr. 3. l. 6. c. 20.*  
*n. 11. p. 40.*

Munera quâ formâ ferè omnes judices  
recipiant, quæ forma reprehenditur:  
*tr. 6. l. 4. c. 16. n. 65. p. 264.*

Nedùm homines, verùm etiam Deos  
muneribus capi vulgatur: *tr. 1. rubr.*  
*part. 2. n. 216. p. 44. tr. 6. l. 4. c. 16. num. 7.*  
*p. 258.*; nulla enim est res, quæ mune-  
ribus denegetur: *tr. 1. rubr. part. 2.*  
*n. 217. p. 44.*

**Munus** tripliciter accipitur: *tr. 1. rubr.*  
*part. 1. n. 1. p. 3.*; sumptum, prout est  
officium, duplex est; aliud publicum,  
aliud privatum: *ibi n. 3.* Munus, quod  
non est publicum, nemo acceptare  
compellitur: *tr. 1. l. 4. c. 5. n. 39. p. 472.*;  
sed munus privatum, postquam sus-  
ceptum est, necessariò adimplendum:  
*ibid. n. 40.*; & sufficit acceptare ex-  
pressè, vel tacitè: *ibi n. 41. p. 472.*

Qui munera Reipublicæ subit, omnium  
est expositus linguis: *tr. 1. rubr. part.*  
*1. n. 21. p. 4.*; igitur hinc profluit insta-  
bilem esse muneris publici possessio-  
nem: *ibi n. 27. p. 4.*

Munera qui subeunt, libertatem amit-  
tunt: *tr. 1. rubr. part. 1. n. 28. p. 4.*; & *n.*  
*30.* referuntur qui eas recusarunt.

Ambientes publica munera admittendi  
non veniunt: *tr. 1. rubr. part. 1. n. 31.*  
*p. 5.*; sed cogendi sunt qui ea acce-  
ptent: *ibi n. 34. p. 5.*; quoniam ea am-  
bientes se se indignos reddunt: *n. 35.*  
*36.*; nec non qui Magnatùm ope ju-  
vantur: *n. 37. p. 5.*

Nobiles cogendi sunt ad munera publi-  
ca: *tr. 1. rubr. part. 1. n. 45. p. 7.*; modò  
exteri non sint: *ibi n. 137. 142. & seqq.*  
*p. 17. & seq.*

Munus judicis orphanorum, omnium

munerum Reipublicæ periculosissi-  
mum est: *tr. 1. rubr. part. 3. n. 19. p. 55.*  
Reliqua in verb. *Judex p. 238.*

**Murmuratio** trifariam dividitur; alte-  
ra dicitur obtrectatio, quæ est ma-  
lè loqui; altera detrectatio, quæ est  
bonum minuire; altera denique ca-  
lumnia appellatur, quæ est vitupe-  
rare, laudarevè ad circumvenien-  
dum: *tr. 8. palæstr. 3. lect. 17. p. 475. col. 1.*  
**Murmurationes**, & sentiendæ, & fe-  
rendæ: *dict. lect. 17. tot. à p. 475.*

**Musica**. In hac arte melius est esse au-  
diens, quàm Magister: *tr. 8. palæstr.*  
*2. lect. 9. p. 240 col. 1. in fin.*

**Mutatio** Ex persona hæredis defuncti  
obligatio nullam recipere debet mu-  
tationem: *tr. 1. l. 2. c. 9. n. 42. 79. p. 224.*  
& 227.

Mutato judice, scriba non censetur mu-  
tatus: *tr. 1. l. 1. c. 3. n. 30 p. 87.* Judex  
verò purè delegatus potest ad libi-  
tum mutare Notarium: *tr. 1. l. 2. c. 5. n.*  
*62. p. 197.*; nisi Notarius sit à delegan-  
te designatus: *ibi n. 63.* Judex autem  
delegatus per jurisdictionem excita-  
tam, seu suscitatum, Notarium eli-  
gere nequit: *tr. 1. l. 2. c. 5. n. 65. p. 197.*  
Judex subrogatus loco alterius, istius  
Notarium mutare nequit: *ibi num. 66.*  
*p. 197.*

**Mutus**. Vide *Surdus p.*

**Mutuum**. An ex mutuo teneantur mi-  
nores? *tr. 3. l. 6. c. 12. n. 15. p. 24.*

Mutuum causâ studii obligat minorem,  
licet inhibitiò præcedat: *tr. 9. q. 17. n.*  
*46. 47. p. 76.*

Mutuum sine mandato an possit insti-  
tor recipere? *tr. 4. l. 7. c. 9. n. 38. 39.*  
*p. 181.* Factores præpositi ad colli-  
gendos fructus dominum ex mutuo  
non obligant, præterquàm si in uti-  
litate ejus versum fuisse probent:  
*ibi n. 58. p. 183.*